

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Juridiska Institutionen
Programmet för juris kandidatexamen
Tillämpade studier
30 poäng
Höstterminen 2008

Den svenska elitfotbollsspelaren - en fri arbetstagare i det internationella transfersystemet inom EU?

– *Särskilt om förtida uppsägning av anställningsavtal.*

Författare: Elin Snögren Johansson
Handledare: Mats Glavå
Ämne: Arbetsrätt och EG-rätt

Förord

Inför att jag skulle börja skriva mitt examensarbete hade jag hört en del negativa upplevelser om den tid som väntade. För mig har det snarare varit en positiv erfarenhet där jag med tiden känt att intresset för ämnet har ökat desto mer förståelse och kunskap jag fått. Detta tror jag beror på att jag, till skillnad mot vissa andra, funnit ett ämne som verkligen intresserar mig och som jag känt spänning inför att upptäcka. Att hitta ett uppsatsämne som skapar en stor entusiasm är nog svårt, men jag har lyckats med det. Jag har länge haft ett stort intresse för sport och arbetsrätt samt EG-rätt var ämnen under utbildningen som föll mig i smaken. Att jag i framtiden kommer få möjligheten att till viss del arbeta med idrottsrelaterad juridik betyder att min dröm gått i uppfyllelse och förhoppningsvis kommer jag ha stor nytta av den kunskap jag skaffat mig genom uppsatsen.

Tack till Bo Carlsson (professor i rättssociologi och idrottsvetenskap vid Malmö Högskola) och Bill Sund (professor i arbetsmarknadskunskap på institutet för social forskning (SOFI) vid Stockholms Universitet) för tips om relevant material och litteratur. Tack även till Erik Zachrisson på fackförbundet Unionen i Stockholm för att jag fick komma på besök och diskutera min uppsats. Tack också till min handledare Mats Glavå för värdefulla och vägledande synpunkter på uppsatsen. MAQS Law Firm Advokatbyrå AB vill jag också tacka för att ni underlättat mitt skrivande genom utlåning av arbetsplats samt bibliotek och för värdefullt kunnande. Särskilt tack till Carl Fhager på MAQS för inspiration till uppsatsämne samt Håkan Sandberg på MAQS för givande diskussioner. Ett speciellt tack också till Mikael Kowal på MAQS för att du under utbildningen har motiverat och inspirerat mig till att sikta dit jag hamnat idag och för att du nu i slutändan hjälpt mig med betydelsefull information till uppsatsen. Mina vänner Anna Grandin och Sofie Spetz förtjänar också ett tack eftersom de tagit sig tid att läsa igenom arbetet och kommit med ovärderliga synpunkter. Tack också mor och far för alla former av stöd under min utbildning. Tack alla, jag hade inte klarat det utan er.

Göteborg i februari 2009

Elin Snögren Johansson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	6
FÖRKORTNINGAR.....	7
1. INLEDNING	8
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	8
1.2 AVGRÄNSNINGAR OCH BEGREPP	9
1.3 METOD, MATERIAL OCH DISPOSITION	10
2. UTVECKLINGEN AV FOTBOLLENS TRANSFERSYSTEM.....	12
2.1 INLEDNING	12
2.2 TRANSFERSYSTEMETS UTVECKLING I ENGLAND.....	12
2.2.1 <i>Easthamdomen</i>	13
2.2.2 <i>Ett nytt transfersystem</i>	13
2.3 DAGENS TRANSFERSYSTEM.....	14
3. FOTBOLLENS ORGANISATION OCH ARBETSMARKNADSSYSTEM.....	14
3.1 INLEDNING	14
3.2 EN INTERNATIONELL ORGANISATION	15
3.3 FOTBOLLENS TVISTELÖSNING.....	16
3.4 AKTÖRERNA PÅ FOTBOLLENS ARBETSMARKNAD	17
3.4.1 <i>Arbetsförmedlingen/Uthyrningsföretaget - Agenten</i>	17
3.4.2 <i>Den fackliga organisationen - SFS</i>	18
3.4.3 <i>Arbetsstagaren - Fotbollsspelaren</i>	18
3.4.4 <i>Arbetsgivaren - Klubben</i>	19
3.4.4.1 Svensk elitfotboll (SEF)	19
3.4.4.2 G14	19
3.4.4.3 The Association of European Professional Football Leagues (EPFL)	19
3.5 LIKHETER OCH SKILLNADER JÄMFÖRT MED DEN REGULJÄRA ARBETSMARKNADEN	19
3.5.1 <i>Likheter</i>	19
3.5.2 <i>Skillnader</i>	20
3.5.2.1 Fotbollens självständighet.....	20
3.5.2.2 Fotbollens internationella inslag	21
3.5.2.3 Fotbollens paternalism och samverkansideologi	21
3.5.2.4 Spelaragenterna.....	21
3.5.2.5 Spelarfacket.....	22
3.5.3 <i>Varför finns likheter och särarter?</i>	22
4. DEN FRIA RÖRLIGHETEN OCH FOTBOLLENS TRANSFERSYSTEM	23
4.1 INLEDNING	23
4.2 EG-RÄTTENS FRIA RÖRLIGHET FÖR ARBETSTAGARE	24
4.3 RÄTTFÄRDIGANDEGRUNDER FÖR INSKRÄNKNINGAR I DEN FRIA RÖRLIGHETEN	25
4.4 EU:S INTÅG PÅ IDROTTENS OMRÅDE	26
4.4.1 <i>Walrave och Koch mål C-36/74</i>	26
4.4.2 <i>Donà mål C-13/76</i>	27
4.4.3 <i>Resolutioner och rapporter</i>	27
4.4.4 <i>Bosman mål C-415/93</i>	29
4.4.4.1 Sakomständigheter	29
4.4.4.2 Generaladvokaten Lenz förslag till dom.....	29
4.4.4.3 Domen.....	30
4.4.4.3.1 Hindrar transferreglerna den fria rörligheten?	30
4.4.4.3.2 Finns det någon rättfärdigandegrund?.....	31
4.4.4.4 Slutsatser	32
4.4.4.5 Konsekvenser.....	33
4.4.5 <i>Lehtonen mål C-176/96</i>	33
4.4.6 <i>Ytterligare resolutioner och rapporter</i>	34
4.4.7 <i>Överenskommelsen mellan FIFA/UEFA och EU-kommissionen</i>	35
4.4.8 <i>Konstitutions- och Lissabonfördraget</i>	36
4.4.9 <i>Independent European Sport Review 2006</i>	36

4.4.10 Resolution om framtiden för professionell fotboll	37
4.4.11 EU:s vitbok om idrott.....	37
4.5 FIFA:S TRANSFERREGLER FRÅN 2008	38
4.5.1 Transferfönster.....	38
4.5.2 Tränings- och utbildningsersättning.....	39
4.5.2.1 Uträkning av utbildningsersättning.....	40
4.5.2.1.1 Specialreglering för EU/EES	41
4.5.2.2 Kommentarer kring utbildningsersättningen.....	41
4.5.2.3 Praktiska konsekvenser vid tillämpningen.....	42
4.5.3 Solidaritetsersättning.....	43
4.5.3.1 Praktiska konsekvenser vid tillämpningen.....	44
4.6 DELANALYS – ÄR DEN SVENSKA ELITFOTBOLLSSPELAREN EN FRI ARBETSTAGARE I DET INTERNATIONELLA TRANSFERSYSTEMET INOM EU?	44
4.6.1 Transferfönster.....	45
4.6.2 Tränings- och utbildningsersättning.....	47
4.6.2.1 Hindras den fria rörligheten?	47
4.6.2.2 Finns det någon rättfärdigandegrund?	48
4.6.3 Solidaritetsersättning.....	50
4.6.4 Sammanfattning.....	50
5. FOTBOLLSSPELARENS FÖRTIDA UPPSÄGNING AV ANSTÄLLNINGSAVTAL.....	51
5.1 INLEDNING	51
5.2 REGLERING AV ANSTÄLLNINGSAVTAL I SVENSK ARBETSRÄTT	52
5.2.1 Anställningsform och kontraktslängd	52
5.2.1.1 Tillsvidareanställning (fastanställning).....	52
5.2.1.2 Tidsbegränsad anställning.....	53
5.2.2 Uppsägning av anställningsavtal	54
5.2.2.1 Tillsvidareanställning (fastanställning).....	54
5.2.2.2 Tidsbegränsad anställning.....	54
5.2.3 Den svenska elitfotbollsspelarens anställningsavtal.....	56
5.2.4 Avslutande kommentarer.....	58
5.3 REGLERING AV ANSTÄLLNINGSAVTAL I RSTP.....	59
5.3.1 Anställningsform och kontraktslängd	59
5.3.2 Uppsägning av anställningsavtal	60
5.3.2.1 Saklig grund.....	61
5.3.2.2 Idrottslig saklig grund	61
5.3.2.2.1 Etablerad spelare	62
5.3.2.2.2 Framträdanden som professionell spelare	62
5.3.2.2.3 Krav på meddelande inom 15 dagar	62
5.3.2.2.4 Begreppet idrottslig saklig grund.....	63
5.3.2.3 Varaktigheten av skyddsperioden.....	63
5.3.2.4 Skadeståndsberäkningen.....	64
5.3.2.5 Sportsliga sanktioner	65
5.3.3 Mexèsfallet.....	66
5.3.4 Websterfallet	66
5.3.4.1 Sakomständigheter	66
5.3.4.2 DRC:s dom.....	67
5.3.4.3 CAS:s dom	68
5.3.5 Slutsatser av Mexès och Webster.....	69
5.3.6 Framtida möjliga konsekvenser.....	70
5.4 DELANALYS – HINDRAR REGLERNA OM FÖRTIDA UPPSÄGNING AV ANSTÄLLNINGSAVTAL DEN SVENSKA ELITFOTBOLLSSPELARENS FRIA RÖRLIGHET SOM ARBETSTAGARE INOM EU?	71
5.4.1 Anställningsform och kontraktslängder.....	72
5.4.2 Uppsägning av anställningsavtal	72
5.4.2.1 Skadeståndsberäkningen.....	73
5.4.2.2 Sportsliga sanktioner	74
5.4.3 Sammanfattande analys av förtida uppsägning.....	75
6. SLUTLIG ANALYS – DEN FRIA RÖRLIGHETENS FRAMTIDA UTMANINGAR AV TRANSFERSYSTEMET	77
6.1 SLUTORD.....	81
7. KÄLLFÖRTECKNING.....	83

7.1 LITTERATUR	83
7.2 PUBLIKATIONER OCH ARTIKLAR	84
7.3 INTERNET	85
7.4 MUNTliga KÄLLOR	87
7.5 OFFENTLIGT TRYCK	87
7.6 EG-RÄTTLIGT MATERIAL	87
7.7 RÄTTSFALL	88
7.7.1 <i>EG-domstolen</i>	88
7.7.2 <i>FIFA</i>	89
7.7.3 <i>England</i>	89
7.7.4 <i>Arbetsdomstolen</i>	89
7.9 ÖVRIGT	89

Sammanfattning

Den fria rörligheten för arbetstagare på EU:s arbetsmarknad är en fundamental rättighet och den gäller även för fotbollsspelare. RSTP:s regler om transferfönster, tränings- och utbildningsersättning, solidaritetsersättning, kontraktslängder och förtida uppsägning av anställningsavtal har i uppsatsen analyserats utifrån perspektivet om den fria rörligheten för arbetstagare. Regleringen med två registreringsperioder är begränsande för den svenska elitfotbollsspelaren men ändå homogena och därmed troligen förenliga med Art. 39 EGF. Argument för att stödja ett system med transferfönster är att sporten är säsongbetonad och att klubbar har behov av att planera inför säsongen. Även om regeln om transferfönster inskränker den fria rörligheten kan den rättfärdigas med hänsyn till klubbarnas behov av stabilitet i laget. Transferfönstren anses troligen proportionerliga eftersom de tillåter spel i två till tre klubbar under en tolv månadersperiod. Ett krav på helt gemensamma registreringsperioder inom EU skulle medföra alltför stort ingripande i fotbollens struktur och dess förutsättningar. På grund av detta är det sannolikt att transferfönstren är en tillåten inskränkning i den fria rörligheten.

Utbildningsersättningen kommer förmodligen i konflikt med den fria rörligheten. Detta beror på att spelare under 23 år hindras att ta anställning i en ny klubb efter att deras kontrakt gått ut. Detta är en följd av att den nya klubben ofta inte har råd att betala de höga ersättningsnivåerna. Systemet med utbildningsersättning påminner därför om det system som fanns innan Bosmandomen och därmed troligen inte förenligt med Art. 39 EGF. Solidaritetsersättningen däremot hindrar antagligen inte den fria rörligheten eftersom den dras från en redan bestämd övergångsersättning och kan inte heller tillämpas på en spelare utan kontrakt. Vad gäller reglerna kring förtida uppsägning av anställningsavtal kan de anses strida mot den fria rörligheten i de fall en uppsägning sker inom skyddsperioden. I dessa fall kan det nämligen bli aktuellt med en dubbelbestraffning i form av både skadestånd och sportsliga sanktioner. I en sådan situation kan en spelare avskräckas från att säga upp sitt avtal. Vid förtida uppsägning finns en dessutom en oförutsägbarhet kring skadeståndets storlek samt när en uppsägning kan ske utan konsekvenser. Detta kan också göra att fotbollsspelaren hindras från att utnyttja sin fria rörlighet. Knäckfrågan är om RSTP är proportionerligt och nödvändigt eller om det finns mindre ingripande åtgärder för att uppnå samma mål?

Förkortningar

AD	Arbetsdomstolen
Art.	artikel
CAS	Court of Arbitration for Sport
CRSTP	Commentary on the Regulations for the Status and Transfers of Players
DRC	Dispute Resolution Chamber
EGF	Romfördraget
EU	Europeiska Unionen
EUF	Unionsfördraget
EPFL	The Association of European Professional Football Leagues
FIFA	Fédération Internationale de Football Association
FIFPro	Fédération Internationale des Footballeurs Professionnels
ICAS	International Council of Arbitration for Sport
kap.	kapitel
LAS	lagen (1982:80) om anställningskydd
MBL	lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet
p.	punkt
RF	Riksidrottsförbundet
RGPPSCDRC	Rules Governing the Procedures of the Players' Status Committee and the Dispute Resolution Chamber
RIN	Riksidrottsnämnden
RSTP	The FIFA Regulations for the Status and Transfer of Players
UEFA	Union of European Football Associations
SEF	Svensk Elitfotboll
SFS	Spelarföreningen Fotboll i Sverige
SvFF	Svenska Fotbollförbundet

1. Inledning

In the beginning, there was nothing . . . then came Bosman.¹

Professionell fotboll förändras i en snabb takt på grund av dess kommersialisering. I England kunde en fotbollsspelare redan på 1970-talet hävda vissa arbetsrättsliga rättigheter. Dock påverkades inte regleringen av fotbollen i Europa nämnvärt av denna utveckling eftersom viljan hos professionella idrottsmän att sammansluta sig kollektivt var svag. Statliga myndigheter fortsatte därför att respektfullt acceptera idrottens självständighet.

År 1995 slog EG-domstolens dom i Bosmanfallet² ner som "the big bang" i fotbollsvärlden och kom att förändra fotbollen för all framtid. Nu skulle fotbollsspelaren ses som en arbetstagare med rätt till fri rörlighet inom Europa och i detta avseende finns det två friheter som kan diskuteras. Den ena är friheten att gå med i en klubb och den andra friheten är att kunna lämna den klubb där fotbollsspelaren har anställning. Denna uppsats kommer att behandla den svenska elitfotbollsspelarens frihet att lämna den klubb han är anställd i för att kunna ta anställning i en ny klubb i en annan medlemsstat i EU. För klubbar innebär den fria rörligheten för professionella fotbollsspelare "big business". För spelarna handlar det mer om att hitta en arbetsgivare som de trivs med för att kunna tjäna pengar och utföra sitt yrke. För fotbollen innebär den fria rörligheten att de bästa spelarna får möjligheten att spela i de bästa klubbarna.

Tendensen att fotbollsspelare tar till vara på sina arbetsrättsliga rättigheter har fortsatt och sommaren år 2008 avgjorde CAS det uppmärksammade Websterfallet³ som innebar en fortsatt utvecklingen mot fotbollsspelarens rätt till fri rörlighet. I domen behandlades FIFA:s regler om förtida uppsägning av anställningsavtal och det är just FIFA:s regelverk RSTP som jag tycker verkar spännande att undersöka. Hindrar dessa regler fotbollsspelaren från att utnyttja sin fria rörlighet?

1.1 Syfte och frågeställningar

Inledningsvis kan sägas att uppsatsen kommer att behandla den svenska elitfotbollsspelarens fria rörlighet ur ett arbetsrättsligt och EG-rättsligt perspektiv. Det kommer att handla om den situation då en fotbollsspelare med gällande anställningsavtal i en svensk klubb vill övergå till en annan klubb inom EU. Syftet med arbetet är att undersöka om den svenska elitfotbollsspelaren är en fri arbetstagare i enlighet med Art. 39 EGF samt EG-rättslig praxis

¹ Van den Bogaert, *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman*, s. 1

² Mål C-415/93 Bosman

³ CAS 2007/A/1298 & 1299 & 1300 Cases Between Webster, Heart of Midlothian, Wigan Athletic, ISSN 1825-6678, Vol. IV, Fasc. 1, 2008

på området. De regler som ska undersökas är RSTP som reglerar internationella övergångar av fotbollsspelare. En kompletterande frågeställning är om någon av de rättfärdigandegrunder som togs upp i Bosmandomen skulle kunna motivera ett undantag från den fria rörligheten? Om dessa inte är tillämpliga skulle det möjligtvis finnas andra rättfärdigandegrunder?

Ett andra syfte med uppsatsen är att särskilt behandla RSTP:s regler om förtida uppsägning av gällande anställningsavtal. Medför förtida uppsägning utan saklig eller idrottslig saklig grund att fotbollsspelaren fria rörlighet hindras? Kan en fotbollsspelare förutse när han kan säga upp sitt avtal utan konsekvenser? I detta avseende ska speciellt Mexèsfallet⁴ och Websterfallet, som rör den skadeståndsberäkning som blir aktuellt vid förtida uppsägning utan saklig eller idrottslig saklig grund behandlas. Frågan är då om denna beräkning medför att fotbollsspelaren avskräcks från att utnyttja sin fria rörlighet? Ytterligare en aktuell frågeställning är om kombinationen av skadestånd och sportliga sanktioner gör att den fria rörligheten hindras? Även här kommer jag att föra en diskussion om eventuella möjliga rättfärdigandegrunder.

Slutligen är syftet att på ett sammanfattande sätt analysera den fria rörlighetens framtida utmaningar av transfersystemet och RSTP. Kommer EU att ingripa i alla fall då den fria rörligheten hindras? Borde transfersystemet helt avvecklas och fotbollsspelaren tillerkännas ökad fri rörlighet?

1.2 Avgränsningar och begrepp

Vad gäller kollektiv- och spelaravtalet kommer inte detta att analyseras på en djupare nivå eftersom syftet med uppsatsen inte är att ingående redogöra för fotbollsspelarens situation på den svenska arbetsmarknaden. Eftersom det rör det förhållandet när en fotbollsspelare har ett gällande anställningskontrakt är det bara aktuellt med en analys utifrån Art. 39 EGF och fri rörlighet för arbetstagare. Art. 49 EGF och rätten att erbjuda sina tjänster kommer därmed inte att beröras. Jag kommer inte heller att behandla fotbollens nationalitetsklausuler och dess komplikationer med det inbyggda diskrimineringsförbudet som finns i Art. 39 EGF. Vidare kommer jag utgå från fotbollsspelarens perspektiv och specifika problem kring tränare, agenter, instruktörer och klubbar kommer inte att analyseras i detalj. Inte heller kommer tredjelandsmedborgares rättigheter att behandlas. I viss mån kommer konsekvenserna för fotbollen i stort att behandlas men jag kommer inte att analysera detta på en fördjupad nivå.

Jag kommer att redogöra för en del relevant EG-rättsligt material kring fotboll, idrott och den fria rörligheten för arbetstagare men jag har inte haft för avsikt att behandla allt

⁴ Opublicerat beslut av DRC 31 August 2004, Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 115

relevant material. Vad gäller RSTP kommer endast reglerna om transferfönster, tränings- och utbildningsersättning samt solidaritetsersättning att undersökas. Dessutom kommer reglerna som rör fotbollsspelarens kontraktslängd samt förtida uppsägning av avtal att behandlas. Regleringen kring skyddandet av unga spelare kommer inte att behandlas eftersom jag valt att utreda den situation när en övergång är för handen. Vad gäller förtida uppsägning av anställningsavtal har jag valt att mer fokusera på den situation när det inte föreligger en saklig eller idrottslig saklig grund utan då fotbollsspelaren bara har intresset av att byta arbetsgivare.

Med begreppet ”den reguljära arbetsmarknaden” kommer jag att generalisera hela Sveriges arbetsmarknad och se det som en helhet eftersom de har en påfallande samstämmighet och logik. Anledningen till detta är att det blir lättare att jämföra med fotbollens arbetsmarknad. Med begreppet ”arbetsmarknadssystem” menar jag att det finns en struktur av aktörer som verkar, förhandlar och träffar avtal med varandra.⁵ Användandet av begreppet fotbollsfamiljen har till syfte att beskriva det outtalade samtycke som finns mellan parterna inom fotbollen. I relationer mellan fotbollens olika organisationer används uttrycket fotbollsfamiljen för att påminna om att allt ska hållas inom fotbollens väggar utan inblandning av det övriga samhället och att fotbollsorganisationerna ska respektera varandras verksamhet.

Ambitionen med uppsatsen är inte att göra en heltäckande beskrivning av problemet kring fotbollsspelarens fria rörlighet utan bara avseende ovan uppräknade regler i RSTP. Uppsatsen kommer inte heller göra något tydligt ställningstagande till hur regelverket skulle kunna anpassas för att vara förenligt med den fria rörligheten, utan jag vill mer peka på problemen och de möjliga diskussioner som problemen skulle kunna föranleda.

1.3 Metod, material och disposition

Det är viktigt att påpeka att det på detta område finns lite traditionellt juridiskt material i form av lagtext, förarbeten och till viss del praxis. I min undersökning har jag ändå till viss del använt sådant material i form av svensk lagtext, rättsfall från AD, EGF, förarbeten, EG-rättsliga förordningar, direktiv, resolutioner, rapporter och rättsfall, rättsfall från England och FIFA. Vidare har jag använt mig av litteratur, artiklar ur tidskrifter, gällande kollektivavtal och spelaravtal, FIFA:s regelverk och kommentarer till detta (RSTP och CRSTP), SvFF:s tävlingsregelverk, samt information från Internet. Dessutom har jag intervjuat personer som praktiskt jobbar med dessa typer av frågor.

I kap. 2 skriver jag om transfersystemets utveckling och jag har då främst använt mig av litteratur samt ett rättsfall från England. Fotbollens organisation och arbetsmarknadssystem

⁵ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 150

behandlas i kap. 3 och där utgörs materialet i första hand av litteratur och artiklar samt information från fotbollsorganisationernas hemsidor. EG-rätten och dess intåg på idrottens arena samt den fria rörligheten behandlas i kap. 4. Vidare redogörs även här för FIFA:s transferregler, RSTP. För detta har jag använt litteratur, information på Internet, rättsfall från EG-domstolen, EG-rättslig lagstiftning, RSTP och CRSTP. I denna del har jag även utnyttjat den information som intervjuerna med praktiskt verksamma personerna har gett. I kap. 5 presenteras först den reguljära arbetsmarknadens reglering av anställningsavtal. Efter detta behandlas de specifika regleringarna och avtalen som gäller för svenska elitfotbollsspelaren. I slutet av detta kapitel redogörs för RSTP:s regelverk kring anställningsavtalet. I detta kapitel har jag i första hand använt mig av svensk lagtext och förarbeten, RSTP, CRSTP, litteratur samt domar från FIFA.

Innan en analys av fotbollspelarens fria rörlighet kan göras måste en presentation av fotbollsspelarens arbetsförhållanden på arbetsmarknaden vad gäller regler, villkor, avtal och aktörer göras. Detta är viktigt eftersom då ges en förståelse om reglernas syfte och fotbollens egenheter. Det är även av vikt att få en uppfattning om EU:s inställning till idrott och fotbollen. Vidare är en presentation av EU:s och FIFA:s regelverk en förutsättning för att kunna analysera om de kommer i konflikt med varandra. Därför är uppsatsen inledningsvis deskriptiv men övergår sedan att bli mer analyserande i slutet av kap. 4 där jag först behandlar om fotbollsspelaren är en fri arbetstagare utifrån reglerna kring transferfönster, tränings- och utbildningsersättning samt solidaritetsersättning. I slutet av kap. 5 analyserar jag sedan reglerna kring förtida uppsägning av anställningsavtal. Slutligen görs i kap. 6 en spekulation och analys kring framtida rättsliga ifrågasättande av transfersystemet och RSTP och vilket förhållningssätt EU skulle kunna komma att inta till fotbollen och dess särart.

2. Utvecklingen av fotbollens transfersystem

2.1 Inledning

Bollspel är något människor ägnat sig åt sedan urminnes tider. Just benämningen fotboll kom till för att skilja mellan spel som utövades till fots och den som utövades på hästrygg.⁶ Rötterna till vår tids moderna fotbollsspel finns i den folkfotboll som spelades på de brittiska öarna under medeltiden.⁷ Även transfersystemet har sin bakgrund i Englands historia och uppstod eftersom det fanns ett behov av att reglera övergångar av spelare mellan klubbar.⁸

2.2 Transfersystemets utveckling i England

Alla spelare som idag anställs måste registreras i den liga och den organisation som ligan tillhör. Bara den spelare som blivit registrerad får spela i de turneringar som ligan anordnar. Detta är en historisk klausul som återfinns i The Football Association:s⁹ reglemente från 1885, vilken innebar en början för den så kallade transfermarknaden. Syftet med bestämmelsen var att förebygga att spelare hoppade från klubb till klubb. Resultatet kom att bli en transfermarknad där registreringen blev en rättighet som tillhörde klubben.¹⁰

Innan år 1963 var en spelare som ville byta klubb tvungen att få ett godkännande från sin befintliga klubb. Om klubben accepterade var en övergång möjlig om köparen betalade en övergångssumma men om den säljande klubben vägrade var den enda valmöjligheten för spelaren att fortsätta spela i det nuvarande laget. I slutet av säsongen placerades spelaren istället på en behållnings- eller transferlista. Detta system var en tidig variant av transfermarknaden och innebar att klubben hade ett monopol på spelaren. För klubbarna innebar systemet att de kunde bygga upp en kontinuitet i laget. För spelarnas del innebar det att de bara kunde byta klubb om klubbarna kunde komma överens om en övergångssumma. Detta var en förutsättning även efter det att spelarens kontrakt gått ut.¹¹

⁶ Jönsson, *Fotboll – Hur världens största sport växte fram*, s. 11-12

⁷ Andersson m.fl., *Från Gentleman till Huligan*, s. 11

⁸ Morrow, *The Business of Football*, s. 30

⁹ År 1863 samlades en grupp av medelklassmän i England med ett gemensamt intresse för den fotboll som utvecklats av några klubbar i London. Herrarna bildade därför en organisation för spelet, Football Association (FA). Jönsson, *Fotboll – Hur världens största sport växte fram*, s. 7

¹⁰ Morrow, *The Business of Football*, s. 31

¹¹ *Ibid.*, s. 31+34

2.2.1 Easthamdomen

Easthamdomen¹² är ett engelskt rättsfall från år 1963 och handlar om George Eastham som spelade för Newcastle United. När han ville byta klubb fick han indikationer från Newcastle att de ville behålla honom även efter det att hans kontrakt gått ut. Eastham beslutade därför att driva en process och testa legaliteten av övergångsreglerna.¹³ Domstolen kom fram till att det i fallet handlade om en anställningsrestriktion och att övergångsreglerna hamnade i konflikt med den fria rörligheten. Domstolen sa även att det fanns bevis för att klubbarna utnyttjade systemet med kvarhållande av spelarna för att behålla kontrollen över spelarnas fria rörlighet. Detta garanterade i sin tur att en övergång bara kunde ske på klubbens villkor. Systemet stred därmed mot den fria rörligheten.

Nästa steg för domstolen var att avgöra om detta hinder kunde rättfärdigas? Newcastle hävdade att en ökad fri rörlighet skulle innebära att de bästa spelarna övergick till de rikaste klubbarna och detta skulle skada fotbollen som sådan. Detta eftersom de mindre rika klubbagen skulle försvinna när de största klubbarna tog de bästa spelarna. Eastham argumenterade mot detta och sa att klubbarna kunde förhindra detta genom att skriva längre kontrakt med spelarna. Newcastle hävdade då i sin tur att långa kontrakt skulle försvåra situationen för spelaren. Domstolen godtog inte detta argument och sa att systemet inte kunde rättfärdigas på denna grund. Domstolen hade förståelse för att fotbollen krävde någon form av transfersystem men var inte beredd att tillåta den kvarhållande faktorn i systemet. En klubb skulle inte kunna hindra en spelare vars kontrakt gått ut att ta anställning i en annan klubb. Fotbollen var tvungen att hitta ett nytt system som kunde legitimeras av den fria rörligheten.

2.2.2 Ett nytt transfersystem

Easthamdomen resulterade i att ett nytt system började planeras.¹⁴ Detta system bestod av en inledande kontraktperiod på en till två år samt en valbar period på samma tid. Om inte valet gjordes var spelaren fri att byta till en annan klubb. För klubbarnas del innebar valperioden att de tilläts att förnya kontraktet på minst lika bra villkor som de rådande. I väsentliga drag betydde detta att klubbar kunde fortsätta att ha kontroll över en spelare även efter det att kontraktet hade gått ut genom att då begära en övergångssumma.¹⁵

¹² Eastham v Newcastle United Football Club 1963 WL 20662 (Ch D), [1963] 3 All E.R. 139, [1964] Ch. 413, [1963] 3 W.L.R. 574, (1963) 107 S.J. 574, Databas: Westlaw International

¹³ Greenfield, *Regulating Football*, s. 79

¹⁴ McArdle, *From Boot Money to Bosman*, s. 27

¹⁵ Morrow, *The Business of Football*, s. 32

År 1977 förändrades systemet på så vis att en spelare efter sitt nuvarande kontrakts slut kunde ingå vilken typ av kontrakt han ville med en ny klubb. Klubben som hade registreringsrättigheten på spelaren var berättigad till kompensation bara om de erbjöd en förlängning av det existerande kontraktet med lika bra villkor och om en övergångssumma avtalades mellan de två klubbarna.¹⁶ Om detta misslyckades avgjordes övergångsfrågan av en ny oberoende transferdomstol ”Compensation Tribunal”, där två klubbar från samma liga ingick, eller av ”Commission of the International Football League Board”, där två olika ligor ingick.¹⁷ Dock hade klubbarna kvar viss kontroll över spelaren efter ett kontrakts slut, vilket senare ledde till Bosmandomen.¹⁸

2.3 Dagens transfersystem

FIFA är organisationen som drar upp linjerna för dagens internationella transfersystem och de ställer även krav på att de nationella organisationerna har ett system för interna övergångar.¹⁹ Varje nationellt system är uppbyggt kring registrering av spelaren och en spelare kan bara vara registrerad i en klubb inom ett nationellt förbund. Detta är samtidigt ett krav för att få spela professionell fotboll.²⁰ Syftet med systemet är att ersätta klubbarna för de investeringar de har gjort i träning men också kompensera för förlusten av nyckelspelare.²¹

3. Fotbollens organisation och arbetsmarknadssystem

3.1 Inledning

UEFA och FIFA har traditionellt sett velat styra på fotbollens område som de själva önskat.²² Genom tiderna har fotbollen utvecklats till att bli en betydande ekonomisk industri med anledning av den ökade professionaliseringen och kommersialiseringen. I takt med detta har det blivit svårt att acceptera idrottens självreglering eftersom övriga samhället påverkas av dess utveckling. På grund av detta har rättsystemet idag ett större inflytande på idrottens område.²³ Tanken om att tvister som uppkommer ska lösas internt inom fotbollsfamiljen utan inblandning av allmänna domstolar existerar dock fortfarande. Trots detta har de allmänna

¹⁶ Morrow, *The Business of Football*, s. 32

¹⁷ McArdle, *From Boot Money to Bosman*, s. 27 samt Morrow, *The Business of Football*, s. 32

¹⁸ McArdle, *From Boot Money to Bosman*, s. 27

¹⁹ www.fifa.com

²⁰ Art. 1 RSTP, Art. 2 CRSTP, s. 10, Art. 5 RSTP samt Blanpain, *The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen under International, European and Belgian National and Regional Law*, s. 51

²¹ Morrow, *The new business of football*, s. 34 + 57

²² McArdle, *From Boot Money to Bosman*, s. 37. Hela svenska idrottens struktur bygger på den föreningsrätt som stadgas i Regeringsformen (1974:152) 2 kap. 1 § och det är här som idrottsrörelsen finner stöd för sin självbestämmanderätt.

²³ Carlsson, *Förändras idrotten i dess kontakt med juridiken?*, Svensk idrottsforskning nr 3 2005

domstolarna prövat enstaka tvister som uppstått inom fotbollen.²⁴ Den stora förändringen kom genom Bosmandomen²⁵ där fotbollen tvingades ta hänsyn till EU:s lagstiftning.²⁶

Idrotten har kommit att bli en allt viktigare arbetsmarknad för många människor.²⁷ I takt med fotbollens utveckling av ett eget arbetsmarknadssystem har samhället fått upp intresset och börjat bevaka fotbollspelarnas arbetsförhållanden. Även inom fotbollen finns alltså reglerade arbetsförhållanden i ett arbetsmarknadssystem som består av flera aktörer. På den svenska arbetsmarknaden är dessa elitföreningar (alternativt IdrottsAB²⁸), SEF, SFS, SvFF) samt agenterna.²⁹ Internationellt finns även FIFA/UEFA, FIFPro, G14 samt EPFL.³⁰

3.2 En internationell organisation

Fotbollen är internationell i många aspekter och inte minst organisatoriskt.³¹ Fotbollens strukturella uppbyggnad innebär att alla landsförbund som organiserar fotboll och som är erkända av FIFA kan bli medlemmar i FIFA. Medlemmar som hör hemma på samma geografiska kontinent har dessutom format sex stycken konfederationer som också är erkända av FIFA. För Europas del heter denna konfederation UEFA.³² FIFA och världsfotbollen har genom konstruktionen överlåtit en del av sin makt att organisera och utveckla fotbollen till de olika konfederationerna. Alla medlemsförbund i FIFA ska genom medlemskapet försäkra att medlemsförbunden följer FIFA:s stadgar, regler, beslut och principer och samt erkänner CAS som högsta beslutande organ i tvister.³³ Vidare är varje nationell organisation skyldigt att reglera sina nationella övergångar och dessa regler måste godkännas av FIFA.³⁴

När det kommer till svenska förhållanden reglerar SvFF förutsättningarna för fotbollen i Sverige. SvFF är i sin tur anslutet till RF samt FIFA/UEFA vars stadgar utgör en integrerad del i SvFF:s stadgar.³⁵ Medlemmar i SvFF:s är olika föreningar i Sverige och deras medlemskap innebär att de ska tillämpa SvFF:s stadgar.³⁶ Inom fotbollen har vissa föreningar

²⁴ Backman, *Fotbollsfamiljens struktur och dess tvistlösning och frågan om demokrati och monopol*, Svensk idrottsforskning Nr 3-2005

²⁵ Mål C-415/93 Bosman

²⁶ Backman, *Fotbollsfamiljens struktur och dess tvistlösning och frågan om demokrati och monopol*, Svensk idrottsforskning Nr - 2005

²⁷ Sund, *Fotbollen som arbetsmarknad*, www.idrottsforum.org

²⁸ Många elitföreningar har valt att driva sin verksamhet i aktiebolag istället för ideellförening, till exempel AIK Fotboll AB.

²⁹ Sund, *Fotbollen som arbetsmarknad*, www.idrottsforum.org

³⁰ Sund, *Fotbollen som arbetsmarknad*, www.epfl-europeanleagues.com/index.htm

³¹ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 8

³² Weatherill, *European Sports Law – Collected Papers*, s. 88

³³ Se Art. 1 RSTP samt Backman, *Fotbollsfamiljens struktur och dess tvistlösning och frågan om demokrati och monopol*, Svensk idrottsforskning Nr3-2005

³⁴ Art. 1.3b RSTP

³⁵ Se Spelaravtalet 9 § om att parterna ska tillämpa FIFA:s regler

³⁶ Backman, *Fotbollsfamiljens struktur och dess tvistlösning och frågan om demokrati och monopol*, Svensk idrottsforskning Nr3-2005

frångått den ideella föreningen och istället börjat bedriva sin verksamhet i aktiebolagsform, benämnt IdrottsAB. Aktieägare till IdrottsAB kan både vara SvFF eller idrottsföreningen.³⁷

3.3 Fotbollens tvistelösning

RF:s stadgar kan ses som idrottens grundlag i Sverige och förutom denna har varje idrott sitt eget specifika regelverk bestående av bland annat utövanderegler och tävlingsbestämmelser.³⁸ Dessa kan ses som lagar och förordningar och de utfärdas av Specialidrottsförbundet, för fotbollens del av SvFF.³⁹ FIFA har dessutom utarbetat institutioner och regler för att lösa tvister inom fotbollsfamiljen⁴⁰ och dessa regler finns bland annat i RGPPSCDRC.⁴¹ Uppbyggnaden innebär att FIFA har ett visst monopol på tvistelösningen inom fotbollen.⁴² Systemet är dock inte menat att vara exklusivt eller bindande i den meningen att spelare och klubbar ska avhållas att ta sina tvister till allmän domstol. DRC är den institution som dömer över fotbollens tvister kring FIFA:s regler och det är bara de som kan utdöma de sportsliga sanktioner som finns i FIFA:s alla regelverk.⁴³

Beslut av DRC kan överklagas till ICAS som administreras av det underliggande organet CAS. Detta är en domstol som är oberoende från de sportsliga organisationerna. De har till uppgift att döma över sportrelaterade tvister genom skiljedom och denna skyldighet finns om parterna har stadgat det i sitt avtal.⁴⁴ CAS är inte bundna till att följa sina tidigare domar men det finns dock ett intresse av att ha förutsägbarhet i verksamheten och därmed följer de oftast dessa.⁴⁵ CAS kan avgöra tvister av privat natur som har direkt eller indirekt relation till sport och avgörande från CAS är slutgiltiga och bindande för parterna som tog upp målet. Vad gäller DRC:s beslut presenteras de som är av generellt intresse på FIFA:s hemsida⁴⁶ och CAS:s domar finns att hitta på deras officiella hemsida.⁴⁷

³⁷ Backman, *Idrottsjuridik – En introduktion*, s. 26-27

³⁸ Malmsten, Pallin, *Idrottens föreningsrätt*, s. 13

³⁹ Malmsten, *Idrottens bestraffningsregler*, s. 17

⁴⁰ Backman, *Fotbollsfamiljens struktur och dess tvistelösning, och frågan om demokrati och monopol*, Svensk idrottsforskning Nr3-2005

⁴¹ http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/transfer_commentary_06_en_1843.pdf,

http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/50/02/75/disco_2008_en.pdf, samt Art. 22-27 RSTP

⁴² Backman, *Fotbollsfamiljens struktur och dess tvistelösning, och frågan om demokrati och monopol*, Svensk idrottsforskning Nr3-2005

⁴³ Halgreen, *European Sports Law*, s. 238-239

⁴⁴ <http://www.tas-cas.org/20question>

⁴⁵ Blackshaw Ian, *The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively 'Within the Family of Sport'*, <http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number2/blackshaw.pdf>

⁴⁶ www.fifa.com, Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 141

⁴⁷ <http://www.tas-cas.org/>

De nationella organisationerna åläggs att ha bestämmelser om hur tvister vid interna övergångar ska lösas.⁴⁸ RF har i Sverige infört möjligheten till skiljeförfarande för att lösa tvister.⁴⁹ Inom fotbollen har denna möjlighet utnyttjats genom att i kollektiv- och spelaravtal ha med skiljeklausuler där det hänvisas till att tvister ska lösas i SvFF:s skiljenämnd. Detta för att hålla tvisterna inom fotbollsfamiljen.⁵⁰ Vad gäller tävlings- och/eller bestraffningsärenden prövas inte dessa av SvFF:s skiljenämnd utan av SvFF:s tävlingsutskott vars beslut kan överklagas till RIN.⁵¹

3.4 Aktörerna på fotbollens arbetsmarknad

Fotbollen har sitt speciella arbetsmarknadssystem⁵² som har skapats betydligt senare än övriga system på den reguljära arbetsmarknaden. Det var först år 1995, efter Bosmandomen, som det fanns förutsättningar för en reglerad arbetsmarknad med avtalslutande organisationer på både klubb- och spelarsida.⁵³ På fotbollens arbetsmarknad finns numera fackliga sammanslutningar och arbetsgivarorganisationer som sluter kollektivavtal med varandra. De individuella villkoren regleras i spelaravtalet mellan spelare och klubb.⁵⁴ Nedan kommer de aktörer som agerar på fotbollens arbetsmarknad att presenteras.

3.4.1 Arbetsförmedlingen/Uthyrningsföretaget - Agenten

Agenterna har en betydelsefull roll i fotbollens arbetsmarknadssystem genom att vara spelarnas ombud i kontraktsförhandlingar och spelarövergångar.⁵⁵ Deras funktion är att upprätthålla de bästa möjliga villkoren för sina klienter och har i denna roll fått ta emot mycket kritik. Detta beror på att agenterna lockar spelare till att bryta sina gällande kontrakt.⁵⁶ De har ofta blivit ifrågasatta eftersom de anses jobba i det dolda och var involverade i fotbollsindustrin på ett mindre etiskt sätt. Att anmärka är då att klubbarna ofta anlitar agenter just för att slippa insyn och detta förbättrar inte direkt agenternas rykte.⁵⁷

⁴⁸ Art. 1 RSTP, Art. 1 CRSTP, s. 7 samt Blanpain, *The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen under International, European and Belgian National and Regional Law*, s. 51

⁴⁹ Se RF:s stadgar 2:8 om att tvister inte ska väckas i allmändomstol av enskild medlem, förening, SDF, DF, SF eller RF, http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_119/scope_128/ImageVaultHandler.aspx

⁵⁰ Enligt lag (1999:116) om skiljeförfarande, se 10 § spelaravtalet samt 11 § kollektivavtalet

⁵¹ Backman, *Fotbollsfamiljens struktur och dess tvistlösning och frågan om demokrati och monopol*, Svensk idrottsforskning Nr3-2005

⁵² Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 69

⁵³ *Ibid.*, s. 163

⁵⁴ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 69. Se avsnitt 5.2.3 för utförligare presentation av kollektivavtal och spelaravtal

⁵⁵ Sund, *Fotbollen som arbetsmarknad*, idrottsforum.org

⁵⁶ Greenfield, *Regulating Football*, s. 192

⁵⁷ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 42-43

3.4.2 Den fackliga organisationen - SFS

Varje facklig organisation i medlemsstaterna är internationellt sammanslutna i FIFPro.⁵⁸ Det svenska spelarfacket, SFS, bildades år 1975 och är uppbyggt med ett kansli, arbetande styrelse och klubbombud som väljs av elitspelarna.⁵⁹ SFS har hållit en relativt låg profil jämfört med andra länder och många känner inte till dess existens eller politik.⁶⁰

SFS huvudsakligen är inställt på att samverka fredligt utan konflikt med elitklubbarnas förhandlingsorganisation och verka för fotbollens bästa. Användandet av uttrycket fotbollsfamiljen har fått till följd att fotbollens organisatoriska maktstruktur behållits. Denna maktstruktur innehåller ett mycket resursstarkt fotbollsförbund och ett starkt samarbete mellan elitklubbarna genom sammanslutningen SEF⁶¹ och spelarna har kollektivt sett en svagare ställning jämfört med SEF. Detta kan tänkas bero på att spelarna ofta är unga och individualistiska och de har sammanförts i en facklig organisation med svag gemenskapskänsla.⁶²

3.4.3 Arbetstagaren - Fotbollsspelaren

Till skillnad mot andra arbetstagare är fotbollsspelaren relativt autonom och han kan under vissa bestämda villkor bestämma hur han ska spela. Spelarens arbetsgivare kan inte få full kontroll över spelaren och hans förmåga på planen. Dessutom är fotbollsspelarens blick för spelet inget som en arbetsgivare kan hantera genom en arbetsorganisatorisk åtgärd. Att fotbollsspelaren är bunden av sitt anställningskontrakt med klubben och inte kan byta arbetsgivare hur som helst är inget unikt. Inom den reguljära arbetsmarknaden har det blivit allt vanligare med tidsbegränsande avtal och det finns många högre tjänstemän som arbetar under sådana förhållanden.⁶³ Vad gäller fotbollsspelarens förhandlingsposition så har den förbättrats under de senaste åren mycket på grund av Bosmandomen. Efter denna dom tvingades klubbarna att faktiskt börja förhandla med spelarna och agenterna.⁶⁴

⁵⁸ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 7

⁵⁹ http://spelarforeningen.com/files/documents/Presentationsmaterial_Svenska_Fotbollspelare_20070110_-_Kopia.pdf

⁶⁰ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 179

⁶¹ *Ibid.*, s. 69-70

⁶² *Ibid.*, s. 153

⁶³ *Ibid.*, s. 35

⁶⁴ *Ibid.*, s. 40

3.4.4 Arbetsgivaren - Klubben

3.4.4.1 Svensk elitfotboll (SEF)

På arbetsmarknaden är elitklubbarna generellt sett starka.⁶⁵ SEF är intresseorganisation för alla föreningar i Allsvenskan och Superettan. De har till uppdrag är att vara ledande i utvecklingen av svensk elitfotboll sportsligt, ekonomiskt, kommersiellt och administrativt på klubbnivå. SEF medverkar dessutom genom marknadsföring och kommunikation till att skapa publikintresse för klubbfotboll på elitnivå.⁶⁶

3.4.4.2 G14

De ledande klubbarna i världen har bildat en kartell, G14, för att tillvarata sina intressen gentemot fotbollens huvudorganisationer FIFA och UEFA samt spelarna och agenterna. De stora frågorna rör fördelningen av TV-pengar och kompensation till klubbarna när en spelare blir skadad i landskampssammanhang. Anledningen till G14:s bildande var spelarnas förstärkta position på arbetsmarknaden genom Bosmandomen.⁶⁷

3.4.4.3 The Association of European Professional Football Leagues (EPFL)

EPFL är den europeiska motsvarigheten till SEF samt G14 och består av klubbar inom medlemsstaterna i EU. Organisationen verkar för att tillvarata klubbarnas och ligornas intressen gentemot fotbollens organisationer och EU. Mot denna bakgrund har EPFL getts tillåtelse av FIFA att översända skriftliga frågor kring tolkningen av RSTP.⁶⁸

3.5 Likheter och skillnader jämfört med den reguljära arbetsmarknaden

Det går att urskilja både likheter och skillnader jämfört med den reguljära arbetsmarknaden och dessa kommer att presenteras nedan.

3.5.1 Likheter

Det finns tre gemensamma drag är och det första är hela systematiken och upplägget med välorganiserade aktörer som träffar kollektivavtal.⁶⁹ För det andra är båda systemen beroende av strukturella regler och institutioner som i sin tur i liten utsträckning kan påverkas av

⁶⁵ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 152

⁶⁶ <http://www.svenskelitfotboll.se/index.htm>

⁶⁷ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 146

⁶⁸ <http://www.epfl-europeanleagues.com/index.htm>

⁶⁹ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 172-173

aktörerna. Båda systemen är dessutom beroende av politiken och lagstiftningen. Dock framhåller fotbollen gärna sin oberoende roll men i och med marknadsanpassningen har fotbollens självständighet allt mer försvagats och tvingas i allt större utsträckning ta hänsyn till EG-rätten i likhet med den reguljära arbetsmarknaden.⁷⁰ Det sista gemenhetsdraget är att båda systemen i hög grad är beroende av opinion och påverkan av media och allmänheten. Särskilt medias roll är betydelsefull för fotbollens beslutsprocess och utveckling. Detta är nästan rent av en skiljelinje jämfört med den reguljära arbetsmarknaden.⁷¹

3.5.2 Skillnader

Skiljelinjerna mellan systemen är ganska tydliga. Till att börja med är fotbollens arbetstagsarsida (spelare och SFS) svagare.⁷² Spelarna har kollektivt svaga resurser att tillgå men relativt starka individuella.⁷³ En annan tydlig skiljelinje är agenterna som finns i fotbollen. Den tredje särarten inom fotbollen är dess internationella koppling och detta tillsammans med familjeideologin gör att partsförhållandena blir otydliga. Därmed blir relationen mellan kollektivavtal och spelaravtal mer betydelsebärande inom fotbollen jämfört med den reguljära arbetsmarknaden.⁷⁴

Jag kommer att nedan gå igenom sex olika förklaringsfaktorer som karakteriserar fotbollen och dessa arbetsmarknadsrelationer. Dessa är alla hämtade från Bill Sunds bok *Fotbollsindustrin*.

3.5.2.1 Fotbollens självständighet

Fotbollen har alltid haft en relativt självständig roll och ingen annan organisation stiftar lagar eller regler på fotbollens område. Undantaget från detta blev Bosmandomen och EU-kommissionens vilja till inblandning i idrotten tog därmed fart. Staten är inte en direkt part i systemet men har dock ett strukturellt inflytande genom arbetslagstiftning, skattelagstiftning och genom bidrag till ungdomsverksamheten. En förklaring till fotbollens självständighet i förhållande till den nationella staten är att fotbollen inte omsätter den summa pengar att den skulle bli viktig i ett nationalekonomiskt lönebildningsperspektiv. Fotbollslönernas ökningstakt anses inte vara något som kan komma att påverka inflationen.⁷⁵

⁷⁰ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 173

⁷¹ Ibid., s. 173

⁷² Ibid., s. 173

⁷³ Sund, *Fotbollen som arbetsmarknad*, idrottsforum.org

⁷⁴ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 174

⁷⁵ Ibid., s. 176

3.5.2.2 Fotbollens internationella inslag

På fotbollens marknad köps och säljs spelare kontinuerligt och fotbollen är i högsta grad internationell och därför existerar en internationell arbetsmarknad. Detta är en påtaglig och viktigt skillnad jämfört med den reguljära arbetsmarknaden.⁷⁶ Fotbollen har dessutom ett monopolistiskt sanktionssystem som sträcker sig över hela världen. En annan internationell koppling är Bosmandomen och EU:s inblandning i fotbollen.⁷⁷

3.5.2.3 Fotbollens paternalism och samverkansideologi

Intressegemenskapen inom svensk fotboll är tydlig och även om fotbollen är internationell finns nationella intressen som fotbollsorganisationerna vill tillvarata. Vad gäller ledarskapet har det traditionellt sett alltid varit paternalistiskt och föreningarna har därför kvar sådana drag. Dessa hänsyn och intressen är inget som ofta förekommer hos organisationerna inom den reguljära arbetsmarknaden. Fotbollen har inte vägletts av något konfliktperspektiv gentemot de samhälleliga krafterna utan det har snarare menats att idrotten är någonting som står ovanför och utanför politiken, dess regler och den sociala kampen mellan arbete och kapital. Fotbollen har istället ansetts kunna tjäna en social roll genom att vara en arena för samverkan mellan personer från olika samhällsklasser.⁷⁸

3.5.2.4 Spelaragenterna

Agenternas existens på fotbollens arbetsmarknad är en tydlig skiljelinje jämfört med den reguljära arbetsmarknaden. I andra system innehas denna roll av de fackliga organisationerna eller så sker jobbyten på egen hand med hjälp av de offentliga arbetsförmedlingarna eller uthyrningsföretagen. Agenternas verksamhet inom fotbollen indikerar att förhållandena är speciella med korta anställningstider, en internationell spelmarknad och med ett spelarfack som är relativt svagt. För närvarande anses spelagenterna vara helt nödvändiga förbindelseaktörer inom den professionella fotbollen eftersom täta klubbyten utgör en del av fotbollspelarens vardag. Dessa ständiga byten kräver kunskap och kompetens om hela fotbollsmarknaden och denna kompetens har agenterna och spelarfacken saknar den.⁷⁹ Jämfört med den traditionella arbetsmarknaden har bytet av arbetsgivare en helt annan betydelse på fotbollens arbetsmarknad. Det kan dock påpekas att det även inom den reguljära

⁷⁶ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 176

⁷⁷ *Ibid.*, s. 176

⁷⁸ *Ibid.*, s. 178

⁷⁹ *Ibid.*, s. 178

arbetsmarknaden blir allt vanligare att unga oftare byter arbetsgivare och tidsbegränsade anställningar blir även allt vanligare.⁸⁰

3.5.2.5 Spelarfacket

Att fotbollen har ett spelarfack är inget som är unikt för fotbollen i sig. Det som däremot skiljer fotbollen mot den reguljära arbetsmarknaden är att i fotbollens system så har spelarfacket en låg profil och ingen egentlig makt eller resurser.⁸¹ Spelarna i Sverige har svaga kollektiva resurser men starka individuella sådana.⁸² Vad kan detta bero på? En förklaring skulle kunna vara att fotbollspelarna är en förhållandevis ung yrkesgrupp. De har växt upp i ett tryggt samhälle där kollektivistiska samarbetsformer inte varit vanligt förekommande. Istället har de växt upp i ett samhälle med individualistiska värderingar och där det är viktigt med den egna utvecklingen och karriären. Dagens kollektivavtal och fackföreningar kom till under en tid som krävde samarbete mellan arbetstagarna. Idag är det individen som är stark och det finns inget behov av att sammansluta sig i föreningar.

En annan förklaring till det svaga spelarfacket är att det i sig är ganska ungt samtidigt som det är relativt lite pengar i den svenska fotbollen. Detta leder till ett mindre behov av ett starkt fack just för tillfället. Om utvecklingen fortsätter och svensk fotboll börjar konkurrera på den internationella marknaden kan även facket komma att förstärkas. För den enskilda fotbollsspelaren skulle detta innebära tillgång till kollektiva resurser samt en stärkt ställning på arbetsmarknaden. Detta kan vara av betydelse särskilt för en spelare med en genomsnittlig skicklighet som inte tillhör de större namnen inom fotbollen och därmed inte har lika stark förhandlingsposition som dessa.

3.5.3 Varför finns likheter och särarter?

Den svenska arbetsmarknadsmodellen med ansvarstagande intresse- och partsorganisationer och kollektivavtal blev normen för svensk fotboll. Systemet har bidragit till att skapa tillväxt, stabilitet och trygghet inom andra branscher. Hur ska då olikheterna förklaras?⁸³ I huvudsak ligger förklaringen på ett historiskt plan och kring det faktum att fotbollen uppstod och utvecklades vid sidan av arbetslivet och närmast knöts till fritidssektorn. Inom fotbollens arbetsmarknad var förhållandena inte arbetsmarknadsmässiga med självständiga parter förrän på 1960-talet då fotbollen fick egna institutioner, överenskommelser och organisationer.

⁸⁰ <http://towork.se/karriarguiden/Trivas-pa-jobbet/Byta-jobb-bra-for-bade-halsan-och-planboken>, http://www.jusek.se/templates/JK_SimplePage.aspx?id=52946

⁸¹ Sund, *Fotbollen som arbetsmarknad*, www.idrottsforum.org

⁸² Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 173

⁸³ *Ibid.*, s. 174

Länge var den ledande tanken inom idrotten att spelare och tränare inte skulle anställas och att verksamheten inte skulle professionaliseras. Relationen mellan lagledare och aktiv kan dessutom beskrivas som paternalistisk. Det finns med andra ord en djupgående strukturell förklaring till att idrotten och dess organisationer är annorlunda jämfört med det övriga samhället.⁸⁴

När fotbollen kommersialiserades och professionaliserades uppstod ett behov av reglering i branschen för att skapa stabilitet och trygghet⁸⁵ och därför sökte sig SEF, SvFF samt SFS till en modell som de visste fungerade. Detta var den svenska arbetsmarknadsmodellen och likheterna i vissa avseenden har därmed sin naturliga förklaring.⁸⁶ Sammantaget kan sägas att fotbollens arbetsmarknadssystem är väldigt osvenskt med ett svagt fack, en stark sammanhållande familjeideologi och med tydliga internationella inslag⁸⁷ och till skillnad mot den reguljära marknaden har fotbollen mer frekventa övergångar av arbetstagare mellan arbetsgivare.⁸⁸

4. Den fria rörligheten och fotbollens transfersystem

4.1 Inledning

Idrotten i Sverige är ursprungligen självreglerad genom sin bestämmanderätt i 2 kap. 1 § Regeringsformen (1974:152). Genom Sveriges medlemskap i EU år 1995 har EG-rätten fått företräde framför svensk rätt i händelse av en konflikt.⁸⁹ EGF⁹⁰ anses ha direkt tillämplighet i Sverige och vissa av EG:s rättsakter kan dessutom ha direkt effekt. Detta betyder att dessa kan åberopas av enskilda för att hävda sina rättigheter i nationella domstolar.⁹¹ På arbetsrättsens område har Art. 39 EGF och rätten till fri rörlighet för arbetstagare tillerkänts direkt effekt både på vertikal och horisontellt plan vilket innebär att enskilda kan åberopa rättigheten gentemot både offentliga och privata rättssubjekt.⁹²

När EGF antogs i slutet av 50-talet var sportens professionalisering och kommersialisering fortfarande inte utvecklad och de ekonomiska intressena var försumbara

⁸⁴ Sund, *Sport Management*, s. 273

⁸⁵ Sund, *Fotbollen som arbetsmarknad*, www.idrottsforum.org

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Morrow, *The Business of Football*, s. 30

⁸⁹ Mål C-6/64 Costa mot ENEL, mål C-11/70 Internationale Handelsgesellschaft, mål C-106/77 Simmental, mål C-314/85 Foto-Forst, samt Bernitz, *Europarättens grunder*, s. 72-73

⁹⁰ Romfördraget undertecknades i Rom 1957 och trädde i kraft den 25 mars 1958 och normerar verksamheten inom EG.

⁹¹ Nyström, *EU och arbetsrätten*, s. 44

⁹² Om vertikal och horisontell direkt effekt se mål C-26/62 Van Gend en Loos samt mål C-43/75 Defrenne. Om Art. 39 EGF och direkt effekt se mål C-281/98 Angonese samt Bernitz, *Europarättens grunder*, s.77

och därmed reglerades aldrig sporten i fördraget.⁹³ Ännu idag finns ingen artikel som reglerar sporten och detta medför att EU inte har någon direkt makt på området.⁹⁴ EU har gjort flera uttalanden där vikten av att bevara idrottens särart betonats. Med begreppet idrottens särart menar de idrottens folkliga, fostrande, sociala och kulturella roll i samhället.⁹⁵

4.2 EG-rättens fria rörlighet för arbetstagare

I Lawrie-Blum-målet⁹⁶ ställdes tre huvudkriterier upp för att någon skulle anses vara arbetstagare och dessa är att arbetet ska utföras för någon annans räkning, detta ska ske under dennes arbetsledning och det ska dessutom ske mot ett vederlag. Det har även uttalats att arbetstagarebegreppet i Art. 39 ska ha en autonom betydelse och ges en vidsträckt tolkning⁹⁷ och i enlighet med detta syfte har det förklarats att halvprofessionella spelare anses som arbetstagare i Art. 39 EGF:s mening.⁹⁸ I fallet Angonese⁹⁹ klargjordes dessutom att Art. 39 EGF inte bara gäller offentliga myndigheters bestämmelser utan även privata rättssubjekts regleringar som syftar till att på ett kollektivt sätt reglera anställningsförhållanden.

Rätten till fri rörlighet för arbetstagare är en av EG-rättens fundamentala rättigheter¹⁰⁰ och innebär att medborgare i en medlemsstat har rätt att förflytta sig fritt inom de andra medlemsstaternas territorium och att uppehålla sig där för att söka arbete samt anta faktiska erbjudanden om anställning.¹⁰¹ Art. 39 EGF stadgar följande:

Art. 39 EGF

- 1. Fri rörlighet för arbetstagare skall säkerställas inom gemenskapen.*
- 2. Denna fria rörlighet skall innebära att all diskriminering av arbetstagare från medlemsstaterna på grund av nationalitet skall avskaffas vad gäller anställning, lön och övriga arbets- och anställningsvillkor.*
- 3. Den skall, med förbehåll för de begränsningar som grundas på hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa, innefatta rätt att*
 - a) anta faktiska erbjudanden om anställning,*
 - b) förflytta sig fritt inom medlemsstaternas territorium för detta ändamål,*
 - c) uppehålla sig i en medlemsstat i syfte att ha anställning där i överensstämmelse med de lagar och andra författningar som gäller för anställning av medborgare i den staten,*

⁹³ Van den Bogaert, *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman*, s. 4

⁹⁴ *Ibid.*, s. 15

⁹⁵ Se bland annat Helsingforsrapporten Bryssel den 10.12.1999 KOM(1999) 644 slutlig, Amsterdamfördraget, http://europa.eu/abc/treaties/index_sv.htm. Nicedeklarationen, http://europa.eu/abc/treaties/index_sv.htm. Se även avsnitt 4.4

⁹⁶ Mål C-66/85 Lawrie-Blum

⁹⁷ Mål C-53/81 Levin

⁹⁸ Mål C-13/76 Dona

⁹⁹ Mål C-281/98 Angonese samt Nyström, *EU och arbetsrätt*, s. 44-45

¹⁰⁰ Bernitz, *Europarättens grunder*, s. 292

¹⁰¹ Art. 39.1 EGF, rådets förordning (EEG) nr. 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen samt Nyström, *EU och arbetsrätt*, s. 147-148

d) stanna kvar inom en medlemsstats territorium efter att ha varit anställd där, på villkor som skall fastställas av kommissionen i tillämpningsföreskrifter.

4. Bestämmelserna i denna artikel skall inte tillämpas på anställning i offentlig tjänst.

För att Art. 39 EGF ska bli tillämplig krävs att en person är involverad i någon form av ekonomisk aktivitet enligt Art. 2 EGF, är medborgare i en medlemsstat i EU samt korsar gränsen mellan två medlemsstater.¹⁰² Idrott faller under EG-rätten eftersom den karaktäriseras som en ekonomisk aktivitet enligt Art. 2 EGF.¹⁰³ Vidare är Sverige medlem i EU och en fotbollsspelare korsar gränsen mellan två medlemsstater i de fall en övergång sker mellan två länder i Europa. Det råder alltså inga om tvivel att professionella och halvprofessionella spelare faller inom EG-rättens tillämpningsområde.¹⁰⁴ Det är i detta avseende viktigt att skilja på regler som är av rent sportslig natur, som till exempel offside-regeln och de som är av ekonomisk natur eftersom regler av sportslig karaktär inte ligger inom EU:s kompetensområde.¹⁰⁵

4.3 Rättfärdigandegrunder för inskränkningar i den fria rörligheten

Den fria rörligheten är inte absolut utan kan begränsas enligt Art. 39.3 EGF med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.¹⁰⁶ Dessa uttryckliga rättfärdigandegrunder ska tolkas restriktivt,¹⁰⁷ inte åberopas för att tjäna ekonomiska syften¹⁰⁸ och vara i överensstämmelse med proportionalitetsprincipen.¹⁰⁹ Förutom dessa uttryckliga undantag finns det även undantag utanför EGF som specificeras i EG-domstolens rättspraxis och kommit att kallas rule-of-reason.¹¹⁰ Domstolen bedömer från fall till fall vilka nationella intressen som omfattas av denna rättfärdigandegrund. Av den anledningen kan det inte på förhand fastställas vilka intressen som gör att åtgärden kan rättfärdigas och godtas.¹¹¹ EG-domstolen har i Gebhardfallet¹¹² tagit upp de fyra kriterier som ska vara uppfyllda för att en åtgärd ska kunna

¹⁰² Se till exempel mål C-35/82 och C-36/82 Morson och Jhanjan mot Nederländerna angående att Art. 39 inte är tillämplig i situationer som är nationella.

¹⁰³ Mål C-36/74 Walrave and Koch

¹⁰⁴ Ex mål C-36/74 Walrave and Koch, mål C-415/93 Bosman, mål C-13/76 Dona, mål C-176/96 Lehtonen, och mål C-51/96 Deliège

¹⁰⁵ Mål C-36/74 Walrave and Koch samt Beloff, *Sports Law*, s. 69

¹⁰⁶ Se Art. 27 Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 för konkretisering av begreppen allmän ordning, säkerhet och hälsa.

¹⁰⁷ Mål C-41/74 van Duyn samt mål C-67/74 Bonsignore

¹⁰⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 Art. 27, Mål C-35/98 Verkooijen samt mål C-388/01 Europeiska kommissionen mot Italienska republiken

¹⁰⁹ Art. 27 Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004

¹¹⁰ Denna doktrin uppstod först vid inskränkningar i rättigheten till fri rörlighet för varor och genom målen C-8/74 Dassonville och C-120/78 Cassis de Dijon

¹¹¹ Mål C-8/74 Dassonville samt mål C-120/78 Cassis de Dijon, Bernitz, *Europarättens grunder*, s. 242 ff. + 267 samt Craig, *EU Law – Texts, Cases and Materials*, s. 784

¹¹² Mål C-55/94 Gebhard som också rörde den fria rörligheten för varor. Se även mål C-415/93 Bosman

rättfärdigas som en tillåten inskränkningen i en EG-rättslig frihet. Åtgärderna ska vara tillämpliga på ett icke-diskriminerande sätt, ses som motiverade med hänsyn till ett trängande allmänintresse, ska vara ägnade att säkerställa förverkligandet av den målsättning som eftersträvas genom dem samt inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå denna målsättning.

4.4 EU:s intåg på idrottens område

Idrotten har sedan länge hävdad sin rätt till självreglering men förutsättningarna har förändrats genom åren. EG-domstolen har flera gånger behandlat relationen mellan professionell fotboll och EU:s regelverk och då speciellt fotbollens transfersystem. Genom EG-domstolens praxis har det fastställts att idrotten inte har ensamrätt på området utan måste anpassa sig till EU:s lagstiftning¹¹³ och frågan om den professionella spelarens status diskuterades för första gången i fallet Walrave och Koch.¹¹⁴

Ett återkommande inslag i EG-domstolens praxis när de behandlar idrottsrelaterade fall med fri rörlighet är att de först undersöker om den sportsliga aktiviteten har en ekonomisk karaktär enligt Art. 2 EGF för att överhuvudtaget konstatera om EGF är tillämpligt. Därefter utreds om den ifrågasatta regeln hindrar den fria rörligheten. Slutligen undersöker domstolen om dessa begränsningar har några rättfärdigande grunder.¹¹⁵

Ännu finns alltså inte någon specifik artikel som reglerar idrotten men EU har alltid ansett att idrott är en viktig fråga.¹¹⁶ EU:s inställning till idrotten har flera gånger diskuterats men har bara resulterat i icke bindande resolutioner, deklARATIONER och rapporter.¹¹⁷ Nedan kommer dessa dokument samt praxis att presenteras för att visa EU:s inställning till idrotten.

4.4.1 Walrave och Koch mål C-36/74

Två nederländska medborgare, Walrave och Koch, väckte talan mot Union Cycliste Internationale samt de nederländska och spanska cykelförbunden. De ansåg att bestämmelsen om att en farthållare på motorcykel måste vara av samma nationalitet som cyklisten var diskriminerade enligt Art. 12, 39 och 49 EGF.

En viktig slutsats som kan dras av fallet är att sport ska lyda under EGF när det anses vara en kommersiell aktivitet enligt Art. 2 EGF. Utfallet i domen innebar att i stort sett all fotboll föll under EGF eftersom många får betalt från sina föreningar. Självbestämmande kan

¹¹³ Backman, *Idrottsjuridik – En introduktion*, s. 31-32

¹¹⁴ Mål C-36/74 Walrave and Koch

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Ds 2001:54, s. 87

¹¹⁷ Ibid., s. 75

alltså bara hävdas vid icke-kommersiella idrotter så som barn- och ungdomsidrott samt i de fall bestämmelserna reglerar förhållanden av rent sportslig karaktär som till exempel regler för landslagsspel. Vidare gäller diskrimineringsförbudet i Art. 39 EGF även privata subjekts regler som avser att kollektivt reglera betald anställning.¹¹⁸

4.4.2 Donà mål C-13/76

Målet behandlar förenligheten med Art. 14, 39 och 49 EGF då det italienska fotbollsförbundet hade regler som sade att endast nationella professionella eller semiprofessionella spelare som var anslutna till nationella förbund fick spela matcher i Italien.

Domstolen verifierade här sitt tidigare ställningstagande i Walrave och Koch om att all idrott faller in under EG-rätten om den utgör en ekonomisk aktivitet enligt Art. 2 EGF samt att regler av sportslig karaktär faller utanför EG-rätten.¹¹⁹ EG-domstolen beslutade här att begränsande nationella regler och praxis som medför att endast hel- eller halv professionella spelare som är medborgare i den ifrågavarande staten får delta i matcher ska anses som oförenliga med EG-rätten. Vidare sade domstolen att Art. 39 EGF har direkt effekt i medlemsstaternas rättsordning och ger enskilda rättigheter som de nationella domstolarna ska skydda.

4.4.3 Resolutioner och rapporter

Med anledning av EG-domstolens beslut i Walrave och Koch¹²⁰ uppmanades EU-kommissionen genom två resolutioner¹²¹ att behandla frågan om att professionell idrott bör lyda under EGF Art. 39. I "Resolution in sport in the European Community and a People's Europe"¹²² ger Rådet rekommendation att EU-kommissionen ska motsätta sig regler inom sporten om de överträder EGF. Dessutom ska de upphäva eller reformera dessa regler om det behövs för att säkra rätten till fri rörlighet men samtidigt beakta de idrottsliga organisationernas ansvar på området.

I "Janssen van Raayrapporten"¹²³ kritiserade EU-parlamentet UEFA och FIFA eftersom de nationella förbundens regler stred mot EG-rätten när spelare påtvingades ett kontrakt som

¹¹⁸ Backman, *Idrottsjuridisk rättsfallsamling*, s. 224

¹¹⁹ *Ibid.*, s. 228

¹²⁰ Mål C-36/74 Walrave and Koch

¹²¹ Rådet antar ofta resolutioner för att ange den politiska inriktningen i en viss fråga, eller för att uppmana kommissionen eller medlemsländerna att vidta olika åtgärder. Resolutioner regleras inte i fördragen och är därmed inte rättsakter i egentlig mening. Resolutioner kan röra samtliga EU:s verksamhetsområden, <http://www.eu-upplysningen.se.ezproxy.ub.gu.se/Lagar-och-regler/Om-rattsakterna/> samt Nyström, *EU och arbetsrätt*, s. 38

¹²² Official Journal C 120, 16/05/1989 33

¹²³ European Parliament, Report Janssen van Raay on freedom of movement of professional footballers in the Community, PE DOC A2-415/88, 1 mars 1989

innehöll obestämda förlängningar. Detta hindrade nämligen fotbollspelaren från att gå med i en annan klubb vid slutet av kontraktet. Vidare ansågs den fria rörligheten kränkt eftersom en spelare som ville spela i en annan medlemsstat efter att kontraktet hade gått ut behövde ett godkännande från det nationella förbundet som bara lämna det om hans tidigare klubb gick med på övergången. Klubbarna i sin tur godkände bara övergången om de fick en övergångssumma. I rapporten sades även att ett framtida system för ersättning till klubbarna för investeringar i utbildning och träning skulle accepteras. Denna ersättning fick dock bara efterfrågas under den tid som utbildningen pågick.

Med anledning av Janssen van Raayrapporten utarbetades resolutionen "Resolution on the freedom of movement of professional footballers in the community."¹²⁴ Där sades att UEFA bröt mot EG-rätten på grund av de anledningar som tidigare framlagts i Janssen van Raayrapporten. EU-kommissionen uppmanades därför att vidta legala åtgärder mot UEFA med mål att försöka avskaffa transfersystemet tills total fri rörlighet på fotbollens område uppnåts. Angående ersättning till klubbarna för lärotid och träning av spelare höll de med Janssen van Raayrapportens ställningstaganden och Rådet uppmanade EU-kommissionen att komma överens med UEFA om ett system som är förenligt med EG-rätten. EU-kommissionen försökte att diskutera med UEFA om de professionella fotbollspelarnas rätt till fri rörlighet och avskaffande av dåtidens transfersystem.¹²⁵ Efter ett antal försök avslutades förhandlingarna utan nämnvärt resultat. UEFA bestämde sig för att sätta sig mot EU:s krav eftersom de var av åsikten att en spelare alltid har en frihet att välja klubb.¹²⁶

Genom "Lavriverrapporten"¹²⁷ konstaterades, som det tidigare gjorts i Janssen van Raayrapporten, att det existerande transfersystemet stred mot Art. 39 EGF. Resultatet av rapporten var ett en ny resolution antogs, "Resolution on the European Community and sport"¹²⁸ där Europaparlamentet uppmanar EU-kommissionen att uppmärksamma att rätten att gå med och lämna klubbar av fri vilja ska garanteras. Denna rätt skulle inte vara beroende av ytterligare transferregler som riskerade att hamna i konflikt med EG-rätten. Vidare anmodades EU-kommissionen att omedelbart undersöka om både reglerna och praxis hos FIFA, UEFA, nationella förbunden samt klubbarna är förenliga med EG-rätten. Denna resolution tillkom under den tid som Bosmandomen väntades.

¹²⁴ Official Journal C 69, 20/03/1989 234

¹²⁵ Lindfeldt, *Idrott och moral*, s. 161-162

¹²⁶ *Ibid.*, s. 161-162

¹²⁷ European Parliament, Larive Report on the European Union and Sport, PE DOC A3-0326/94

¹²⁸ Official Journal C 205, 25/07/1994 0486

4.4.4 Bosman mål C-415/93

4.4.4.1 Sakomständigheter

I Bosmandomen¹²⁹ önskade den belgiska fotbollsspelaren Jean Marc Bosman byta till en fransk klubb då hans kontrakt med den belgiska klubben gått ut. Den belgiska klubben begärde då 800 000 dollar för att släppa Bosman och detta var inte den franska klubben villig att betala. Bosman tvingades att fortsätta spela för sin gamla klubb men för en mycket lägre lön. Han reagerade då med att hävda att systemet med övergångsersättningar innebar ett brott mot rätten till fri rörlighet för arbetstagare enligt Art. 39 EGF.

4.4.4.2 Generaladvokaten Lenz förslag till dom

Generaladvokat Lenz¹³⁰ behandlade i sitt förslag till dom frågan om transfersystemets existens inom EU väldigt utförligt. Angående rättfärdigandegrunden att transfersystemet var behövligt för att upprätthålla ekonomisk och idrottslig jämvikt mellan klubbarna menade Lenz att det fanns åtminstone ett alternativ genom vilket detta mål kan förverkligas minst lika bra och som inte gjorde intrång i spelarnas fria rörlighet. Transferreglerna var därför inte outhärliga för att uppnå detta mål och överensstämde inte med proportionalitetsprincipen.¹³¹

Han avfärdade i sitt förslag argumentet om att övergångssummor är legitima med anledningen av att klubben har haft utbildnings- och träningskostnader. Detta med anledning av att beloppet inte var relaterat till träningskostnaderna utan till spelarens arbetsförtjänst och marknadsvärde. Han avvisade även argumentet eftersom återbetalning av träningskostnader i många fall innebar stora summor som krävs av professionella spelare som inte längre utbildas. Lenz tyckte inte heller argumentet höll med tanke på att det måste ligga i klubbens eget intresse att förse sina spelare med all nödvändig utbildning. Därmed skulle klubbarna inte vara berättigade till att göra anspråk på den grunden. Ersättningen kunde därför inte vara avgörande för att klubbarna skulle träna sina spelare.¹³²

Lenz ansåg att vissa argument hade tyngd och ett av dessa var att en klubb måste bli kompenserad för det arbete de lagt ner på att träna spelaren. Ett annat bärande argumentet var att de stora och rika klubbarna inte skulle få skörden av arbetet utan att göra en egen insats. Därmed var det acceptabelt med lämpliga transferregler för övergångar av spelare från amatörnivå till professionell nivå. Ett sådant system skulle enligt Lenz uppfylla två krav. För

¹²⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61993J0415:SV:HTML>, Rättsfallssamling 1995 s. I-04921

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ p. 226+234

¹³² p. 237

det första skulle övergångssumman vara ett begränsat belopp som lagts ut av den tidigare klubben för spelarens träning. För det andra skulle denna summa bara komma i fråga när spelaren byter klubb första gången från den klubb som tränat honom. Transferreglerna i fallet ansågs inte uppfylla dessa villkor på långa vägar. Vidare sade Lenz att ett system med återbetalning av en träningskostnad som beror på om spelaren övergår till en annan klubb eller inte var logiskt. Detta berodde på att klubben har haft dessa kostnader även om spelaren inte byter klubb. Trots detta kom inte Lenz fram till slutsatsen att ett krav på övergångsersättning skulle ses som olagligt i sig. Han ansåg istället att klubbar skulle ha möjlighet till kompensation för sina träningsinvesteringar och att regler för professionella spelare om detta skulle accepteras.¹³³

Slutligen sade Lenz att transferreglerna inte kunde berättigas med hänsyn till allmänintresset. De legitima mål som fotbollen ville uppnå med dessa bestämmelser kunde uppnås med mindre ingripande åtgärder som inte begränsade spelarnas rätt till fri rörlighet. Vilket system förbunden och föreningarna ville sätta i stället kom an på dem själva att avgöra. Det enda krav som fanns var att spelarnas rätt till fri rörlighet enligt Art. 39 EGF skulle säkerställas. Därmed var det inte förenligt med Art. 39 att den nya föreningen skulle betala en övergångssumma till den tidigare föreningen vid en övergång av en professionell fotbollsspelare, vars kontrakt gått ut.¹³⁴

4.4.4.3 Domen

4.4.4.3.1 Hindrar transferreglerna den fria rörligheten?

Domstolen började med att konstatera att Bosmans verksamhet som professionell fotbollsspelare är att anse som en ekonomisk aktivitet enligt Art. 2 EGF och hänvisade till Walrave och Koch.¹³⁵ Domstolen sade vidare att transferreglerna i fallet orsakade ett hinder för den fria rörligheten enligt Art. 39 EGF eftersom denna artikel utesluter åtgärder som kan placera unionsmedborgare i ett sämre läge när de vill utöva sin ekonomiska aktivitet i en annan medlemsstat. Att så var fallet med transferreglerna var det ingen tvekan om.¹³⁶ Domstolen hänvisade i p. 99 till generaladvokaten Lenz förslag i p. 209-210 där han påpekade att transferreglerna begränsade den fria rörligheten för spelare genom att hindra eller avskräcka dem från att lämna den klubb de tillhör. Detta eftersom en övergångsersättning krävdes även efter det att deras kontrakt hade gått ut.

¹³³ p. 239

¹³⁴ p. 248-249

¹³⁵ Mål C-415/93 Bosman p. 73

¹³⁶ p. 92-97 samt 100

4.4.4.3.2 Finns det någon rättfärdigande grund?

Ett argument som framhölls var att reglerna kunde rättfärdigas med omsorgen av att upprätthålla den ekonomiska och idrottsliga jämvikten mellan föreningar. Vidare kunde reglerna motiveras med ett intresse av att stödja rekryteringen och utbildningen av unga spelare.¹³⁷ Det andra syftet som anfördes var intresset av att bevara den sociala rollen som fotbollen i Europa har. Dessutom fanns ett behov av att vidmakthålla en balans mellan klubbar genom att garantera en viss grad av jämlikhet och oförutsägbarhet vad gäller de sportsliga resultaten. Ett argument för transfersystemets bevarande som framfördes var att klubbarna måste kunna skapa kontinuitet i laget för att kunna skapa framgångar. Dessutom sades att fotbollens särart i ekonomiska och arbetsrättsliga hänseenden legitimerade existensen av transfermarknaden. Ett argument som användes av den belgiska klubben och UEFA var att transfersystemet spelade en viktig roll i återskapande av ekonomisk tillväxt i de mindre klubbarna. Det påstods att dessa klubbar var beroende av de stora klubbarnas kompensation vid köp av spelare de hade utbildat.

I p. 106-110 i domen förklarade och analyserade EG-domstolen sin syn på transferreglerna. Gällande det första av de framförda syftena står i p. 107 att transferreglernas tillämpning inte är en lämplig form att bevara den finansiella och konkurrensmässiga balansen i världsfotbollen. Transferreglerna ansågs inte förhindra att de rika klubbarna tillförsäkrade sig de bästa spelarna. Domstolen ansåg dock att detta var legitima intressen men att transfersystemet inte var medlet för att uppnå dessa syften.

I p. 108 står att det med hänsyn till det andra syftet måste accepteras att möjligheten att motta en övergångs-, utbildnings- och träningsersättningar säkerligen kommer att uppmuntra fotbollsklubbar att söka efter nya talanger och träna unga spelare. Efter detta står det att läsa i p. 109 att dessa ersättningar är betingade av osäkerhet. Detta eftersom det är omöjligt att förutse den sportsliga framgången hos unga spelare och på grund av att det bara är ett fåtal spelare som blir professionella. Vidare sades att det inte fanns någon stark koppling till den faktiska kostnaden som klubbar bär för träningen av spelarna. Möjligheten att få dessa ersättningar kunde därför inte vara en avgörande faktor i uppmuntran av klubbar att rekrytera och träna unga spelare. Inte heller kunde denna ersättning vara lämplig för att finansiera sådana aktiviteter, speciellt inte vad gäller de små klubbarna. Slutligen lyfte domstolen i p. 110 fram generaladvokat Lenz åsikt i p. 226 om att samma syften och mål kan uppnås lika

¹³⁷ p. 105

effektivt med andra metoder som inte hindrar den fria rörligheten. Att fotbollen skulle var unik var ett argument som domstolen inte godtog men domstolen sade i p. 106 att träningsersättning skulle kunna accepteras med anledning av fotbollens viktiga sociala funktion. Därmed godtog domstolen att sporten är speciell och att fotbollen kan få tillåtelse att ha egna regler under förutsättning att de inte hindrar den fria rörligheten

Förutom analysen av de framförda syftena i p. 106-110 avfärdade EG-domstolen i p. 111-113 argumentet om att övergångsreglerna var nödvändiga för att säkerställa världsfotbollens organisation samt argumentet om att ersättningen var nödvändig för att kompensera klubbar för de kostnader de haft i samband med rekrytering. Detta senare argument kunde inte bifallas eftersom avsikten med det var att rättfärdiga begränsningar i den fria rörligheten med att dessa hinder alltid funnits.

Domstolen kom alltså till slutsatsen att vissa framförda syften kunde ses som legitima och rättfärdiga en inskränkning i den fria rörligheten. Dock var åtgärderna allt för ingripande och därmed inte proportionerliga eller nödvändiga för att uppnå de eftersträvande målen. Transfersystemet stred därför mot Art. 39 EGF.

4.4.4.4 Slutsatser

Art. 39 EGF förbjuder transferregler som medger att en övergångssumma kan krävas även efter det att en spelares kontrakt gått ut. Syftet att nå en ekonomisk och konkurrenskraftig balans mellan klubbarna och ge stöd till unga spelare kunde enligt domstolen uppnås med mindre ingripande åtgärder som inte hindrade den fria rörligheten. Det konstaterades att principen om fri rörlighet för arbetstagare är tillämplig även på fotbollsspelare och att idrotten ska ses som en arbetsmarknad.

EG-domstolen accepterade argumentet om att system med utbildningsersättning skulle uppmuntra klubbar att leta efter nya talanger och träna dessa. Domstolen gjorde med detta ställningstagande en antydning om att den inte skulle sätta sig emot alternativa system under förutsättning att det inte hindrade den fria rörligheten. Med hänsyn till fotbollens autonomi lämnade domstolen det fritt åt fotbollens organisationer att utforma systemet.¹³⁸ En svaghet i Bosmandomen är att den inte ger någon som helst vägledning för hur ett nytt system skulle kunna se ut.¹³⁹

¹³⁸Weatherrill, *European Sports Law – collected papers*, s. 101-104

¹³⁹Bogusz mfl., *The Regulation of Sport in the European Union*, s. 12

4.4.4.5 Konsekvenser

Domen har medfört att migrationen bland professionella sportsutövare har ökat inom EU och att lagen blivit mer internationella. Globaliseringen och spelarnas rörlighet har satt igång en världsomspännande sökning efter lokala talanger i utvecklingsländerna i Afrika och Sydafrika. Bosmandomen har emellertid inte ensam lett till denna utveckling utan den beror även på fotbollens ökade kommersialisering och professionalisering.¹⁴⁰ Vad gäller domens negativa effekter har det uttalats att de rikaste klubbarnas möjligheter att köpa de bästa spelarna har ökat och att kopplingen mellan ekonomisk styrka och sportslig framgång har stärkts. Vidare har lokalt fostrade spelares möjligheter att spela på toppnivå reducerats och solidariteten mellan proffs- och amatöridrotten minskat. Slutligen framhålls även att spelarlönernas inflationsspiral har påverkats.¹⁴¹

Trenden efter Bosmandomen var att spelarna fick mindre tålmod och ville ha bra kontrakt och mycket pengar. Detta gick före gick före klubbkänsla och lojaliteten minskade därmed. För klubbarna uppstod ett intresse av att binda spelarna under allt längre tid för att säkra sin investering.¹⁴² Spelarnas förhandlingsstyrka förstärktes på ett revolutionerande sätt samtidigt som agenter kom in på arenan och spelarfacket fick ny styrka. Detta innebar att klubbarna befann sig i ett nytt läge där deras makt i förhandlingssituationer minskade.¹⁴³

4.4.5 Lehtonen mål C-176/96

Det internationella basketförbundet hade regler om internationella spelarövergångar som sa att lag inom den europeiska zonen inte fick använda spelare som redan hade spelat i ett annat land inom samma zon om värvningen skett efter den 28 februari. För andra zoner i världen gällde andra tidsfrister. Frågan gällde om detta var förenlig med Art. 39 EGF.

Domstolen fann att transferreglerna kunde medföra att den fria rörligheten för spelare hindrades genom att de gjorde det omöjligt för klubbarna att använda spelare från andra länder i de fall de anställs efter ett visst datum. Eftersom det förelåg ett hinder av den fria rörligheten gick domstolen över till att diskutera eventuella grunder för att rättfärdiga regeln. Domstolen godtog vidare inte argumentet om idrottens speciella karaktär och behovet av reglering för att arrangera tävlingar. Klubbarna ville rättfärdiga regleringen med behovet av regelbundenhet och jämförbarhet i tävlingarna och de sade dessutom att sena övergångar på ett betydligt sätt kunde ändra den sportsliga styrkan i laget. Därmed påverkas jämförbarheten

¹⁴⁰ Halgreen, *European Sports Law*, s. 202-203

¹⁴¹ P6_TA(2007)0100 Framtiden för professionell fotboll i Europa, Europaparlamentets resolution av den 29 mars 2007 om framtiden för professionell fotboll i Europa (2006/2130(INI))

¹⁴² Andersson m.fl., *Från Gentleman till Huligan*, s. 154-155

¹⁴³ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 8

av resultat mellan lag som deltar i den serien och även seriens lämpliga funktionssätt i stort berörs.

Domstolen sade att transferreglerna inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå syftet om riktiga förlopp i mästerskapen. Vidare konstaterades att efter tiden för registrering för den europeiska zonen hade dock en klubb alltid möjlighet att stärka sitt lag från andra zoner. Med beaktandet av detta ansåg domstolen att transferreglerna gick utöver vad som kunde anses vara nödvändigt för att uppnå det mål klubben framhållit. Detta eftersom det inte verkade som om övergångar efter ett specifikt datum från en europeisk zon skulle äventyra regelbundenheten inom seriespelen mer än en övergång i samma period från en annan zon. Domstolen lämnade till den nationella domstolen att avgöra vilka rättfärdigande grunder som kunde bli aktuella för att acceptera en olikbehandling. Det kunde handla om rättfärdigande grunder rörande enbart sporten som sådan eller rörande skillnaden mellan övergångar från europeiska zoner och andra.

4.4.6 Ytterligare resolutioner och rapporter

Efter Bosmandomen utarbetades resolutionen "Resolution on the role of the European Union in the field of sport".¹⁴⁴ I resolutionen framhåller Europaparlamentet att EU måste erkänna idrottens kulturella, ekonomiska och sociala betydelse och erkänna idrottens specifika karaktär samt det oberoende som präglar idrottsrörelsen. EU-kommissionen uppmanades dessutom att ge aktivt stöd åt fotbollsorganisationerna i utvecklandet av ett nytt effektivt transfersystem. Detta skulle garantera att klubbar uppmuntrades att utbilda och rekrytera spelare men samtidigt vara förenligt med EG-rätten och Bosmandomen.

Det var genom Amsterdamfördraget¹⁴⁵ från år 1997 som idrotten för första gången uppmärksammades ordentligt på EU nivå och till följd av fördraget lades en helhetsvision för idrotten fram. Medlemsstaterna enades om Art. 29 i Amsterdamfördraget som förklarar EU:s syn på idrotten. Förklaringen uppmanar organen inom EU att beakta de värden som idrotten står för och att de ska uppmärksamma viktiga frågor som rör idrotten.¹⁴⁶ Denna helhetsvision presenterades sedan genom Helsingforsrapporten¹⁴⁷ från år 1999 och även i Nicedeklarationen

¹⁴⁴ Official Journal C 200, 30/06/1997 0252

¹⁴⁵ <http://eur-lex.europa.eu/sv/treaties/dat/11997D/htm/11997D.html>

¹⁴⁶ Art. 29 Amsterdamfördraget

¹⁴⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1999:0644:FIN:SV:PDF>, Rapport från kommissionen till Europeiska rådet om hur man kan bevara den nuvarande uppbyggnaden av idrotten och upprätthålla idrottens sociala funktion inom gemenskapen, KOM(1999) 644 slutlig, 10.12.1999.

¥137ð Uttalande om de särskilda kännetecknen för idrott och idrottens sociala funktion i Europa

från år 2000.¹⁴⁸ EU-kommissionen efterfrågade i Helsingforsrapporten ett partnerskap mellan fotbollens styrande organ och de offentliga myndigheterna. Detta ansåg de var en förutsättning för att uppnå ett gott styre inom fotbollen som respekterar dess självreglerande karaktär. I en resolution¹⁴⁹ som följde Helsingforsrapporten påminde EU-kommissionen om att EU:s institutioner ska erkänna de principer som ställts upp i Bosmandomen och att dessa ska ses som klart vedertagna. EU-kommissionen uppmanade även att stödjande åtgärder skulle vidtas för att uppnå en solidaritetsfrämjande struktur för självstyre inom idrotten. Vidare skulle uppmuntran till träning och utveckling av spelare ske och framtida förslag skulle inte undergräva de principer som fastställts i Bosmandomen. Att idrottens handlingsfrihet ska respekteras inom vissa områden uppmärksammades även i Nicedeklarationen¹⁵⁰ från år 2000 och Europarådet erkände där att EU inte har några direkta befogenheter på idrottens område. I Nicedeklarationen stadgas dessutom att Europeiska rådet stödjer samarbetet mellan idrottsrörelsen och EU i utvecklingen av ett system för övergångar som beaktar idrottens särskilda behov och som samtidigt är förenligt med EG-rätten.

4.4.7 Överenskommelsen mellan FIFA/UEFA och EU-kommissionen

EU-kommissionen krävde efter Bosmandomen att FIFA skulle ändra sitt transfersystem så att det var i överensstämmelse med EG-rätten. Vid ett möte den 5 mars 2001 kom parterna överens om ett antal principer. Dessa var att unga spelare skulle skyddas, utbildningsersättning skulle utgå till klubbar, stabiliteten i kontrakten skulle bevaras, klubbar skulle få solidaritetsersättning och att transferfönster samt tvistlösningssystem skulle införas.¹⁵¹ Fri rörlighet för spelarna ansågs vara en rättighet som skulle observeras men denna rättighet fick inte riskera stabiliteten hos klubbarna, organiseringen av rättvisa tävlingar samt unga spelares livskvalité.¹⁵² Den 5 juli 2001 introducerades det nya transfersystemet och idag regleras detta i RSTP samt RGPPSCDRC. Detta regelverk kan ses som en kompromiss¹⁵³ och vad gäller den fria rörligheten ansågs det inte som möjligt att tillämpa den fullt ut. Detta eftersom det riskerade att äventyra fotbollens integritet och särart. FIFA/UEFA menade att fri

¹⁴⁸ Idrottens fostrande roll och behovet av att bevara den erkändes av Europeiska rådet i Nice i december 2000, i deklARATIONEN om idrottens särart och dess sociala roll i Europa, som skall beaktas vid genomförandet av gemenskapens politik, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001PC0584:SV:HTML>

¹⁴⁹ European Parliament resolution on the Commission report to the European Council with a view to safeguarding current sport structures and maintaining the social function of sport within the Community framework – The Helsinki Report on Sport (Com(1991) 644 – C5-0088/200-200/2055(COS)), Official Journal C 135, 07/05/2001 s. 0274 - 0278

¹⁵⁰ http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/sv/ec/00400-r1.%20ann.s0.htm, http://www.europarl.europa.eu/summits/nice1_sv.htm

¹⁵¹ Van den Bogaert, *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU*, s. 230-232

¹⁵² Blanpain, *The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen under International, European and Belgian National and Regional Law*, s. 49-50

¹⁵³ Fhager Carl, *FIFA:s transferregler – några anmärkningar beträffande dess praktiska konsekvenser*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr 10

rörlighet på spelarmarknaden skulle innebära att ekonomiskt starka klubbar gavs möjlighet att när som helst under en säsong rekrytera spelare för att konkurrera ut andra klubbar. Därmed var det nödvändigt att begränsa spelarövergångar.¹⁵⁴ Angående ersättning för träning har EU-kommissionen godtagit att dessa kan bli högre än de faktiska kostnaderna eftersom det föreligger svårigheter och exakt beräkna dessa.¹⁵⁵

4.4.8 Konstitutions- och Lissabonfördraget

I Konstitutionsfördraget, som antogs i juni 2004,¹⁵⁶ ansågs idrotten vara ett område där EU skulle få vidta åtgärder för att komplettera medlemsstaternas verksamhet, enligt Art. III-282-283. Dock skulle medlemsländerna fortfarande ha kvar den allmänna lagstiftningsbefogenheten.¹⁵⁷ Konstitutionsfördraget blev dock ett nederlag och antogs aldrig. I stället utarbetades Lissabonfördraget.¹⁵⁸ Där stadgas i Art. 165 att EU ska bidra till att främja insatser på idrottsområdet och då beakta idrottens specifika karaktär. Idrotten ses främst som en nationell angelägenhet men Lissabonfördraget ger goda förutsättningar för idrottsorganisationer att aktivt delta i dialogen och utformningen av EU:s insatser på idrottsområdet.¹⁵⁹ Lissabonfördraget har dock ännu inte trätt i kraft.¹⁶⁰

4.4.9 Independent European Sport Review 2006

EU tog år 2006 initiativet till att tillsätta en oberoende granskningsgrupp med det övergripande målet att implementera Nicedeklarationen. I rapporten ”The Independent Sport Review”¹⁶¹ anser utredarna att det krävs ett europeiskt system för spelarövergångar i enlighet med de principer som fastställdes i överenskommelsen den 5 mars 2001.¹⁶² I rapporten togs det även upp om att det finns ett behov av en konsultationsprocess mellan EU-kommissionen och UEFA för att bekräfta vilka idrottsregler och praxis som helt faller utom EG-rätten. Det framhölls även att det var idrottens egna organisationer som skulle ha ansvaret för utformningen av sitt regelverk.

¹⁵⁴ Stefan Alvén, *Internationella spelarövergångar inom fotbollen – särskilt om Henrik Larssons övergång till Manchester United*, Idrottsjuridiks skriftserie Nr. 12

¹⁵⁵ Europeiska kommissionen, *XXXI:e rapporten om konkurrenspolitiken 2001* (Offentliggjord tillsammans med *Allmän rapport om Europeiska unionens verksamhet – 2001*), http://ec.europa.eu/comm/competition/annual_reports/2001/sv.pdf

¹⁵⁶ <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/03/57/65/a752920c.pdf>

¹⁵⁷ Peter Enehag, *USA sitter i vinnarhålet - EU och förrättsligandet av idrottsfältet*, <http://www.idrottsforum.org/articles/enehag/enehag080507.html>

¹⁵⁸ Swedish Institute for European Policy Studies, *EUROPEAN POLICY ANALYSIS 4–2007*, http://www.sieps.se/epa/2007/EPA_4_2007A.pdf

¹⁵⁹ Prop. 2007/08:168, s. 227

¹⁶⁰ <http://www.lissabonfordraget.se/index.php>, http://europa.eu/lisbon_treaty/take/index_sv.htm

¹⁶¹ www.independentfootballreview.com

¹⁶² http://ec.europa.eu/comm/competition/annual_reports/2001/sv.pdf, XXXI:e rapporten om konkurrenspolitiken 2001 (Offentliggjord tillsammans med *Allmän rapport om Europeiska unionens verksamhet – 2001*)

4.4.10 Resolution om framtiden för professionell fotboll

Europaparlamentet utfärdade år 2007 en resolution¹⁶³ med beaktande av Helsingforsrapporten, Nicedeklarationen samt den rättspraxis som vuxit fram genom EG-domstolen. I resolutionen diskuterades den tilltagande professionaliseringen och kommersialiseringen av fotbollen som kraftigt ökat EG-rättens relevans på området. Det konstaterades att bedömningar på området ofta gjordes från fall till fall vilket har lett till en osäkerhet kring rättsläget.¹⁶⁴ Denna osäkerhet har fått till följd att det är oklart hur långt autonomi hos självreglerande fotbollsorgan sträcker sig och om de i utövandet ska respektera den fria rörligheten fullt ut. Europaparlamentet uttryckte en önskan om att rättssäkerheten skulle stärkas i framtidens proffsfotboll i Europa. Med anledning av detta ville EU-kommissionen få till stånd ett formellt ramavtal mellan EU och fotbollens styrande organ och involvera de organisationer som företräder spelarna, klubbarna och ligorna i sina beslutsprocesser. Europaparlamentet uppmanade vidare UEFA och EU-kommissionen att intensifiera arbetet med att stärka dialogen i frågor om kontraktstid, definition av transferperiod, möjlighet att bryta ett kontrakt i förtid samt betalning till den klubb som utbildat spelaren. Europaparlamentet framhöll även betydelsen av att arbetslagstiftningen tillämpas på ett effektivare sätt i alla medlemsstater för att proffsspelarna ska kunna tillerkännas de rättigheter de är berättigade till och uppfylla sina skyldigheter som anställda.

4.4.11 EU:s vitbok om idrott

Kommissionen presenterade i juli 2007 en vitbok om idrott¹⁶⁵ som syftar till att på ett samlat sätt behandla idrottsrelaterade frågor inom EU.¹⁶⁶ I vitboken beskriver EU-kommissionen sin syn på fotbollens reglering av övergångar. EU-kommissionen bekräftar att den godtar nödvändiga och proportionella begränsningar i enlighet med den fria rörligheten och EG-domstolens praxis. Det sägs även att vid brist på regler för spelarövergångar kan idrottstävlingarnas integritet äventyras genom att rika klubbar när som helst kan rekrytera spelare för att besegra konkurrenterna. EU-kommissionen ansåg därför att RSTP är en god lösning som säkerställer en jämvikt i tävlingen mellan idrottsklubbar och samtidigt tar hänsyn till EG-rättens krav.¹⁶⁷

¹⁶³Europaparlamentets resolution av den 29 mars 2007 om framtiden för professionell fotboll i Europa, C 27 E/232
Europeiska unionens officiella tidning

¹⁶⁴ www.independentfootballreview.com

¹⁶⁵ Bryssel den 11.7.2007 KOM(2007) 391 slutlig

¹⁶⁶ Prop. 2007/08:168, s. 227

¹⁶⁷ s. 15

4.5 FIFA:s transferregler från 2008

Förutsättningarna för internationella övergångar regleras av FIFA:s regelverk, RSTP¹⁶⁸, och dessutom finns till RSTP en kommentar, CRSTP.¹⁶⁹ Denna kommentar uttalar sig mer i detalj om RSTP och om olika tolkningsfrågor som DRC och CAS har beslutat i.¹⁷⁰ Tillämpningsområdet för dessa är enbart internationella spelarövergångar vilket innebär en övergång från en nationell klubb till en annan, enligt Art. 1 RSTP. En spelarövergång är en transaktion där en spelare förflyttar sig från en klubb till en annan och rättigheten till registreringen på spelaren flyttar med spelaren till den klubben.¹⁷¹

4.5.1 Transferfönster

Transferfönstret är den period som en spelare kan registreras för en klubb.¹⁷² För att skydda regelbundenheten och funktionen av tävlingarna samtyckte EU till en begränsning i tiden för när en spelare har möjlighet att byta klubb. En spelare kan bli registrerad för spel i en nationell förening under två registreringsperioder per år, enligt Art. 6 RSTP. Om kontraktet går ut *efter* registreringsperioden måste spelaren vänta till nästa period för att bli registrerad. Ett undantag från detta är när en spelares kontrakt gått ut *innan* slutet av registreringsperioden. I dessa fall får registreringen av spelaren ske utanför den perioden.¹⁷³

Det är upp till varje nationell förening att bestämma när dessa transferfönster ska infalla men hänsyn måste tas till vissa principer. Den första registreringsperioden får tidigast starta när det nationella seriespelet avslutats och senast innan påföljande seriespel börjar. Denna period får inte vara längre än tolv veckor. Den andra registreringsperioden ska förekomma ungefär i mitten av säsongen och får inte vara längre än fyra veckor. Det är menat att denna period ska vara begränsad till registreringar som kan hänföras till rent sportsliga anledningar som till exempel ersättande av skadade spelare eller exceptionella omständigheter.¹⁷⁴

Inom EU har UEFA transferfönster med två perioder där huvudperioden är från slutet av de nationella serierna fram till 31 augusti och den andra perioden är från 1 januari till 31 januari.¹⁷⁵ Varje nationellt förbund får ansöka hos FIFA om vilka perioder de vill ha sina transferfönster.¹⁷⁶ För en fotbollsspelare som vill övergå till en klubb i Sverige är detta möjligt

¹⁶⁸http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/regulations_on_the_status_and_transfer_of_players_en_33410.pdf

¹⁶⁹ http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/transfer_commentary_06_en_1843.pdf

¹⁷⁰ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 9

¹⁷¹ Se även Art. 1 CRSTP, s. 9

¹⁷² Art. 6 CRSTP, s. 20

¹⁷³ Art. 6 CRSTP, s. 23 not 33

¹⁷⁴ Art. 6 CRSTP, s. 22

¹⁷⁵ Van den Bogaert, *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman*, s. 302

¹⁷⁶ Art. 6 CRSTP, s. 22

under perioden 1 juli till 28 juli samt 8 januari till 31 mars.¹⁷⁷ Att nationella förbund får ansöka om sina egna transferfönster gör att det kan finnas vissa skillnader vad gäller datumen mellan medlemsstaterna. Någon gång under UEFA:s förutbestämda perioder sammanfaller dock medlemsstaternas transferfönster så några praktiska problem vad avser väldigt korta perioder av sammanfallande datum existerar egentligen inte.¹⁷⁸

Art. 5 RSTP säger att en spelare bara kan vara registrerad för en klubb åt gången. Vidare stadgas att en spelare under perioden 1 juli ett år till 30 juni följande år bara får ha varit registrerad för tre klubbar och bara ha spelat officiella matcher för två klubbar. Från detta finns ett undantag och det är i de fall en spelare övergår från en klubb till en annan och där säsongerna överlappar varandra, det vill säga att starten av säsongen är på sommar/höst i motsatts till vinter/vår. I dessa fall får fotbollsspelaren spela officiella matcher för tre klubbar under den stadgade perioden. Tanken bakom är att möjliggöra för en spelare som av olika skäl inte får spela officiella matcher i sin klubb att lånas ut till flera klubbar under ett spelår.¹⁷⁹ Under alla omständigheter får dock aldrig en fotbollsspelare spela officiella matcher för mer än två klubbar om klubbarna tillhör samma nationella serie eller cup. Denna begränsning finns med hänsyn till tävlingarnas sportsliga integritet, enligt Art. 5 p. 4 RSTP.

4.5.2 Tränings- och utbildningsersättning

Enligt Art. 20 RSTP kan tränings- och utbildningsersättning (benämns fortsättningsvis enbart utbildningsersättning) utgå till klubbar som tränat spelaren. Detta är aktuellt när en spelare för första gången skriver sitt professionella kontrakt¹⁸⁰ och om detta sker innan slutet av den säsong som spelaren fyller 23 år. Vidare ska utbildningsersättning utgå varje gång en övergång av en professionell spelare sker fram till den säsong som spelaren fyller 23 år. Rätten till utbildningsersättning finns oavsett om övergången sker under eller i slutet av en spelares kontrakt.¹⁸¹ Om en spelare blir ordinarie i A-laget innan han fyller 21 år och träningen därmed anses avslutad har inte klubben rätt till ersättning för tiden därefter.¹⁸² Hur utbildningsersättningen räknas ut anges detaljerat i RSTP:s Annex 4. Enligt Annex 4 Art. 1

¹⁷⁷ 4 kap. 1 § p. 1.5 SvFF:s tävlingsbestämmelser år 2009, <http://www.svenskfotboll.se/files/%7BAFB3A69E-3DBE-4140-A549-5CEE8E7D053%7D.pdf>

¹⁷⁸ Håkan Sandberg, Consultant/Licensed Players' Agent, MAQS Law Firm Advokatbyrå AB, 2008-12-17. Se även Art. 6 CRSTP, s. 22 om FIFA:s önskan om sammanfallande perioder mellan de nationella förbuden och Art. 6 CRSTP, s. 22 not. 31 om att helt överrensstämelse i transferfönster i praktiken är svårt att uppnå.

¹⁷⁹ Stefan Alvé, *Internationella spelarövergångar inom fotbollen – särskilt om Henrik Larssons övergång till Manchester United*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr 12.

¹⁸⁰ För definition av professionell spelare se Art. 2 RSTP

¹⁸¹ Jmf med solidaritetsersättning enligt Art. 21 RSTP som utgår enbart vid en övergång när en spelare har ett gällande kontrakt samt Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 117

¹⁸² Holmgren, Söndergaard, Fhager, *Ersättning för utbildningskostnader – en rättslig möjlighet?*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr. 7

RSTP anses träningsperioden för en spelare vara mellan 12 och 23 års ålder. Utbildningsersättning ska utbetalas fram till 23 års ålder för träning som vidtogs fram till 21 års ålder om det inte är uppenbart att spelarens utbildning slutförts före 21 års ålder. I dessa fall är det istället fram till denna ålder som utbildningsersättningen baseras på.¹⁸³ Det är alltså viktigt att skilja på vilka år som hänförs till skyldigheten att betala utbildningsersättning och vilka år som ska ingå i uträkningen av ersättningen. Ingen utbildningsersättning utgår i de fall en spelare ingår sitt första kontrakt som professionell eller byter klubb *efter* slutet av den säsong då han fyller 23 år.¹⁸⁴

4.5.2.1 Uträkning av utbildningsersättning

För att säkerställa att utbildningsersättningen rättvist motsvarar den faktiska utbildningskostnaden så delas alla klubbar in i fyra kategorier. Dessa baseras på hur mycket klubbarna anses investera i träning under åldern 12-21 år, enligt Annex 4 Art. 4 RSTP. Det är meningen att de fyra kategorierna ska representera olika divisioner och kategori 1 ska bestå av toppklubbar med hög nivå vad gäller kvalitet på träning. Varje kategori representerar en viss träningskostnad. Denna träningskostnad är relaterad till den summa som behövs för att träna en spelare ett år multiplicerat med den så kallade ”spelarfaktorn”. Denna faktor är proportionerlig till antalet spelare som behöver tränas för att producera en professionell spelare, enligt Annex 4 Art. 4 RSTP.¹⁸⁵ Spelarfaktorn uträknas för varje klubbkategori och fås genom att dividera det totala antalet spelare som generellt effektivt tränas med det generella antalet av spelare som blir proffs varje år.¹⁸⁶ För att undvika att utbildningsersättning för unga spelare blir orättvist hög baseras deras träningskostnader för säsonger mellan 12-15 års ålder på de träningskostnaderna som klubbar i kategori 4 anses ha för sin spelare, enligt Annex 4 Art 5.3 RSTP.

Vid uträkningen tas hänsyn till vad det skulle ha kostat för den *nya* klubben att träna spelaren själv enligt Annex 4 Art. 5 RSTP. Då en spelare första gången registreras som professionell kommer utbetalningen av utbildningsersättningen att beräknas på de träningskostnader som den nya klubben skulle ha fått multiplicerat med antalet år av träning. I

¹⁸³ Annex 4 Art. 1 CRSTP, s. 112 not 149

¹⁸⁴ Till skillnad mot solidaritetsersättningen som inte begränsas av en spelares ålder.

¹⁸⁵ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 119

¹⁸⁶ Annex 4 Art. 4 CRSTP, s. 118 not 157 säger att det är rättvist att ha med en spelarfaktor vid uträknande av träningskostnader för en speglare eftersom fotbollen har en viktig social roll samt på grund av att det ger lika möjligheter för spelarna. Detta trots att spelare blir talanger vid olika stadier och har olika skicklighet vilket skulle kunna ifrågasätta begreppets lämplighet, samt Halgreen, *European Sports Law*, s. 224-225

detta avseende är det viktigt att veta att summan som utbetalas är uträknad proportionerligt med den tid som spelaren har tränats i varje klubb.¹⁸⁷

4.5.2.1.1 Specialreglering för EU/EES

Varje nationell organisation i EU bestämmer årligen vilken kategori varje nationell klubb tillhör.¹⁸⁸ Kostnader för varje kategori bestäms efter att ha hört spelarnas och klubbarnas åsikter. För att veta vilka olika typer av kostnader som kan beaktas och medräknas i utbildningsersättningen ger FIFA ut riktlinjer för detta.¹⁸⁹ Samma system med kategorisering i fyra grupper används även inom EU.¹⁹⁰ Uträkningen av utbildningsersättningen ska sedan följa reglerna i Annex 4 Art. 6 RSTP.¹⁹¹

- För en övergång till en klubb inom samma kategori: då ska uträkningen baseras på den faktiska kostnaden för den kategorin.
- För en övergång från en lägre kategori till en högre: den genomsnittliga kostnaden för de två kategorierna.
- För en övergång från en högre kategori till en lägre: beräkningen baseras på kostnaden för den lägre kategoriserade klubben.
- För en övergång från en klubb i kategori 1, 2, och 3 till kategori 4: ingen ersättning utgår.¹⁹²

När sedan träningskostnaden bestämts enligt ovan uträknas utbildningsersättningen på samma sätt som för övriga internationella övergångar.¹⁹³

4.5.2.2 Kommentarer kring utbildningsersättningen

Syftet med regleringen har varit att uppmuntra mer och bättre träning av unga spelare för att säkra den fortsatta rekryteringen av fotbollsspelare. Dessutom har syftet varit att skapa solidaritet bland klubbar genom att erbjuda finansiell kompensation till klubbar som investerar i träning av unga spelare.¹⁹⁴ Regeln uppkom efter Bosmandomen då det fanns en

¹⁸⁷ Annex 4 Art. 5 RSTP, Art. 3.1 RSTP, Art. 5 CRSTP, s. 115

¹⁸⁸ Blanpain, *The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen under International, European and Belgian National and Regional Law*, s. 52

¹⁸⁹ *Ibid.*, s. 52

¹⁹⁰ *Ibid.*, s. 52

¹⁹¹ *Ibid.*, s. 52

¹⁹² *Ibid.*, s. 52

¹⁹³ Se avsnitt 4.5.2.1

¹⁹⁴ Halgreen, *European Sports Law*, s. 223, Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 117

oro att klubbar som utbildat spelare skulle tvingas att släppa dem gratis. Därmed skulle klubbarna tvingas lägga ner sin verksamhet vilket skulle vara förödande för fotbollen.¹⁹⁵

Regleringen gör en klar åtskillnad i uträkningen av utbildningsersättning för övergångar inom EU/EES. För dessa övergångar är det kostnaden i den *gamla* klubben som är avgörande. När det gäller andra övergångar är det i det land som den *nya* klubben tillhör som räknas. Denna skillnad i beräkningen förklaras som FIFA:s exempel på att försöka skapa solidaritet inom världsfotbollen. På detta sätt skulle rika europeiska klubbar bli mindre uppmuntrade att anställa unga spelare från andra klubbar utom EU enbart på den grunden att utbildningsersättningen är lägre i dessa länder.¹⁹⁶

4.5.2.3 Praktiska konsekvenser vid tillämpningen

Reglerna om utbildningsersättning innehåller många detaljerade föreskrifter och har visat sig vara svåra att tillämpa i praktiken. Vidare har de medfört att oskäligt höga belopp ska utbetalas till klubben som sist tränat spelaren. I praktiken innebär regeln att en spelare under 23 år som huvudregel inte kan lämna sin klubb utan att en ny klubb utbetalar ersättningen. Ersättningen kan dessutom även krävas efter det att spelarens kontrakt löpt ut. Därmed inskränks effekterna av Bosmandomen väsentligt till att bara gälla spelare över 23 år.¹⁹⁷ Utbildningsersättningen har inte heller anpassats efter kvalitén på den enskilda spelaren och därmed kommer alla spelare som tränas upp till en viss nivå att ”kosta” lika mycket. Detta medför att det kommer att bli relativt billigt med unga lovande spelare men att spelare som inte är lika lovande kommer att bli förhållandevis dyra.¹⁹⁸ En spelare som är strax under 23 år har med detta system kommit att kosta från cirka 200 000 kr och uppåt beroende på vilka klubbar som spelaren utbildats i. I praktiken har dock utbildningsersättningen ibland kommit att bli en förhandlingsfråga och detta medför att det blivit svårt att uttala några exakta nivåer på utbildningsersättningen. Det faktum att beloppet förhandlas fram mellan den köpande och säljande klubben har gjort att specialregleringen för EU/EES inte kommit att användas som huvudregel.¹⁹⁹

¹⁹⁵ Art. 20 CRSTP, s. 61, Carl Fhager, *FIFA:s transferregler – några anmärkningar beträffande dess praktiska konsekvenser*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr 10, Holmgren, Söndergaard, Fhager, *Ersättning för utbildningskostnader – en rättslig möjlighet?*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr. 7

¹⁹⁶ Halgreen, *European Sports Law*, s. 224, Annex 4 Art. 5 CRSTP, s. 119

¹⁹⁷ Carl Fhager, *FIFA:s transferregler – några anmärkningar beträffande dess praktiska konsekvenser*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr 10.

¹⁹⁸ Holmgren, Söndergaard, Fhager, *Ersättning för utbildningskostnader – en rättslig möjlighet?*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr. 7

¹⁹⁹ Mikael Kowal, jur. kand., MAQS Law Firm Advokatbyrå AB, 2008-12-18

Vad gäller små klubbar har det visat sig att de inte får en så stor andel av dessa pengar eftersom de genom kategoriseringen i 1-4 oftast hamnar i de grupper som anses ha lägst träningskostnad. Detta resulterar i sin tur i att de får mindre del av utbildningsersättningen. Vidare händer det att de i vissa fall inte får ut någon utbildningsersättning alls eftersom de har sämre koll på regelverket och inte vet att denna rätt finns. Dessutom är det svårt för de små klubbarna att ha koll på alla spelare de tränat och säkerligen gör detta att de många gånger går miste om sin rätt till ersättning. Det förekommer även att de rika klubbarna utnyttjar sin storlek och pressar de mindre klubbarna till att gå med på lägre summor i den förhandlingssituation som uppstår.²⁰⁰

4.5.3 Solidaritetsersättning

Varje gång en övergång av en professionell spelare sker innan slutet av hans kontrakt ska solidaritetsersättning utgå från den nya klubben till alla de gamla klubbarna som spelare haft anställning i under åldern 12-23, enligt Art. 21 RSTP. En viktig skillnad jämfört med utbildningsersättningen är att solidaritetsersättning utbetalas bara för övergångar av *professionella* spelare *under* gällande kontrakt och aldrig efter avtalets slut. Solidaritetsersättning betalas ut oavsett ålder men utesluter inte rätten till utbildningsersättning.²⁰¹

Annex 5 RSTP reglerar denna ersättning i detalj och ersättningen utgår i proportion till hur länge en spelare tränat i varje klubb. Om en professionell spelare övergår till en ny klubb ska 5 % av övergångssumman utbetalas och fördelas till tidigare klubbar som tränat honom. Utbetalningen till de gamla klubbarna sker i relation till den tid som spelaren varit registrerad där. Hur mycket varje klubb får av dessa 5 % beror på vid vilken ålder som de tränade honom. För träning mellan 12-14 års ålder får klubbarna 5 % av 5 % av övergångssumman för varje års träning och för träning mellan 14-23 års ålder för klubbarna istället 10 %, enligt Annex 5 Art. 1 RSTP.

Denna ersättning är menad att fungera som en extra ersättning till alla de klubbar som varit involverad i träning och utbildning av fotbollsspelaren. Den avser att tjäna samma syften som utbildningsersättningen men konstruktionen skiljer sig väsentligt.²⁰²

²⁰⁰ Mikael Kowal, jur kand., MAQS Law Firm Advokatbyrå AB, 2008-12-27

²⁰¹ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 133

²⁰² Holmgren, Söndergaard, Fhager, *Ersättning för utbildningskostnader – en rättslig möjlighet?*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr. 7

4.5.3.1 Praktiska konsekvenser vid tillämpningen

Solidaritetsersättningen är den regel som i praktiken har fungerat bäst och anledningen till detta är att den är tydlig och enkel att tillämpa. Vidare uppfattas den inte heller som oskäligen eftersom solidaritetsersättningen står i proportion till övergångssumman.²⁰³ Solidaritetsersättningen har blivit en företeelse som accepteras av klubbarna vilket är positivt inte minst för regleringens överlevnad.²⁰⁴

4.6 Delanalys – Är den svenska elitfotbollsspelaren en fri arbetstagare i det internationella transfersystemet inom EU?

Genom EG-rättslig praxis samt EG-rättsliga rapporter och resolutioner kan det utläsas att idrottens särart och specifika regelverk ska beaktas så långt det är möjligt. EU kommer alltså att fortsätta att erkänna idrottens särart men detta ska inte tolkas som en motivering för ett allmänt undantag från EG-rätten.²⁰⁵ Vad gäller frågor av genuin sportslig natur har dock EG-domstolen erkänt att de styrande organen inom idrotten har en rätt till självreglering.²⁰⁶

Efter Bosmandomen sades att spelaren var i en stark position när det kom till att förhandla om avtal och villkor vid klubbyte. Nästa steg är att fundera på om det transfersystemet som utarbetades hindrar den fria rörligheten? En intressant följdfråga blir då vad total frihet för en fotbollsspelare skulle innebära? Det har framförts att det skulle medföra allvarliga konsekvenser för klubbarna eftersom de skulle förlora i styrka. Detta beror på att spelarens kontinuitet i laget skulle minska och därmed skulle även regelbundenheten i laget också minska. Följden av detta blir en oförutsägbarhet som skulle påverka laget negativt i flera hänseenden, inte minst sportsligt och organisatoriskt. Även tävlingarna som klubbarna medverkar i skulle påverkas eftersom deras resultat skulle skifta. I syfte att förhindra detta har FIFA satt upp ett antal transferregler för att förhindra att spelare fritt går fram och tillbaka till olika klubbar och för att kompensera klubbar för deras investeringar i träning. Svårigheten ligger dock i att bestämma när dessa restriktioner kan rättfärdigas med ett legitimt syfte. Dessutom ska det avgöras om dessa är proportionerliga och nödvändiga för att uppnå det legitima syftet.

²⁰³ En jämförelse kan göras med utbildningsersättningen som kan uppnå till närmst oskäligen belopp.

²⁰⁴ Fhager Carl, *FIFA:s transferregler – några anmärkningar beträffande dess praktiska konsekvenser*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr 10.

²⁰⁵ Europeiska gemenskapernas kommission, *Vitbok om idrott*, Bryssel den 11.7.2007, KOM (2007) 391 slutlig, s. 13

²⁰⁶ Se mål C-36/4 Walrave och Koch samt mål C-13/76 Donà

4.6.1 Transferfönster

Regleringen med två perioder är begränsande men ändå homogen och troligen förenligt med Art. 39 EGF. Argument som används för att stödja ett system med transferfönster är att sporten är säsongbetonad och klubbar har ett behov av lagstabilitet och måste kunna planera inför den kommande säsongen. Transferfönster skapar även en jämlikhet i köpkraft mellan klubbar genom begränsningar om när köp kan göras. Dessutom medför regleringen en viss anställningstrygghet för spelaren genom att en klubb inte när som helst kan sälja honom. Mot detta kan hävdas att reglerna kring transferfönster inte uppfyller EG-rättens krav på proportionerlighet eftersom de är för begränsande. Detta beror på att tveksamhet kring dem kan framföras eftersom de uppenbarligen gynnar stora rika klubbar som har råd att sätta ihop stora trupper och spendera mycket pengar på övergångar under en koncentrerad specifik period. FIFA har som sitt främsta syfte för att ha transferfönster framfört att klubbarna har ett behov av stabilitet i kontrakten. Ett argument som alltså skulle kunna användas mot en ökad fri rörlighet är just respekten för ingångna avtal. Ytterligare ett argument mot ökad fri rörlighet är att spelarnas anställningstrygghet skulle minska. En regel som innebar möjlighet till spel i fler klubbar skulle kunna innebära att spelare flyttades fram och tillbaka mellan olika klubbar. Därmed skulle klubbarna få större möjligheter att komma överrens och faktum kvarstår att klubbar har stor makt när det gäller övergångsförhandlingar. Risken finns att det blir en marknad där fotbollsspelaren inte har mycket att säga till om utan köps och säljs mellan olika lag.

Förutom begränsningen om att övergångar bara får ske under två perioder finns det en begränsning som säger att en spelare bara får spela officiella matcher för två klubbar men vara registrerad för tre klubbar mellan perioden 1 juli till 30 juni följande år. Denna regel är till för att skydda regelbundenheten i seriespelen och finns även med hänsyn till tävlingarnas sportsliga integritet så att dessa ska fungera på ett lämpligt sätt. Att en spelare bara får spela i två lag under en tolv månadersperiod innebär en uppenbar restriktion av den fria rörligheten. Denna reglering uppfyller dock sannolikt Bosmandomens krav på att det ska finnas ett legitimt skyddsvärt intresse. I detta fall är det legitima intresset regelbundenheten i serierna. Regleringen kan också ses som proportionerlig eftersom den möjliggör spel i två klubbar samt registrering i tre klubbar. På så vis finns en möjlighet för spelaren att lånas ut till en tredje klubb i vissa fall. Dessutom finns ett undantag som möjliggör spel i tre klubbar för de fall en spelare övergår från en klubb till en annan vars säsonger överlappas.

För en fotbollsspelare som vill övergå till en svensk klubb är detta möjligt under perioden 8 januari till 31 mars samt 1 juli till 28 juli.²⁰⁷ Andra nationella förbund kan ha perioder som skiljer sig och detta kan medföra en inskränkning i den svenska elitfotbollsspelarens rörlighet från Sverige till en annan medlemsstat. Att anmärka är att Sverige har en längre period på vinterhalvåret, ända fram till 31 mars jämfört med UEFA:s rekommendationer till 31 januari. Detta innebär att den svenska elitfotbollsspelaren har en kortare period vad gäller övergång till en annan medlemsstat jämfört med en utländsk spelare som vill övergå till en svensk klubb. Dessa små skillnader skulle i sig kunna innebära att den fria rörligheten för den svenska elitfotbollsspelaren begränsas.

Om Lehtonendomens principer tillämpas skulle det medföra att den fria rörligheten anses kränkt på grund av dessa skillnader. Argumentet om idrottens speciella karaktär och behovet av regleringen för arrangerandet av tävlingar skulle inte kunna användas för att rättfärdiga konstruktionen med olika perioder. Inte heller kan skillnaderna rättfärdigas med behovet av regelbundenhet och jämförbarhet i tävlingarna. Åtgärder från idrottsförbund får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå riktiga förlopp i tävlingarna. I Lehtonendomen handlade det om den situationen att det inte var möjligt med övergångar inom den europeiska zonen efter ett visst datum. Det var dock fortfarande möjligt med övergång till den europeiska zonen från till exempel den asiatiska zonen. Detta fall skiljer sig från Lehtonendomen på det sättet att det nu handlar om enbart övergångar inom EU och skillnader mellan medlemsstater. Detta faktum borde medföra att det finns större anledning att angripa reglementet kring transferfönstren eftersom det verkar diskriminerande för medborgare i olika medlemsstater inom EU.

Domstolen lämnade i Lehtonendomen öppet till de nationella domstolarna att bedöma vilka rättfärdigande grunder som rör sporten som sådan som skulle kunna bli aktuella. Ett argument som skulle kunna användas är att det finns skillnader mellan de nationella förbundens säsonger som i sin tur kan relateras till de klimatskillnader som finns i länderna. Sverige har valt den säsong och de perioder de har med tanke på att det under vintern kan vara svårt att utöva fotboll. Att alla nationella förbund skulle ha samma registreringsperioder skulle näst in till vara en omöjlighet och innebära ett allt för stort ingripande i fotbollens organisation och upplägg. Därmed kanske ändå argumenten om idrottens speciella karaktär, behovet av regleringen för arrangerandet av tävlingar och behovet av regelbundenhet och jämförbarhet i tävlingarna skulle kunna användas för att rättfärdiga regeln om olika

²⁰⁷ Jmf med UEFA:s riktlinjer om huvudperioder från slutet av de nationella serierna till 31 augusti och den andraprojektperioden är från 1 januari till 31 januari.

transferfönster. Åtgärden skulle även ses som proportionell eftersom perioderna i viss mån sammanfaller med varandra och en total avvikelse i datum förkommer inte vad gäller möjligheten att övergå till en ny klubb. Regleringen kan därmed ses som nödvändig för att uppnå syftet med att bevara fotbollens organisation och särart vad gäller olika säsongsupplägg.

Att skydda regelbundenheten i serierna är ett starkt argument för att ha transferfönster. Går det att uppnå detta syfte med ett system som är mindre ingripande för den enskilda fotbollsspelaren? En regel som beaktar detta men som dessutom skyddar sportens etiska värden och inte heller medför att spelare byter klubb varje månad skulle vara önskvärt. Det troliga är dock att det inte är möjligt att reglera detta på något annorlunda sätt utifrån perspektivet om fri rörlighet och intresse av att skydda regelbundenheten i serierna.

4.6.2 Tränings- och utbildningsersättning

Denna reglering infördes av den anledningen att klubbar skulle bli kompenserade för sina ansträngningar i att träna unga fotbollsspelare. EG-domstolen har i Bosmandomen ansett detta intresse som legitimt. Summorna av utbildningsersättningarna har dock visat sig bli höga och detta har kommit att påverka den fria rörligheten negativt. Att utbildningsersättningen dessutom är densamma för en genomsnittlig spelare som för en riktigt skicklig spelare gör det svårt för den genomsnittliga spelaren att utöva sin fria rörlighet. Systemet har medfört att toppspelare blir billiga och genomsnittliga spelare blir dyra och det är bara toppspelare som kan byta arbetsgivare då dessa arbetsgivare har råd att betala för dem. Klubbar har kommit att bli försiktiga och tänker sig för innan de anställer spelaren eftersom de anar att de kommer att få betala höga ersättningssummor. Nivåerna på utbildningsersättningen förhindrar och avskräcker därmed spelare från att lämna klubben som de tillhör även efter det att deras kontrakt gått ut. Det kan därför starkt ifrågasättas om systemet verkligen är förenligt med EG-rättens fria rörlighet. Det är viktigt att påpeka att EU genom beslut har kommit fram till att reglerverket inte strider mot EG-rätten.²⁰⁸ Detta beslut fattades dock innan FIFA hade fastställt nivåerna för ersättningen.

4.6.2.1 Hindras den fria rörligheten?

Dagens system med utbildningsersättning har fått samma konsekvenser som det transfersystem som fanns innan Bosmandomen. Efter det att ett kontrakt gått ut för en

²⁰⁸ Beslut IP/02/824,
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/02/824&format=HTML&aged=1&language=SW&guiLanguage=en>

spelare så har klubben rätt till betalning från den nya klubben i form av utbildningsersättning. Detta innebär att en spelare under 23 år som huvudregel inte kan lämna sin klubb om inte den nya klubben betalar ersättningen. Bosmandomen har alltså inskränkts till att enbart gälla spelare över 23 år. De principer och villkor som ställdes upp i Bosmandomen och som bekräftats av EU kan inte anses som uppfyllda eftersom fotbollspelarens rörlighet fortfarande är lika inskränkt. Det system som FIFA tagit fram kan inte sägas vara proportionerligt och nödvändigt utan mindre ingripande åtgärder borde kunna tillämpas. Syftet med reglerna har varit att klubbar ska få incitament till att inverstera i träning av unga spelare. Det kan påpekas att domstolen i Bosmandomen just sa att det var med anledning av idrottens sociala funktion och med hänsyn till klubbarnas investeringar som det var viktigt att uppmuntra rekrytering och utbildning. Dock lämnades det öppet åt klubbarna att införa ett system som var förenligt med EG-fördraget och som inte hindrade den fria rörligheten. Vid en första anblick kan det alltså ses som om utbildningsersättningssystemet hindrar den fria rörligheten. Frågan är om systemet är proportionerligt och nödvändigt för att uppnå intresset av att klubbar får ersättning för sina träningskostnader?

4.6.2.2 Finns det någon rättfärdigandegrund?

En analys skulle kunna göras utifrån de rättfärdigande grunder och resonemang som behandlades i Bosmandomen. Där påpekades det att det är svårt att förutspå en ung spelares framtid. Vidare sades att det bara är ett fåtal av dessa spelare som går vidare och blir professionella. På grund av detta tenderar summorna att bli svåra att förutse och de kan inte relateras till den verkliga utbildningskostnaden för klubbarna. Vad gäller utbildningsersättningen är den ett antagande om en faktiskt och förväntad kostnad för träningen av unga spelare. Är detta tillräckligt eller måste ersättningen ha ett starkare samband med den faktiska kostnaden? EU har angående ersättningskrav för spelarutbildningar i överenskommelsen med FIFA/UEFA godtagit att ersättningen kan bli högre än de faktiska träningskostnaderna för den aktuella professionella spelaren eftersom det föreligger svårigheter att exakt beräkna dessa.²⁰⁹ Dock skulle det kunna argumenteras att existensen av en ”spelarfaktor” (varigenom utbildningsersättningen av andra spelare än de som inte blir professionella kommer att beaktas) skulle kunna medföra att ersättningen är oproportionerlig och inte acceptabel i förhållande till den enskilda spelaren. Utbildningsersättningen skulle därmed sakna en tillräcklig stark koppling till den faktiska

²⁰⁹ Se Europeiska kommissionen, *XXXI:e rapporten om konkurrenspolitiken 2001* (Offentliggjord tillsammans med *Allmän rapport om Europeiska unionens verksamhet – 2001*), http://ec.europa.eu/comm/competition/annual_reports/2001/sv.pdf

kostnaden för den aktuella spelaren. Även om EU genom överenskommelsen från år 2001 visat viss acceptans till avvikelser från den faktiska kostnaden så är det inte troligt att denna acceptans inbegreper de stora skillnader som faktiskt uppstått i praktiken.

En viktig fråga i sammanhanget är om systemet med utbildningsersättning garanterar målet med att uppmuntra klubbar att söka nya talanger och träna upp dessa? Det kan vara värt att ha i minnet att EG-domstolen instämde med generaladvokaten Lenz uttalande om att möjligheten att få den i målet aktuella transferersättningen inte ansågs vara en avgörande faktor i uppmuntran av rekrytering och träning. Systemet ansågs inte heller vara en lämplig metod för att finansiera sådana aktiviteter, speciellt gällande små klubbar.²¹⁰ EG-domstolens yttrande grundades till stor del på den tillfällighet och oförutsägbarhet som låg i det gamla transfersystemet. Det kan dock inte förnekas att det fortfarande idag finns spelare som primärt tränas i klubbens eget intresse i syfte att stärka yngre lag och inte i syfte att göra en ”produkt” som i framtiden kan säljas till en rikare klubb. Detta skulle kunna ses som ett starkt argument mot utbildningsersättningen eftersom klubbarna troligen har ett eget intresse i att utbilda spelare. Därmed utgör inte utbildningsersättningen en avgörande faktor för att klubbar ska träna dem. Det faktum att klubbar förhandlar om ersättningen måste dessutom betyda att möjligheten att få dessa summor inte kan vara en avgörande faktor i uppmuntran av rekrytering och träning av unga spelare.

Solidaritetsargumentet som användes i Bosmandomen kan ses som mindre övertygande i dagsläget eftersom de små klubbarna får se väldigt lite av de pengar som utbildningsersättningen ska generera. Solidaritetssyftet kan även starkt ifrågasättas på den grund att ersättningen nu allt oftare blivit en förhandlingsfråga mellan klubbarna där de rika klubbarna troligen utnyttjar sin storlek till att få ner ersättningen som den lilla klubben har rätt till. Att det skulle råda någon form av solidaritet mellan klubbarna är alltså tveksamt och dessutom är solidaritet mellan klubbar i praktiken väldigt svårt att uppnå då de konkurrerar om de bästa spelarna. Det finns säkerligen visst mått av solidaritet mellan klubbar men om det ska ses som att utbildningsersättningen ska vara en nödvändig faktor för denna solidaritet så skulle betalningen mellan klubbar ske automatiskt utan något ifrågasättande. Därmed är ersättningen inte nödvändig för att skapa solidaritet mellan klubbarna och en inskränkning i den fria rörligheten kan inte rättfärdigas med detta argument.

Det troliga är att EG-domstolen skulle komma fram till att ett legitimt syfte finns, uppmuntra utbildningen, men att regeln med sina nivåer är allt för ingripande och det skulle

²¹⁰ Mål C-41593 Bosman p. 109

kunna användas andra åtgärder för att uppnå regelns framförda syften. Därmed är inte regeln nödvändig för att uppfylla det specifika syftet. Att utbildningsersättningen oftare kommer att bli en förhandlingsfråga medför att det svårligen går att förutse vilken summa som kommer att bli aktuell vid en framtida övergång och dagens utbildningsersättning skulle därför kunna ses som en förklädd övergångsersättning. Fotbollen måste därför hitta ett system som inte inskränker den fria rörligheten för fotbollsspelaren genom att höga ersättningar krävs för spelare under 23 år även efter det att ett kontrakt gått ut. Dock är det viktigt att engagemanget för ungdomsidrotten uppmuntras och stimuleras eftersom detta är grunden för den fortsatta utvecklingen av fotbollen. Ett nytt system är därmed nödvändigt och ett exempel på detta skulle kunna vara ett system där utbildningsersättning helt slopas och ersätts med en högre solidaritetsersättning. Eftersom solidaritetsersättning bara är aktuellt när en övergångssumma betalas skulle aldrig ersättningen komma i fråga efter det att ett kontrakt gått ut. Solidaritetsersättningen, som inte är beroende av ålder, skulle inte heller medföra att spelare under 23 år hindras att ta en anställning och därmed inte heller motverka deras sportsliga utveckling.

4.6.3 Solidaritetsersättning

Solidaritetsersättningen ser inte ut att vålla samma problem vad gäller förenligheten med Art. 39 EGF som utbildningsersättning gör. Solidaritetsersättningen skulle kunna fungera som ett argument till varför det inte borde finnas någon utbildningsersättning. Detta eftersom solidaritetsersättningen visar att det är möjligt att komma på en annan lösning för att kompensera klubbar utan att inkräkta på spelarnas fria rörlighet efter avtalets slut. Denna ersättning dras från en redan bestämd övergångsersättning som bara blir aktuellt när en spelare som har kontrakt byter arbetsgivare under gällande kontrakt. Själva systemet är alltså mer förenligt med EGF än systemet med utbildningsersättning och inskränker troligen inte den fria rörligheten.

4.6.4 Sammanfattning

Analysen visar att EG-domstolen kan komma att ha invändningar mot de ovanstående reglerna i RSTP. Bestämmelserna om transferfönster hindrar fotbollsspelarens fria rörlighet men kan sannolikt legitimeras på den grund att det inte är möjligt att reglera detta på något annorlunda sätt utifrån perspektivet om fri rörlighet och intresse av att skydda regelbundenheten i serierna. Att ha helt överensstämmande registreringsperioder skulle ses

som ett allt för stort ingripande i fotbollen. Regleringen är proportionerlig eftersom den möjliggör spel i två klubbar samt registrering i tre klubbar.

Utbildningsersättningen har medfört att en spelare under 23 år inte kan lämna sin gamla klubb om inte den nya klubben betalar utbildningsersättning. Detta är fallet även efter det att spelarens kontrakt gått ut. Därmed påminner regleringen om det system som fanns innan Bosmandomen. Troligen kommer det att anses som att ett legitimt syfte finns, att uppmuntra utbildningen av fotbollsspelare, men att regleringen är för ingripande och därmed inte nödvändig. Istället skulle mindre ingripande åtgärder kunna användas så som enbart en solidaritetsersättning. Denna ersättning strider troligtvis inte mot den fria rörligheten eftersom den dras från en övergångssumma och därmed aldrig är aktuell efter det att en spelares kontrakt gått ut.

5. Fotbollsspelarens förtida uppsägning av anställningsavtal

5.1 Inledning

I Sverige är det LAS som i första hand reglerar under vilka former som avtal om anställning kan träffas och när uppsägning av ett anställningsavtal kan ske. Huvudregeln är att anställningen gäller tills vidare och undantagen från detta är tidsbegränsade anställningar. Lagens syfte är att dessa ska ses som just undantag och användas i begränsad omfattning.²¹¹ Tidsbegränsade anställningar har blivit en omdiskuterad anställningsform eftersom det på dagens arbetsmarknad har uppstått ett ökat behov hos företagen att kunna anställa personal under kortare perioder.²¹² Idag råder det även en trend att unga arbetstagare allt oftare byter arbetsgivare och det har lett till att det blivit vanligare med tidsbegränsade avtal inom den reguljära arbetsmarknaden.²¹³

När det gäller regleringen av den svenska elitfotbollsspelarens anställningsavtal är huvudregeln enligt fotbollens kollektivavtal istället tidsbegränsade avtal.²¹⁴ När förtida uppsägning kan ske regleras i det individuella spelaravtalet.²¹⁵ Förutom regleringen på den svenska arbetsmarknaden finns även internationella bestämmelser kring anställningsavtalet i RSTP som parterna måste tas hänsyn till.

²¹¹ Prop. 2005/06:185, s. 26-28 + 38-39

²¹² Lunning, Toijer, *Anställningsskydd – Kommentarer till anställningsskyddslagen*, s. 229

²¹³ <http://towork.se/karriarguiden/Trivas-pa-jobbet/Byta-jobb-bra-for-bade-halsan-och-planboken>,

http://www.jusek.se/templates/JK_SimplePage.aspx?id=52946, Ds 2002:56, s. 10-12 + 197+248, Prop. 2005/06:185, s. 38

²¹⁴ Se 4 § p. 1 kollektivavtalet samt avsnitt 5.2.3

²¹⁵ Se 7-8 §§ spelaravtalet samt avsnitt 5.2.3

Nedan görs först en redogörelse av regleringen på den svenska reguljära arbetsmarknaden vad gäller tillämpliga anställningsformer för en fotbollsspelare. I samma avsnitt kommer de specifika bestämmelser om anställningsform och uppsägning som finns på fotbollens arbetsmarknad att presenteras och kommenteras. Slutligen behandlas RSTP:s reglering avseende kontraktslängder och möjligheterna för fotbollsspelaren att i förtid säga upp sitt anställningsavtal.

5.2 Reglering av anställningsavtal i svensk arbetsrätt

Anställningsskyddet i svensk arbetsrätt bygger på principen att anställningar som huvudregel ska gälla tills vidare (tillsvidareanställning). Undantag finns från detta finns i form av tidsbegränsad anställningen enligt 5-6 §§ LAS.²¹⁶ I 5 § p. 1 LAS stadgas en form av tidsbegränsad anställning som kallas allmän visstidsanställning. I fråga om dessa anställningar finns det möjlighet att i kollektivavtal avtala andra villkor som helt eller delvis avviker från bestämmelserna enligt 2 § st. 3 LAS.²¹⁷

Utgångspunkten för lagstiftaren har varit att motverka att tidsbegränsade anställningar pågår under lång tid hos en och samma arbetsgivare. Målsättningen har dessutom varit att antalet tidsbegränsade anställningar ska minska och att regelverket ska främja att tidsbegränsat anställda får tillsvidareanställning.²¹⁸ I fråga om allmän visstidsanställning har hänsyn tagits till att arbetsgivaren lätt ska kunna anställa och täcka tillfälliga behov av arbetskraft. Goda möjligheter att anställa för begränsad tid anses öka arbetsgivarens flexibilitet vid anställningstillfället²¹⁹ och tidsbegränsade anställningar förmodans underlätta rekryteringar och bidra till att fler arbetstillfällen skapas.²²⁰ Vidare anses tidsbegränsade anställningar spela en viktig roll för unga och för de med liten arbetserfarenhet genom att erbjuda ett steg in i arbetslivet.²²¹

5.2.1 Anställningsform och kontraktslängd

5.2.1.1 Tillsvidareanställning (fastanställning)

LAS utgår från att tillsvidareanställning är den normala anställningsformen och anställningen innebär att anställningstiden inte bestäms på förhand och upphör inte automatiskt vid en viss

²¹⁶ Prop. 2005/06:185, s. 27

²¹⁷ LAS 2 § samt Åhnberg, *Tema Visstid – Tidsbegränsade anställningar enligt LAS*, s. 7-9

²¹⁸ Prop. 2005/06:185, s. 38-39

²¹⁹ Prop. 2006/07:111, s. 27-28

²²⁰ *Ibid.*, s. 45-47

²²¹ Ds 2008:65, s. 26

bestämd tidpunkt.²²² En tillsvidareanställning innebär att anställningsskyddet gäller fullt ut vilket betyder att uppsägningar och avskedanden kan prövas rättsligt av en domstol.²²³ I vissa situationer är det tillåtet att tidsbegränsa en anställning men då måste det träffas en särskild överenskommelse. Har inte detta gjorts gäller huvudregeln i 4 § LAS om att anställningsavtalet gäller tills vidare. Dock finns möjligheten enligt 2 § st. 3 LAS att göra undantag från 4 § LAS genom kollektivavtal.

Tillsvidareanställningen är grunden på den svenska arbetsmarknaden. För den enskilde betyder tillsvidareanställningen en ekonomisk trygghet. Tillsvidareanställda har i dag till exempel lättare än tidsbegränsat anställda att få lån hos kreditgivare. En tillsvidareanställning kan också främja gemenskapen på arbetsplatsen och kan ge ökade möjligheter till personlig utveckling.²²⁴

5.2.1.2 Tidsbegränsad anställning

I 4 § andra meningen LAS finns undantaget från huvudregeln om tillsvidareanställning nämligen att avtal får träffas om tidsbegränsad anställning enligt 5-6 §§ LAS. Det finns olika slags tidsbegränsade anställningar men den som är mest aktuell för en fotbollsspelare är allmän visstidsanställning enligt 5 § p. 1 LAS. Ett avtal om allmän visstidsanställning måste uppfylla vissa villkor. För det första måste arbetstagaren och arbetsgivaren ha kommit överens om att anställningen ska vara tidsbegränsad. För det andra ska det framgå av avtalet hur länge anställningen ska pågå. Slutligen ska den allmänna visstidsanställningen vara tillåten enligt LAS eller enligt det kollektivavtal som träder i LAS ställe. Dock behövs inte det några särskilda skäl för arbetsgivaren att åberopa för att få anställa någon under en tidsbegränsad tid.²²⁵ Den enda begränsningen i denna anställning är att arbetstagaren inte får anställas på allmän visstid under sammanlagt längre tid än två år under en femårsperiod enligt 5 § st. 1 LAS. När tvåårsgränsen för tillåtna anställningar på allmän visstid har passerat övergår anställningen automatiskt till en tillsvidareanställning enligt 5 § st. 2 LAS. Denna begränsning finns för att inte arbetsgivaren ska missbruka möjligheten till allmän visstidsanställning när det finns ett permanent behov av arbetskraft.²²⁶ Slutligen finns en möjlighet enligt 2 § st. 3 LAS att göra undantag från LAS regler om allmän visstidsanställning genom kollektivavtal.

²²² Ds 2002:56, s. 200

²²³ Hartzell, Iseskog, *Anställningsavtalet – en handbok*, s. 64

²²⁴ Prop. 2005/06:185, s. 38

²²⁵ Prop. 2006/07:111, s. 32, Åhnberg, *Tema Visstid – Tidsbegränsade anställningar enligt LAS*, s. 9

²²⁶ Prop. 2006/07:111, s. 28

Ibland används blandad anställningsform kallad anställning på relativt begränsad tid. I anställningsavtalet uttrycks detta på så vis att arbetstagaren är anställd tillsvidare dock längst till ett visst datum.²²⁷

5.2.2 Uppsägning av anställningsavtal

5.2.2.1 Tillsvidareanställning (fastanställning)

Huvudregeln för tillsvidareanställning är att anställningen upphör genom uppsägning och avslutas efter en viss uppsägningstid. Den anställde behöver aldrig ange något skäl till en uppsägning av ett tillsvidareavtal.²²⁸ Uppsägning kan ske när som helst till LAS stadgade uppsägningstid, till en uppsägningstid som regleras i kollektivavtalet eller till en uppsägningstid som regleras i ett enskilt avtal, enligt 2 st. 4 + 11 §§ LAS. För att arbetsgivare ska kunna säga upp en tillsvidareanställning ska saklig grund enligt 7 § LAS föreligga. Vidare kan en tillsvidareanställning upphöra genom avsked eller frånträde enligt 4 § st. 3 LAS samt genom att ett avtal träffas om anställningens upphörande.²²⁹

5.2.2.2 Tidsbegränsad anställning

Grundläggande för tidsbegränsad anställning är enligt 4 § st. 2 LAS att anställningen upphör utan någon föregående uppsägning vid anställningstidens utgång eller när arbetet utförts. Det finns alltså ingen möjlighet att säga upp avtalet i förtid.²³⁰ Att anställningen upphör vid anställningens slut gäller under förutsättningen att parterna inte kommit överens om något annat.²³¹ Att säga upp en tidsbegränsad anställning utan en sådan överenskommelse och frånträda avtalet med omedelbar verkan enligt 4 § st. 3 LAS kan innebära att arbetstagaren blir skadeståndskyldig enligt allmänna avtalsrättsliga principer och får ersätta den ekonomiska skadan för arbetsgivaren.²³² I de fall arbetstagaren säger upp ett tidsbegränsat avtal och underlåter att iaktta en avtalad uppsägningstid kan detta föranleda skadeståndskyldighet likt den som gäller vid tillsvidareanställningar, enligt 11+38 §§ LAS.²³³ Avslutas en tidsbegränsad anställning från arbetsgivarens sida utan att en avtalad uppsägningstid har beaktats kan det ses som ett avskedande utan laglig grund.²³⁴

²²⁷ Åhnberg, *LAS Handboken – Lagtext, kommentar och AD-domar*, s. 74

²²⁸ Englund, *Reglerna kring anställningen*, s. 97

²²⁹ Hartzell, Iseskog, *Anställningsavtalet – en handbok*, s. 64

²³⁰ AD 1979 nr 152 samt Ds 2002:56, s. 200+280

²³¹ Åhnberg, *Tema Visstid – Tidsbegränsade anställningar enligt LAS*, s. 7-9, Ds 2002:56 s. 280

²³² Åhnberg, *Tema Visstid – Tidsbegränsade anställningar enligt LAS*, s. 17 samt prop. 1973:129 s. 239, AD 1983 nr 5 samt SOU 1993:32, s. 612

²³³ Ds 2002:56, s. 282

²³⁴ AD 1999 nr 141

Har inte särskilt avtalats kan inte en tidsbegränsat avtal hävas om det inte rör sig om allvarliga avtalsbrott.²³⁵ För arbetstagaren kan denna möjlighet finnas om arbetsgivaren underlåter att uppfylla anställningsvillkoren, enligt 4 § st. 3 LAS.²³⁶ Denna grund för hävning är alltså även tillämplig på tidsbegränsade avtal.²³⁷ Situationer som en anställd kan frånträda avtalet i förtid på denna grund kan vara att arbetsgivaren inte betalar ut lön under en inte obetydlig tid,²³⁸ lämnar den anställde utan arbetsuppgifter eller gör sig skyldig till något brott mot arbetstagaren.²³⁹ Vid sidan av LAS bestämmelser kan en arbetstagare häva sitt avtal enligt avtalsrättsliga principer om ogiltighet.²⁴⁰ I förarbetena till lagen sägs att en tidsbegränsad anställning i några speciella situationer kan sägas upp i förtid med iakttagande av en skäligen uppsägningstid. De situationer som nämns är att arbetet har blivit avsevärt farligare eller mera tyngande än parterna har utgått från liksom när arbetsgivaren har försatts i konkurs.²⁴¹ Vidare kan en arbetstagare säga upp avtalet om det blivit oskäligt betungande.²⁴²

En tidsbegränsad anställning kan normalt inte upphöra genom uppsägning från arbetsgivaren på grund av arbetsbrist.²⁴³ LAS uppsägningstider gäller inte för dessa anställningar men däremot kan parterna komma överens om en ömsesidig uppsägningstid genom ett särskilt avtal.²⁴⁴ En arbetsgivare och en arbetstagare kan i princip när som helst avtala om att ett *gällande* anställningsavtal ska upphöra.²⁴⁵ Parterna kan alltså *under* anställningens tid överenskomma om att anställningen ska upphöra men en arbetstagare kan aldrig *ingå* ett avtal där han avstår från sina rättigheter enligt LAS.²⁴⁶ Bestämmelser i kollektivavtal eller i ett enskilt anställningsavtal kan innebära att en tidsbegränsad anställning kan sägas upp i förväg.²⁴⁷

Ofta rekommenderas det att det avtalas om en uppsägningstid och framför allt vid anställningsavtal som ska gälla under en längre tid. Fördelen för den anställde är att anställningen kan sägas upp i förtid till uppsägningstiden i 11 § LAS, enligt gällande kollektivavtal eller bestämmelse i det enskilda avtalet. Fördelen för arbetsgivaren är att det

²³⁵ Ds 2002:56, s. 280

²³⁶ Englund, *Reglerna kring anställningen*, s.178

²³⁷ AD 2004 nr 37, Lunning, Toijer, *Anställningsskydd – Kommentar till anställningsskyddslagen*, s. 223, SOU 1993:32, s. 409

²³⁸ Se AD 1971 nr 19, AD 1975 nr 78, och AD 1976 nr 135,

²³⁹ Lunning, Toijer, *Anställningsskydd – Kommentar till anställningsskyddslagen*, s. 226

²⁴⁰ Till exempel 36 § avtalslagen samt förutsättningsläran enligt Ds 2002:56, s. 280 samt Prop. 1973:129, s. 239, AD 1997 nr 36, AD 2000 nr 81, SOU 1993:32, s. 368-369+409

²⁴¹ Prop. 1973:129, s. 240-241 samt SOU 1973:7, s. 178

²⁴² AD 1979 nr 152

²⁴³ AD 1997 nr 120,

²⁴⁴ Lunning, Toijer, *Anställningsskydd – Kommentar till anställningsskyddslagen*, s. 115, AD 2006 nr 82

²⁴⁵ SOU 1993:32, s. 409

²⁴⁶ Hartzell, Iseskog, *Anställningsavtalet – en handbok*, s. 244

²⁴⁷ *Ibid.*, s. 73

finns en möjlighet att säga upp anställningen med saklig grund enligt 7 § LAS.²⁴⁸ Arbetsgivaren vill kanske ha möjlighet att säga upp även tidsbegränsat anställda när tillsvidareanställda måste sägas upp på grund av arbetsbrist. Arbetstagaren kanske också har intresse i att kunna säga upp sig och sluta i förtid om denne erbjuds en tillsvidareanställning hos en annan arbetsgivare.²⁴⁹ Avtalsvillkor som är till nackdel jämfört med gällande kollektivavtal samt LAS blir normalt ogiltiga, enligt 2 § st. 2 LAS samt 27 § MBL.²⁵⁰ Gäller avtalet LAS dispositiva regler och parten är en facklig organisation finns det inte något krav på att avtalet inte får vara till nackdel för arbetstagaren enligt 2 § st. 3 LAS.²⁵¹

Att en anställning inte kan sägas upp i förtid kan innebära en viss trygghet för arbetstagaren under den tiden som kontraktet gäller. Dock är det så att en arbetstagare som ingår en tidsbegränsad anställning inte själv heller har rätt att säga upp avtalet i förtid. Den arbetstagare som vill lämna en sådan anställning måste därför komma överens med sin arbetsgivare om detta.²⁵² En tidsbegränsad anställning kan ge arbetstagaren större trygghet i de situationer som arbetsbrist uppstår. I dessa fall kan nämligen den med en tillsvidareanställning sägas upp medan de med en tidsbegränsad anställning utan avtalad uppsägningstid inte kan det.²⁵³ Dock har tidsbegränsade anställda jämfört med tillsvidareanställda typiskt sett sämre utvecklings- och utbildningsmöjligheter i arbetet.²⁵⁴

5.2.3 Den svenska elitfotbollsspelarens anställningsavtal

Dagens kollektivavtal²⁵⁵ slöts för fotbollsspelare på elitnivå den 30 november 2000 mellan SEF och dagens SFS och avtalet gällde fram till år 2007.²⁵⁶ Kollektivavtalet mellan fotbollsparterna är av ramavtalskaraktär. De bestämmelser som fattas kompletteras med bestämmelser i spelaravtalet som reglerar ekonomisk ersättning och kontraktstid.²⁵⁷ Jämfört med ett traditionellt kollektivavtal är det påtagligt fåordigt med sina tolv paragrafer. Enligt 1 § omfattar avtalet samtliga till SEF anslutna föreningar och IdrottsAB i deras egenskap av

²⁴⁸ Åhnberg, *LAS Handboken – Lagtext, kommentar och AD-domar*, s. 74, Englund, *Reglerna kring anställningen*, s.62, jfr AD 1976 nr 52, AD 1986 nr 12 samt Prop. 1973:129, s. 240

²⁴⁹ Hartzell, Iseskog, *Anställningsavtalet – en handbok*, s. 70

²⁵⁰ Lunning, Toijer, *Anställningsskydd – Kommentar till anställningsskyddslagen*, s. 115

²⁵¹ *Ibid.*, s. 116

²⁵² Prop. 2006/07:111, s. 27

²⁵³ Englund, *Reglerna kring anställningen*, s.176

²⁵⁴ Prop. 2005/06:185, s. 38-39

²⁵⁵ <http://www.spelarforeningen.com/index.php?mod=plink&id=2376&PHPSESSID=218a026c28909d7e0b62bc74539b186e>

²⁵⁶ Något nytt kollektivavtal ha ännu inte ingåtts men förhandlingar pågår med mål att vara klara innan år 2008:s utgång, Håkan Sandberg Consultant/Licensed Players' Agent, MAQS Law Firm Advokatbyrå AB. Under tiden gäller fortfarande anställningsavtalet. Enligt principen om kollektivavtalets efterverkan blir kollektivavtalets normativa bestämmelser en del av det enskilda anställningsavtalet medan förhandlingar pågår. Därmed finns kollektivavtalets innehåll kvar i anställningsavtalen. Med normativa bestämmelser menas de som direkt berör anställningsvillkoren för dem som omfattas av avtalet., Glavå, *Arbetsrätt*, s. 145 +409.

²⁵⁷ Sund, *Fotbollen som arbetsmarknad*, idrottsforum.org

arbetsgivare och hos dessa anställda elitfotbollsspelare som är icke-amatörer. Detta är fallet om spelaren har en lön på över 3000 kr.²⁵⁸ 2 § reglerar allmänna åligganden som lojalitet, arbetsuppgifter, bisysslor och olika intyg. När det gäller lönen säger 3§ att arbetsgivaren och spelaren träffar en individuell överenskommelse om lön och andra anställningsförmåner genom spelaravtalet. I 4 § står att själva anställningen är *tidsbegränsad* och får inte vara längre än fem år. Arbetstidsslagen (1982:673) avtals bort i sin helhet och ersätts med 5 § som säger att arbetstiden är helt oreglerad och att förläggning av arbetstiden sker enligt 7 § i samråd med ett spelarråd.

Det individuella spelaravtalet²⁵⁹ utgör en integrerad del av kollektivavtalet och ingås enligt 1 § i spelaravtalet mellan föreningen/IdrottsAB och spelaren. I spelaravtalets 2 § regleras förhållandena närmare vad avser lön, arbetstid och anställningstid. I 1 § rekommenderas även att en diskussion om förlängning av avtalet sker tolv månader innan utgången av avtalet, i de fall avtalstiden är minst två år. Spelarens åtaganden i form av medverkan i matcher och träningar regleras i 2 § och hans ersättning i 3 §. Spelaren förbinder sig enligt 2 § p. 3 att inte utan samtycke från klubben tidigare än sex månader före avtalstidens utgång sluta avtal eller förhandla om en övergång. Vidare regleras i 7 § under vilka omständigheter en spelare får övergå till en annan förening och i 8 § under vilka förutsättningar som parterna har uppsägningsrätt. Dessutom förbinder sig parterna att följa FIFA:s och UEFA:s regler och ändringar av dessa, enligt 9 §.

De situationer som en spelare enligt 8 § p. 1 med omedelbar verkan kan säga upp sitt spelaravtal är om arbetsgivaren i väsentlig mån bryter mot sina förpliktelser. Då har även spelaren rätt till skadestånd. SFS har ett färdigställt dokument²⁶⁰ som ger vissa riktlinjer för när en arbetsgivare anses bryta mot anställningskontraktet. I det stadgas som kontraktsbrott att spelaren inte fått sin ersättning utbetald enligt avtalet, att han inte beretts tillfälle att träna och spela fotboll på elitnivå samt att han vid ett flertal tillfällen inte fått ersättning utbetald i rätt tid enligt avtalet. I 8 § p. 3 spelaravtalet står vidare att spelaren kan om arbetsgivaren bryter kontraktet enligt 8 § p. 1 gå till en annan förening med en övergångstid på bara en vecka. Annars gäller oftast den övergångstiden som avtals mellan parterna, enligt 4 kap. 10 § p. 2 st. 2 SvFF:s tävlingsbestämmelser år 2009. Efter ett kontrakts slut har spelaren rätt att gå till vilken klubb han vill enligt 1 § och 7 § i spelaravtalet.

²⁵⁸ 4 kap. 1 § p. 1.6 SvFF:s tävlingsbestämmelser år 2009

²⁵⁹ <http://www.spelarforeningen.com/index.php?mod=plink&id=2379&PHPSESSID=9f6debd50d34900c44b4d4d504ba11a>

²⁶⁰ http://spelarforeningen.com/files/documents/SFS_Dokument_utbliven_bet_el_kontr_brott.pdf

5.2.4 Avslutande kommentarer

Närmast liknar fotbollens konstruktion av anställningsavtal den som finns för tjänstemän inom privat sektor med personliga anställningskontrakt med bakomliggande kollektivavtal. Även högre chefer kan ha ett liknande upplägg.²⁶¹ Bland vanliga löntagare är dessa anställningsformer troligen ovanliga. Att ha samma möjligheter att lägga sig i arbetstid, förlängning och arbetsupplägg som på reguljära arbetsmarkanden skulle förmodligen inte vara möjligt för en fotbollsspelare. Med anledning av detta regleras det mesta i spelaravtalet.²⁶²

Anställningen för den svenska elitfotbollsspelaren är alltid tidsbegränsad och kan ha en längd upp till fem år. Enligt LAS får inte tidsbegränsade avtal vara längre än två år så för att fotbollen ska kunna ha sina femåriga kontrakt krävs alltså att detta regleras i kollektivavtalen, enligt 2 § st. 3 LAS. Genom Bosmandomen har klubbarna fått ett starkt intresse av långa tidsbegränsade kontraktstider så att inte spelaren kan gå vidare till en annan klubb utan övergångspengar.²⁶³ Att huvudregeln inom fotbollen är tidsbegränsade avtal är en särart jämfört med den reguljära arbetsmarknaden där tillsvidareanställning är vanligast. Dock har det blivit allt vanligare med tidsbegränsade avtal även inom den reguljära arbetsmarknaden men inte så långa som på fem år.

Det har inte mellan fotbollens parter avtalats om någon möjlighet till förtida uppsägning förutom vid allvarliga kontraktsbrott. Detta betyder att fotbollsspelaren i princip är förhindrad att säga upp sitt kontrakt under gällande avtalstid.²⁶⁴ För fotbollsspelaren innebär inte alltid en lång tidsbegränsad anställning med ökad anställningstrygghet en fördel. Fotbollsspelarens karriär är kort och därmed har han inte alltid intresse av att vara bunden under lång tid även om det medför en viss trygghet. Fotbollsspelaren har mer ett intresse av att på ett smidigt sätt kunna anta lockande erbjudanden från andra klubbar. Därmed innebär det att den möjlighet som har skapats genom kollektivavtal att ha en tidsbegränsad anställning upp till fem år är mer tillkommen i arbetsgivarens intresse. Genom kollektivavtalet kan arbetsgivaren knyta till sig spelaren och skapa stabilitet i laget och kollektivavtalen inom fotbollen spelar därmed en betydande roll för arbetsgivaren. Detta är en skillnad jämfört med den reguljära arbetsmarknaden där kollektivavtalen tillkommit mer i arbetstagarens intresse genom att garantera en viss anställningstrygghet.

²⁶¹ Sund, *Fotbollsindustrin*, s. 165

²⁶² Sund, *Fotbollen som arbetsmarknad*, www.idrottsforum.org

²⁶³ LAS 4 § om tillsvidareanställning som huvudregel. Se även Sund, *Fotbollen som arbetsmarknad*, www.idrottsforum.org, Adlercreutz, *Svensk arbetsrätt*, s. 152, Glavå, *Arbetsrätt*, s. 192

²⁶⁴ 8 § p. 1 spelaravtalet. Se även avsnitt 5.3 om när förtida uppsägning enligt RSTP är möjligt.

Det gamla kollektivavtalet gäller fram till år 2007 men enligt principen om kollektivavtalets efterverkan gäller det även under den tid som parterna avtalar.²⁶⁵ Ännu har inget avtal träffats och görs inte detta innebär det att LAS tar över och då gäller en maxlängd på två år för tidsbegränsade avtal. I ett sådant fall skulle fotbollens regelverk få problem om de trots detta fortsatte att tillämpa längder på fem år. Risken finns då att avtalen automatiskt övergår till en tillsvidareanställning enligt 5 § st. 2 LAS.

Ytterligare en skillnad är att det inom fotbollen inte finns någon företrädesrätt till återanställning eftersom denna rätt har avtalats bort. Vidare har en stor del av fotbollsspelarens möjlighet att genom sina fackföreningar föra samverkansförhandlingar avtalats bort. En delegation av förhandlingsrätten har istället skett till ett spelarråd och därmed bortfaller möjligheten att utnyttja sitt inflytande i verksamheten.²⁶⁶ Genom fotbollens kollektivavtal har alltså även denna del av MBL avtalats bort.

5.3 Reglering av anställningsavtal i RSTP

Regleringen av anställningsavtal i RSTP finns enligt FIFA med anledning av att kontrakt mellan spelare och klubbar måste styras genom ett system som svarar mot det specifika behovet fotbollen har. Samtidigt bevarar systemet den rätta balansen mellan både fotbollsspelarens intresse och klubbarnas intresse. De anser även att systemet slår vakt om regelbundenheten av sporttävlingar och är en lämplig del i tävlingarnas funktionssätt. FIFA försöker här rättfärdiga de restriktiva möjligheterna till förtida uppsägning som finns för fotbollsspelaren. FIFA menar att anställningsavtalet behöver en viss stabilitet och att ingångna avtal ska respekteras. Den kontraktuella stabiliteten anses vara det största och viktigaste intresset inom fotbollen från både spelares, klubbars och publiks synvinkel.²⁶⁷

5.3.1 Anställningsform och kontraktslängd

På fotbollens arbetsmarknad är huvudregeln tidsbegränsade anställningsavtal. Enligt Art 18.2 RSTP är minilängden på kontrakten från avtalets ingående till slutet av säsongen och

²⁶⁵ Under tiden gäller fortfarande anställningsavtalet. Enligt principen om kollektivavtalets efterverkan blir kollektivavtalets normativa bestämmelser en del av det enskilda anställningsavtalet medan förhandlingar pågår. Därmed finns kollektivavtalets innehåll kvar i anställningsavtalen. Med normativa bestämmelser menas de som direkt berör anställningsvillkoren för dem som omfattas av avtalet. Glavå, *Arbetsrätt*, s. 145 +409.

²⁶⁶ Flemström, Slorach, *Arbetsrätten inom idrotten – vad har hänt?*, Idrottsjuridisk skriftserie nr 9, se 7 § kollektivavtalet där det stadgas att denna paragraf ersätter 11, 12, 14, 19-20 och 38-40 §§ i lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet (MBL). En lokal samrådsgrupp bestående av representanter för spelarna t.ex. spelarråd och respektive arbetsgivare behandlar de frågor som normalt tas om hand av ovan angivna paragrafer i MBL. Det innebär bl.a. att arbetsgivaren är skyldig att informera om hur verksamheten utvecklas ekonomiskt liksom riktlinjerna för personalpolitiken. Arbetsgivaren ska dessutom före beslut samråda med spelarråd eller motsvarande om viktigare förändringar av verksamheten. Arbetsgivaren och spelarna ska gemensamt utveckla klubbens verksamhet för klubbens bästa. Formerna för detta bestäms av arbetsgivaren efter samråd.

²⁶⁷ Art. 2 CRSTP, s. 9, samt Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 63

maxlängden fem år. Om den nationella lagstiftningen tillåter kan längre avtalstid än fem år accepteras.²⁶⁸ För spelare under 18 år får inte kontraktet vara längre än tre år. Denna reglering finns med hänsyn till att unga spelare inte ska hindras i sin utveckling på ett tidigt stadium i livet genom att bindas till en klubb under längre tid.²⁶⁹ Enligt Art. 1 p. 3a RSTP är denna reglering kring kontraktslängder bindande på nationell nivå och måste tas med i anställningsavtalet.

Maxlängden har satts till fem år för att bevara balansen mellan spelare och klubbar. För klubbarnas del har de ett behov av att under en viss tid ha spelaren till sitt förfogade för att kunna bygga upp sitt konkurrenskraftiga lag. Vad gäller spelaren har denne ett intresse av att inte vara bunden för länge till en klubb eftersom det kan hindra hans utveckling som fotbollsspelare.²⁷⁰

5.3.2 Uppsägning av anställningsavtal

Enligt Art. 13 RSTP kan ett kontrakt innan avtalets slut endast sägas upp genom muntlig överenskommelse.²⁷¹ Syftet med denna reglering är att parterna som ingår ett anställningskontrakt ska respektera och uppfylla det ingångna avtalet.²⁷² FIFA introducerade med anledning av principen om respekt för ingångna kontrakt en så kallad ”protected period” (skyddsperiod). FIFA var av den åsikten det skulle vara svårare att säga upp ett kontrakt under denna tid.²⁷³

Enligt Art. 14 är dock inte principen om respekt för anställningskontraktet absolut utan det kan finnas tillfällen när förtida uppsägning kan ske på grund av giltiga skäl. Dessa skäl kallas ”just cause” (saklig grund) och då kan en förtida uppsägning ske utan några konsekvenser för spelaren.²⁷⁴ Vidare finns möjligheten att i förväg säga upp ett kontrakt på grund av ”sporting just cause” (idrottslig saklig grund) enligt Art. 15 RSTP. I dessa fall är det inte aktuellt med sportsliga sanktioner men skadestånd till klubben kan utgå.

Art. 17 RSTP stadgar att en spelare som säger upp sitt kontrakt *utan* saklig eller idrottslig saklig grund *under* skyddsperioden ska påföras sportsliga sanktioner och betala skadestånd. Uppsägning av avtalet *utan* saklig eller idrottslig saklig grund *efter*

²⁶⁸ Art. 18 CRSTP, s. 53. Se avsnitt 5.2.2.2 om svenska rätt som tillåter max två år om inte annat regleras i kollektivavtalen.

²⁶⁹ Art. 18 CRSTP, s. 53

²⁷⁰ Art. 18 CRSTP, s. 53

²⁷¹ Enligt Art. 17.3 CRSTP, s. 47 så kan parterna komma överrens om så kallade "buy-outklausuler" som innebär att en summa är förutbestämd vid händelse av uppsägning av parterna. Detta innebär att spelaren när som helst kan säga upp sitt kontrakt utan giltig anledningen och till och med under skyddsperioden utan att riskera sportsliga sanktioner.

²⁷² Principen "pacta sunt servanda" (avtal ska hållas), Art. 13 CRSTP, s. 38 Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 82

²⁷³ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 83

²⁷⁴ *Ibid.*, s. 83

skyddsperioden är inte sportsligt sanktionerade men rätten till skadestånd för klubben kvarstår. Under alla omständigheter är förtida uppsägning förbjudet under säsongen och möjligheten till uppsägning finns alltså enbart efter en avslutad säsong, enligt Art. 16 RSTP.

5.3.2.1 Saklig grund

Enligt Art. 14 RSTP kan förtida uppsägning av kontraktet ske om saklig grund föreligger. Vad som anses med saklig grund och om detta föreligger i det aktuella fallet är inget som kan sägas i förväg utan beror på omständigheterna i det enskilda fallet.²⁷⁵ Något som klart har slagit fast som en generell regel av DRC som saklig grund är när en spelare inte fått lön under tre månader.²⁷⁶ Om uppsägning på saklig grund sker behöver inte spelaren betala något skadestånd eller utsättas för sportsliga sanktioner utan spelaren är fri att lämna sin klubb.²⁷⁷

5.3.2.2 Idrottslig saklig grund

En spelare kan även säga upp ett kontrakt om idrottslig saklig grund föreligger. Art. 15 RSTP definierar vad som anses med detta begrep. Där står att en professionell spelare som under säsongen har ställt upp i mindre än 10 % av lagets officiella matcher får säga upp sitt kontrakt på idrottslig saklig grund. Precis som vid uppsägning på saklig grund kan inga sportsliga sanktioner påtvingas spelaren men däremot kan skadestånd till klubben utgå till skillnad mot uppsägning på saklig grund. Skadeståndet är inte definitivt och om det blir aktuellt eller inte beror på omständigheterna i det enskilda fallet.²⁷⁸ Den tidigare klubben kan nämligen helt förlora sin rätt till skadestånd om spelaren kan bevisa att klubben helt försummat spelaren från en sportslig synvinkel och inte var intresserad av hans erbjudna tjänster.²⁷⁹

Det finns tre krav för att en spelare ska kunna hävda att idrottslig saklig grund föreligger. För det första måste spelaren erkännas som en etablerad spelare och för det andra spelat mindre än 10 % av lagets officiella matcher. För det tredje finns ett strängt krav om att uppsägningen måste ske inom femton dagar från den sista officiella matchen för säsongen som klubben är registrerad för, enligt Art. 15 RSTP. Om detta är uppfyllt föreligger inte automatiskt en idrottslig saklig grund utan detta beslutas av DRC.²⁸⁰ Nedan kommer dessa tre krav närmare att beskrivas.

²⁷⁵ Art. 14 CRSTP, s. 39

²⁷⁶ DRC 10 June 2004, no 64133, DRC 26 October 2006, no. 1061207, Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 94+99. Se även Art. 14 CRSTP, s. 39

²⁷⁷ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 83 + 94-95. Denna regel är ett undantag från det generella stadgandet i Art. 16 om att uppsägning aldrig kan ske under en säsong.

²⁷⁸ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 95-96

²⁷⁹ Art. 15 CRSTP, s. 43

²⁸⁰ Art. 15 CRSTP, s. 42 not 65

5.3.2.2.1 Etablerad spelare

Enligt FIFA är en etablerad spelare en spelare som har deltagit i och avslutat sin träningsperiod. Denna spelare anses ha giltiga sportsliga anledningar att säga upp sitt kontrakt. I detta avseende måste det bestämmas när en spelare anses som etablerad. Detta finns inte definierat i RSTP men CRSTP säger att bestämmelsen är menad att reglera den situation när en spelare med en särskild skicklighet inte får tillräckliga möjligheter i klubben. Därför önskar han lämna klubben i syfte att ta anställning i en klubb där han kan spela regelbundet. Vidare står att hans nivå av skicklighet minst måste vara lika med eller högre än hans lagkamrater som spelar regelbundet. En möjlig anledning för att spelaren i fråga inte spelar regelbundet kan vara att hans position redan har tagits av en spelare med samma karaktär.²⁸¹

5.3.2.2.2 Framträdanden som professionell spelare

Det andra kravet är att den etablerade spelaren har framträtt i mindre än 10 % av lagets officiella matcher i vilka klubben har varit involverad i under säsongen. Begreppet framträdande ska förstås som att spelaren ställt upp i matchen och aktivt tagit del i denna. Det kan handla om så väl nationella som internationella cupmatcher och dessa ska därmed beaktas i fastställandet av den procentsats som är aktuella för spelaren.²⁸²

5.3.2.2.3 Krav på meddelande inom 15 dagar

Det sista kravet för att en spelare ska få säga upp sitt kontrakt på idrottslig saklig grund är att spelaren säger upp sitt kontrakt senast femton dagar efter klubbens sista officiella match för den säsong som klubben varit registrerad för. Om spelaren misslyckas med detta kommer han automatiskt att påföras disciplinära sanktioner. Ju närmare uppsägningen är slutet av huvudregistreringsperioden desto strängare sanktion kan påföras. Detta beror på att klubben lider mer skada i dessa fall eftersom de kan få svårigheter att hitta en ersättare innan registreringsperioden är över.²⁸³

²⁸¹ Art. 15 CRSTP, s. 42

²⁸² Art. 15 CRSTP, s. 42

²⁸³ Art. 15 CRSTP, s. 44, Art. 13 CRSTP, s. 38

5.3.2.2.4 Begreppet idrottslig saklig grund

Än så länge har inte DRC meddelat några klara besked rörande förtida uppsägning på idrottslig saklig grund.²⁸⁴ DRC har i några beslut diskuterat begreppet och kommit fram till att så länge som spelaren får sin lön och klubben respekterar alla andra villkor i kontrakten så måste spelaren acceptera att han kanske inte får ställa upp i vissa matcher. Anställningskontraktet innebär alltså inte automatiskt en rätt till att spela matcher.²⁸⁵ Är den enda möjligheten att säga upp sitt kontrakt när dessa tre krav är uppfyllda eller finns det fler anledningar som skulle kunna ses som idrottslig saklig grund? Enligt RSTP är detta den enda situationen som förtida uppsägning kan ske på denna grund. Denna tolkning skulle dock kunna ses som alltför restriktiv med hänsyn till respekten till de sportsliga befogade anledningarna som kan uppkomma i det enskilda fallet. Det skulle kunna argumenteras för att begreppet ska ha en bredare tolkning för att möjligheten att kunna säga upp sitt kontrakt ska ses som en realitet.²⁸⁶ Om sådan idrottslig saklig grund föreligger skulle i sådana fall få avgöras från fall till fall. Under alla omständigheter kommer det faktum att spelaren kan visa att han vid slutet av säsongen har ställt upp i mindre än 10 % av de totala officiella matcherna att ses som en idrottslig saklig grund.²⁸⁷

5.3.2.3 Varaktigheten av skyddsperioden

En klubb och en spelare som ingår ett avtal ska respektera och hedra de villkor som gäller under kontraktstiden.²⁸⁸ FIFA har därför infört en skyddsperiod vilket ska säkerställa att denna princip upprätthålls. Ett annat argument som framförs är att principen om respekten för ingångna avtal även medför en ökad anställningstrygghet för spelaren. Slutligen framhålls att publiken och supporters välkomnar att kontrakten hålls eftersom de ofta identifierar sig själv med klubbarnas stjärnspelare. Det förmodas nämligen att publiken skulle börja svika sina lag om spelarna allt för ofta bytte klubbar.²⁸⁹

Skyddsperioden är aningen tre/två säsonger eller tre/två år beroende på vilket som kommer först efter kontraktens ikraftträdande. Om spelaren var under 28 år när kontraktet ingicks så är skyddsperioden tre år och var han över 28 år så är den två år.²⁹⁰ För att få ha

²⁸⁴ Art. 15 CRSTP, s. 43 not. 68 samt Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 97

²⁸⁵ Se tex. DRC 1 June 2005 no. 65850

²⁸⁶ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 99

²⁸⁷ Blanpain, *The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen under International, European and Belgian National and Regional Law*, s. 55

²⁸⁸ "pacta sunt servanda" är latin för att avtal ska hållas.

²⁸⁹ Van den Bogaert, *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman*, s. 278-279

²⁹⁰ Definitions, RSTP

denna tidsperiod säger klubbar och organisationer att det vanligtvis tar två till tre år för ett homogent lag att prestera sitt bästa. Därför är det viktigt att säkerställa att klubben kan arbeta med samma spelare genom hela denna period.²⁹¹ FIFA var av den åsikten att förtida uppsägning *utan* saklig grund speciellt *under* skyddsperioden var tvunget att starkt förebyggas.²⁹² Det ska alltså vara svårare att säga upp kontraktet under skyddsperioden. Denna period har även betydelse i det avseendet att den påverkar summan av skadeståndet vid förtida uppsägning på så sätt att skadeståndet ofta blir högre om uppsägning sker inom perioden. Dessutom har skyddsperioden stor vikt i relation till de sportsliga sanktionerna eftersom dessa bara kan påföras om uppsägningen sker inom perioden.²⁹³

5.3.2.4 Skadeståndsberäkningen

En förtida uppsägning *utan* saklig eller idrottslig saklig grund *under* eller efter skyddsperioden medför alltid en skadeståndsskyldighet, enligt Art. 17.1 RSTP.²⁹⁴ Där regleras vilka faktorer som ska beaktas vid uträkningen av storleken på skadeståndet. Dessa är nationell lag, sportens särart och andra objektiva faktorer. Med det sistnämnda menas ersättning eller andra förmåner enligt gällande avtal samt det nya avtalet, tiden som återstår på det gamla kontraktet upp till maximalt fem år, avgifter och kostnader som betalats eller uppstått för den förra klubben (utspritt över kontraktslängden) och det faktum om uppsägningen sker inom skyddsperioden.²⁹⁵ Uppräkningen av faktorerna i Art. 17.1 RSTP ger intryck av att alla faktorer ska tas hänsyn till när skadeståndet uträknas. Det antagandet är felaktigt eftersom en bedömning sker från fall till fall där alla eller enstaka faktorer kan spela roll.²⁹⁶

Alla anspråk på skadestånd ska framföras till DRC som beaktar faktorerna i Art. 17 RSTP men även lag och/eller kollektivavtal på nationell nivå samt faktorer som gör fotbollen speciell.²⁹⁷ Om DRC beslutar att en spelare är skadeståndsskyldig är hans nya klubb solidariskt ansvarig för betalningen och detta oavsett om klubben var involverad i eller uppmuntrade spelarens uppsägning eller inte.²⁹⁸ Vad gäller ersättning vid uppsägning av kontraktet så kan

²⁹¹ Van den Bogaert, *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman*, s. 278-279

²⁹² Art. 13 CRSTP, s. 38

²⁹³ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 63

²⁹⁴ Art. 17 CRSTP, s. 46

²⁹⁵ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 100-101

²⁹⁶ Van den Bogaert, *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman*, s. 282-283

²⁹⁷ Art. 17 RSTP, Art. 17 CRSTP, s. 47

²⁹⁸ Art. 17.4 CRSTP, s. 47

nationell lag reglera detta och om så är fallet ska dessa regler gälla när skadeståndet uträknas och de andra faktorerna i Art. 17 RSTP ska inte beaktas.²⁹⁹

5.3.2.5 Sportsliga sanktioner

Skillnaden mellan att säga upp kontraktet efter och under skyddsperioden visar sig i att sportsliga sanktioner bara kan påföras om uppsägningen sker *inom* skyddsperioden. Uppsägning utan varken saklig eller idrottslig saklig grund *efter* skyddsperioden resulterar inte i några sportsliga sanktioner, enligt Art. 17.3 RSTP.³⁰⁰ De sportliga sanktionerna består av en restriktion av spelarens möjlighet att spela officiella matcher i fyra månader och vid försvårande omständigheter kan denna period sträcka sig till sex månader. Sanktionen påbörjas i början av följande säsong i den nya klubben. Även om uppsägning utan saklig eller idrottslig saklig grund sker efter skyddsperioden och inte resulterar i sportsliga sanktioner så kan disciplinära åtgärder påföras spelaren. Detta är aktuellt i de fall han misslyckas med att meddela klubben inom femton dagar från säsongens sista match att han tänkt säga upp kontraktet, enligt Art. 17.3 RSTP.

DRC har uttalat att vid utdömandet av de sportsliga sanktionerna så måste dessa stå i rimlig proportion till allvarligheten i det enskilda fallet. I alla de fall som DRC har använt sig av fyramånadersregeln har de fäst vikt vid åldern på spelaren och ifall uppsägning skett inom skyddsperioden. Om spelare är relativt ung och uppsägningen skett under år 1 eller 2 av kontraktet verkar det som om DRC är mer benägen att använda sig av fyramånadersregeln. DRC har dock möjligheten att ta hänsyn till speciella omständigheter och förkorta eller förlänga perioden för avstängningen.³⁰¹

Vad gäller försvårande omständigheter som kan förlänga avstängningen så är Mexèsfallet³⁰² ett fall då denna möjlighet tillämpats. Vad som inbegripas i begreppet försvårande omständigheter definierades aldrig hos DRC eller CAS i detta fall. Det har därför antagits att fyramånadersregeln är huvudregeln. I Mexèsfallet var spelaren ung, uppsägningen hade skett under skyddsperioden och den omständigheten som troligen sågs som försvårande var det faktum att han under sju år hade spelat i det lag som han sade upp sig ifrån. Sju år ansågs som en lång tid och laget hade offrat mycket utbildning och träning på spelaren och troligen därför bestämdes perioden till sex månader. Vidare betraktades det som om Mexès

²⁹⁹ Van den Bogaert, *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman*, s. 282-283

³⁰⁰ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 100+109

³⁰¹ Se t.ex. DRC 4 February 2005, no. 25820, DRC 13 May 2005, no 55484, DRC 21 February 2006, no.26267, Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 115

³⁰² Opublicerat beslut av DRC 31 August 2004, Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 115

hade misslyckats med att meddela sin förra klubb att han tänkte säga upp kontraktet.³⁰³ En ytterligare situation när det kan bli aktuellt med sex månaders matchförbud är vid återkommande kontraktsbrott, enligt Art. 17.3 RSTP.

5.3.3 Mexèsfallet

Spelaren Philippe Mexès hade spelat fotboll för det franska laget Auxerre sedan 15 års ålder. År 1998 skrev Mexès ett femårigt ungdomskontrakt med laget som år 2000 gick över till ett professionellt kontrakt. Detta kontrakt hade en kontraktslängd på fem år och sträckte sig till säsongen 2004/2005. År 2002 kom Mexès och Auxerre överens om en förlängning av kontraktet till säsongen 2005/006. Roma visade intresse för Mexès år 2004 och erbjöd en övergångssumma till Auxerre på 4 500 000 EUR. Auxerre accepterade inte denna summa och hävdade att Mexès fortfarande hade ett giltigt kontrakt med dem. Mexès skrev ändå på för Roma för fyra säsonger och Auxerre vände sig då till FIFA med en förfrågan om att lösa tvisten.

DRC beslutade den 31 augusti 2004³⁰⁴ att Mexès i förtid sagt upp sitt kontrakt utan saklig grund inom skyddsperioden. Det som DRC beaktade i domen var det faktum att Mexès skulle få en högre lön i Roma, att Auxerre var kända för att träna upp unga spelare och att Mexès hade spelat i laget i hela sju år. DRC kom därför fram till att Mexès skulle betala ett skadestånd på 800 000 EUR till Auxerre. Mexès överklagade till CAS³⁰⁵ som höll med DRC:s beslut men ansåg att DRC inte tillräckligt hade motiverat hur de hade kommit fram till skadeståndet. Därför var CAS tvungna att räkna om skadeståndet och tog då hänsyn till återstoden av lönen enligt kontraktet med Auxerre samt den övergångssumma som de gick miste om. CAS beslutade att Mexès skulle betala ett skadestånd på 700 000 EUR.³⁰⁶

5.3.4 Websterfallet

Fallet rör uppsägning utan giltigt skäl men till skillnad mot fallet med Mexès gäller detta uträkning av skadestånd vid uppsägning *utanför* skyddsperioden.

5.3.4.1 Sakomständigheter

Den skotska spelaren Andy Webster spelade för Heart of Midlothian men bänkades efter en konflikt. Detta var anledningen till att han ville säga upp sitt kontrakt som han dessutom

³⁰³ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 115-116

³⁰⁴ DRC 23 June 2005 no.65503 icke publicerat, Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 105

³⁰⁵ CAS of 11 March 2005, no. Cas 2004 a/708/709/713

³⁰⁶ CAS of 5 December 2005, no.2005/A/902/903.

gjorde då ett år återstod. Efter uppsägningen skrev Webster ett nytt kontrakt med Wigan Athletic. Heart motsatte sig uppsägningen och vill inte samarbeta vid transferövergången till den nya klubben. Resultaten blev att Webster vände sig till FIFA och tvisten kom att handla om vilket skadestånd som Wigan skulle betala till Heart för Webster. Heart hävdade att det var marknadsvärdet på Webster som skulle läggas till grund för skadeståndet vilket var 5 000 000 GBP medan Wigan menade att det var återstoden av lönen på det gamla kontraktet som skulle grunda skadeståndet.³⁰⁷

5.3.4.2 DRC:s dom

DRC³⁰⁸ beslutade att en förtida upphävning av kontrakt utan saklig grund otvivelaktigt skett efter skyddsperioden och att detta var en viktig omständighet vid uträknande av skadeståndet. Vidare hade inte meddelande om uppsägningen lämnats inom femton dagar från säsongens slut. Den sista omständigheten medförde att Webster inte skulle få spela i den nya klubbens officiella matcher på två veckor.

DRC sade att vikten av att upprätthålla respekten för ingångna kontrakt inom fotbollen är en av de viktigaste principerna i överenskommelsen mellan FIFA/UEFA och EU-kommissionen. I domen hänvisade DRC till Art. 17 RSTP och uttalade att uppräknningen av faktorerna inte är uttömmande utan även omständigheter i det enskilda fallet kan uppmärksammas. Den specifika kunskap som finns om världsfotbollen samt de erfarenheter som DRC samlat på sig genom tiderna var faktorer som dessutom skulle beaktas.

DRC tryckte på det faktum att en spelare inte ska ha möjligheten att kunna säga upp sitt kontrakt och enbart betala återstoden av lönen i det gamla kontraktet som skadestånd till den gamla klubben. Det ansågs att en sådan lösning skulle strida mot DRC:s praxis samt att det skulle underminera principen om att avtal ska hållas. Därför skulle förutom grundlönen även olika bonusar beaktas och det samma gällde den tidigare transfersumman på 75 000 EUR. Ytterligare en faktor som DRC ansåg skulle inverka var på vilket sätt Heart hade medverkat till hans utveckling som fotbollsspelare samt det faktum att bara ett år återstod på kontraktet. Vidare fäste DRC avseende vid tiden som Webster hade spelat i klubben samt värdet på det nya kontraktet under det första året. Däremot ansåg de att det inte fanns någon anledning att ta hänsyn till ombudskostnader, agentkostnader eller kommersiella förluster. Med beaktande av

³⁰⁷ Fhager, Kowal, *Andy Websters omdiskuterade fotbollsmål – reflektioner kring en friare rörlighet på fotbollens arbetsmarknad*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr 13

³⁰⁸ DRC 4 April 2007, no.47936

ovanstående kriterier beslutade DRC att Webster och Wigan var solidariskt ansvariga för ett skadestånd på 625 000 GBP.

5.3.4.3 CAS:s dom

Webster överklagade till CAS³⁰⁹ som först och främst konstaterade att ett fotbollskontrakt är att ses som ett anställningskontrakt och att en uppsägning av kontraktet därmed ska ses i ljuset av det. Detta medförde enligt CAS att principen om reciprocitet i konsekvenser är en viktig ledande princip i sammanhanget. En klubb skulle inte när de säger upp ett kontrakt komma undan med att betala lönen enligt återstående kontrakt medan en spelare var tvungen att betala en mycket högre summa. CAS ansåg att prioritet i första hand ska ges till vad som stadgas i avtalet om skadeståndet. Om inte avtalet hade några villkor om detta, som var fallet med Webster, skulle summan bestämmas utifrån kriterierna i Art. 17 RSTP. Vad gäller kriteriet sportens särart sade CAS att det innebär att de måste försöka finna en lösning som balanserar och tillgodoser både principen om stabilitet i kontrakten samt den fria rörligheten enligt EG-rätten.

I detta fall var det av stor betydelse att uppsägningen skett utanför skyddsperioden. Vidare tyckte CAS att det skydd av kontraktet som klubbar åtnjuter genom skyddsperioden (genom att spelaren riskerar sportsliga sanktioner) samt att kontrakt bara kan sägas upp efter säsongen berättigar spelaren till visst skydd efter skyddsperioden. Om skadeståndet för uppsägning efter skyddsperioden skulle ha ett straffande resultat i form av en finansiell vinst till klubben så skulle detta vara ett brott mot spelarens rätt till skydd. Skadeståndet skulle därför vara samma för klubbar som för spelare och skulle baseras på kriterier som leder till jämlikhet i det avseendet och ger möjlighet till förutsägbarhet för båda parterna.

Med detta i beaktande menade CAS att bestämmandet av skadeståndet som Webster skulle betala inte kunde baseras på ett hypotetiskt värde av spelaren på transfermarknaden (klubbens värdeförlust) och inte heller kunde skadeståndet grundas på vad det skulle kosta klubben att ersätta Webster med en annan spelare (ett så kallat substitutvärde). CAS kom fram till detta av den anledningen att skadeståndet inte skulle innebära en vinst för klubben och det skulle inte heller få en straffande effekt på spelaren. Därmed bestämde CAS att oberoende av dessa överväganden finns det inga ekonomiska, moraliska eller legala grunder för en klubb att kräva marknadsvärdet på spelaren som skadestånd. Ett sådant system skulle medföra stora bevissvårigheter i frågan om det aktuella marknadsvärdet och skulle inte gynna fotbollen i

³⁰⁹ CAS 2007/A/1298 & 1299 & 1300 Cases Between Webster, Heart of Midlothian, Wigan Athletic, ISSN 1825-6678, Vol. IV, Fasc. 1, 2008

stort. Vidare skulle det innebära att klubbarna blev dubbelkompenserade eftersom utbildningsersättningen redan kompenserar dem för deras utveckling av spelaren. Om marknadsvärdet skulle användas skulle det vara i strid mot både principen om jämlikhet och förutsägbarhet eftersom kriteriet varken finns med i Art. 17 RSTP eller i det gällande kontraktet. CAS uttalade även att en tillämpning av marknadsvärdet och den höga summa det skulle innebära skulle medföra ett system som påminner om det som fanns innan Bosmandomen då spelarnas fria förlighet hindrades genom övergångssummor. I det avseendet är en reglering som tillåter ett skadestånd som får den effekten både otidsenlig och osund.

Slutligen klargjorde CAS att värdet av kontraktet mellan Webster och hans nya klubb Wigan är irrelevant i bestämmandet av skadeståndet eftersom om framtida kontrakt beaktades skulle effekten bli straffande. Den enda relevanta faktorn var värdet av det kontrakt som Webster hade sagt upp. Det skadestånd som Webster tvingades betala blev alltså värdet av den återstående lönen enligt kontraktet, 150 000 GBP.

5.3.5 Slutsatser av Mexès och Webster

Trots att RSTP ger ”verktyget” för att räkna ut skadeståndet har det visat sig vara svårt att komma fram till en rimlig och skälig nivå. Vidare har det varit svårt att besluta vilka faktorer som ska ha avgörande tyngd.³¹⁰ Ännu finns det inte någon generell regel i praxis om skadeståndets uträkning eftersom det inte finns många beslut från DRC och CAS. Vad gäller den exakta beräkningen av skadeståndet sker en bedömningen i det enskilda fallet där varje specifik omständighet beaktas. Detta gör att det blir svårt att på förhand säga något om nivån på skadeståndet.³¹¹ Det som klart kan sägas är att om en uppsägning sker *efter* skyddsperioden är det återstående lön enligt kontraktet som ligger till grund för skadeståndets storlek.³¹² Något som också säkert kan sägas är att det faktum när uppsägningen sker påverkar skadeståndet märkbart.³¹³

Ett viktigt iakttagande i Websterdomen är att CAS i sitt beslut tog hänsyn till den överenskommelse som finns mellan FIFA/UEFA och EU-kommissionen genom att säga att den fria rörligheten för fotbollsspelaren är en faktor som ska beaktas i bestämmandet av

³¹⁰ *Webster ruling provides answers to many questions*, <http://fifpro.org/index.php?mod=one&id=16489>

³¹¹ Se även Art 17 RSTP som ger parterna möjlighet att på förhand avtala om den exakta summan som ska betalas vid förtida uppsägning. En sådan klausul är giltigt enligt FIFA men kan anses som ogiltig enligt tvingande nationell arbetsrätt och därmed inte möjligt att använda sig av denna möjlighet. Denna klausul möjliggör att parterna när som helst kan säga upp kontraktet och det behöver inte föreligga någon giltig anledning. Det är dock oklart om sportsliga sanktioner kan bli aktuellt. Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 106 + 108-109

³¹² *Webster decision – Andy Webster is the new Bosman*, <http://fifpro.org/index.php?mod=one&id=16464>

³¹³ Weger, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, s. 107. En skillnad på 6 miljoner i skadestånd är fallet vid en jämförelse mellan Websterfallet och Mexèsfallet. Både Webster och Mexès hade ungefär samma värde på återstående lön enligt sitt gamla kontrakt så när uppsägningen sker har stor betydelse.

skadeståndets storlek.³¹⁴ Därmed skulle det kunna ses som om FIFA erkänner att EG-rätten har betydelse inom fotbollen. Fotbollen har gått från att hävda sin klara självständighet till att ta hänsyn till EG-rättsliga regler kring fri rörlighet i sina beslut. Detta medför att fotbollens transfermarknad ytterligare anpassar sig efter den fria rörligheten som gäller på arbetsmarknaden i EU.³¹⁵ CAS ansåg att den fria rörligheten för fotbollsspelare är ett argument som väger tyngre än den faktiska ekonomiska skada som klubbar lider i dessa sammanhang.³¹⁶

5.3.6 Framtida möjliga konsekvenser

Det som skulle kunna inträffa i och med Websterdomen är att klubbarna sätter mer press på spelarna att förlänga sina kontrakt innan skyddsperioden gått ut och om inte spelaren gör detta riskerar han att utsättas för orättvis behandling av klubben.³¹⁷ Websterdomen skulle även kunna medföra att klubbarna börjar ingå kontrakt som ökar i lön med tiden. Denna ökning skulle främst ske efter skyddsperioden eftersom klubbarna då skulle bli berättigade till ett högre skadestånd vid en uppsägning.³¹⁸

Det som är positivt med Websterdomen är att den har gjort att det i större utsträckning blir möjligt för en fotbollsspelare att förutse det skadestånd som kommer att bli aktuellt vid uppsägning av sitt kontrakt efter skyddsperioden. Detta har givetvis ett stort värde för honom och gör att han kan planera och överväga sina framtida beslut och har till följd att rättssäkerheten för honom stärks. Dock har det framförts åsikter om att domen är skadlig för fotbollen och en seger för sådana spelare och agenter som leker med idén om att häva avtal innan det har fullföljts. Det som säkert kan sägas är däremot att domen innebär att fotbollsspelarens rättigheter har stärkts och detta kommer troligen leda till att rörligheten på transfermarknaden ökar. En annan trolig konsekvens är att det ekonomiska värdet på en spelare nu kommer att reduceras mer proportionerligt över tiden. Tidigare har detta värde varit relativt konstant fram tills dess att ett år återstod på kontraktet. Efter Bosman blev konsekvensen att när en spelare hade ett år kvar på kontraktet så agerade klubbarna genom att antingen förlänga det eller sälja spelaren.³¹⁹

³¹⁴ *Webster ruling provides answers to many questions*, <http://fifpro.org/index.php?mod=one&id=16489>

³¹⁵ Fhager, Kowal, *Andy Websters omdiskuterade fotbollsmål – reflektioner kring en friare rörlighet på fotbollens arbetsmarknad*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr 13

³¹⁶ Fhager, Kowal, *Andy Websters omdiskuterade fotbollsmål*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr 13

³¹⁷ *Webster case - step forwards in the freedom of players*, <http://fifpro.org/index.php?mod=one&id=15386>

³¹⁸ Mikael Kowal, jur kand., MAQS Law Firm Advokatbyrå AB, 2008-01-02

³¹⁹ Fhager, Kowal, *Andy Websters omdiskuterade fotbollsmål – reflektioner kring en friare rörlighet på fotbollens arbetsmarknad*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr 13

För klubbarna innebär Websterdomen att de sannolikt kommer att behöva ändra sin strategi vid behandlingen av kontrakt med spelarna och resultera i att situationen med förlängning eller försäljning kommer att hamna längre fram i tiden. Det har redan uppmärksammats vissa tendenser hos klubbarna att de har en vilja att avtala om ett vite med spelaren istället för att tillämpa Art. 17 RSTP vid bestämmandet av skadeståndet. Att avtala om ett förutbestämt skadestånd är förenligt med Art. 17 RSTP men det måste anses ovisst hur långt denna möjlighet sträcker sig särskilt med beaktandet av att fotbollspelarens fria rörlighet kan anses inskränkt vid för stora belopp och vitesklausulen kan därmed i slutändan anses sakna verkan.³²⁰

Det som är mest troligt är att spelarna skulle använda Art. 17 RSTP som påtryckningsmedel i löneförhandlingar. Dessutom finns möjligheten att använda det som ett verktyg i de fall spelaren vill lämna sin klubb för ett nytt erbjudande genom att till den gamla klubben säga att han kommer att bryta sitt kontrakt efter skyddsperioden om de inte går med på en övergång till den nya klubben. Även om rörligheten hos spelarna tenderar att öka handlar det i slutändan om vilken lojalitet spelaren känner till sin klubb samt det faktum om han trivs på sin arbetsplats eller inte.³²¹

5.4 Delanalys – Hindrar reglerna om förtida uppsägning av anställningsavtal den svenska elitfotbollspelarens fria rörlighet som arbetstagare inom EU?

Reglerna om förtida uppsägning träffas inte direkt av Bosmandomen eftersom ingenting sägs där om spelarens rättigheter under gällande kontrakt. Dock kan det hävdas att det är underförstått i domens logik att den även träffar situationer där spelaren hindras i sin fria rörlighet även under gällande kontrakt. Regeln om förtida uppsägning var ett steg i rätt riktning för att främja fotbollspelarens fria rörlighet. Det kan dock inte förnekas att regeln fortfarande löper en risk att ses som ett hinder av den fria rörligheten eftersom vissa delar är benägna att förhindra eller avskräcka från att säga upp sitt avtal. Det har framförts åsikter om att Websterdomen helt överrensstämmer med RSTP och överenskommelsen med EU-kommissionen. Det sägs även att domen respekterar både arbetslagstiftning och sportens särart. Vidare påstås det att den normaliserar förhållandet mellan spelaren och klubben och att parterna nu vet vad som kommer att inträffa vid uppsägning efter skyddsperioden. Spelarna

³²⁰ Fhager, Kowal, *Andy Websters omdiskuterade fotbollsmål – reflektioner kring en friare rörlighet på fotbollens arbetsmarknad*, Idrottsjuridisk skriftserie Nr 13

³²¹ Ibid.

anses efter tolv år äntligen fått den fria rörlighet de är berättigade till.³²² Är detta verkligen sanning? För att undersöka detta kommer jag nedan att först analysera de enskilda artiklarna och rekvisiten i RSTP som reglerar anställningsavtal och dess uppsägning. Efter detta kommer jag att föra en diskussion och bemöta de argument som framförts för att legitimera regelverket kring förtida uppsägning.

5.4.1 Anställningsform och kontraktslängder

Från den fria rörlighetens perspektiv synes regleringen om kontraktslängder vara helt oproblematiske. I kombination med regeln om förtida uppsägning vid enbart strikta reglerade tillfällen så kan det ifrågasättas om kombinationen är förenlig med Art. 39 EGF. Dock måste även andra intressen än enbart den fria rörligheten beaktas och troligen gör de möjligheter till förtida uppsägning som finns att regeln om kontraktslängder inte inskränker den fria rörligheten. Klubbens intresse av stabilitet i lag och kontrakt och spelarens intresse av att kunna byta klubb har noga beaktats och kombinationen med reglerade kontraktslängder och förtida uppsägning kan därmed ses som en kompromiss mellan dessa intressen.

Kan kontraktslängden på fem år i sig ses som ett hinder i den fria rörligheten med tanke att en fotbollsspelares karriär är relativt kort och han genom regleringen blir bunden under en lång tid? Mot detta kan invändas att ett avtal ingås frivilligt och blir i viss mån alltid bindande och begränsande för parterna. Det vore opassande om alla kontrakt skulle anses hindra den fria rörligheten. Dock måste det beaktas att fotbollsspelare ofta är unga och klubben en stark motpart i förhandlingarna om kontraktet. Spelaren skulle kanske behöva någon form av stöd och hjälp för att maktbalansen ska bli jämn men att denna regel skulle anses strida mot den fria rörligheten är mindre troligt.

5.4.2 Uppsägning av anställningsavtal

Reglerna om förtida uppsägning med en skyddsperiod har motiverats med nödvändigheten av att bevara och respektera kontrakten och detta är viktigt i syfte att få en kontinuerlig lagsammansättning. Vidare har det ansetts som att regleringen är en förutsättning för att skapa anställningstrygghet för spelaren och för att publiken ska känna identifikation med spelarna. Om detta är legitima skäl kan enligt min uppfattning ifrågasättas. Alla argument som använts för att understryka den oumbärliga stabiliteten i kontrakten kan mötas av minst lika starka argument och dessa kommer att behandlas gemensamt i avsnitt 5.4.3. Innan det kommer jag i denna del behandla skadeståndsberäkningen och de sportsliga sanktionerna.

³²² *Webster decision – Andy Webster is the new Bosman*, <http://fifpro.org/index.php?mod=one&id=16464>

5.4.2.1 Skadeståndsberäkningen

En intressant fråga är vad värdet är av förlusten av att en spelare inte finns tillgänglig för spel. Laget kan inte spela med tio man så förlusten måste vara skillnaden mellan den spelare som lämnar klubben och ersättaren. Dock är det svårt att räkna ut skillnaden mellan spelare i pengar. Det andra skadeståndsrättsliga problemet är klubbens skyldighet att begränsa dess förlust. Denna fundamentala princip inom skadeståndsrätten betyder att den part som lider en förlust måste ta skäligen beslut och minimera sina förluster. Det mest självklara vore då att ingå ett kontrakt med en jämförbar ersättare och att en eventuell höjning av lön för den nya ersättaren skulle ses som en kostnad som parten som bryter avtalet får stå för. Det problem som då skulle uppstå är att det är osannolikt att det finns en spelare som inte redan har ett kontrakt och samtidigt är jämförbar med den spelare klubben förlorar. Klubben skulle därmed stå inför svårigheten att förmå en spelare att bryta det kontrakt han redan har och därmed skulle en ond cirkel av uppsägningar uppstå.

Det skadestånd som stadgas i RSTP är oförutsägbart att beräkna och därmed kan det hindra och avskräcka fotbollsspelaren från att bryta sitt kontrakt. I och med Websterdomen har dock denna oförutsägbarhet minskat. Vid förtida uppsägning *efter* skyddsperioden är det den återstående delen av lönen på kontraktet som är skadeståndet. Att märka är att det vid uppsägning *inom* skyddsperioden fortfarande kan ses som om det råder stor oförutsägbarhet vad gäller vilka faktorer som kan påverka skadeståndet. Det är säkerligen lagtekniskt svårt att skapa en generell regel som är anpassad efter varje tänkbar situation utan det som får göras är en bedömning från fall till fall. Problemet med detta är då som sagt att oförutsägbarheten ökar. I praktiken är det dock den klubb som spelaren ska övergå till som betalar skadeståndet men detta eliminerar inte det faktum att oförutsägbarheten hindrar spelaren från att ens tänka på ett klubbyte.

Det kan också argumenteras att den faktiska situationen när spelaren säger upp sitt anställningsavtal *under* skyddsperioden strider mot den fria rörligheten eftersom den summa som spelaren kan tvingas betala har visat sig bli oskäligt hög.³²³ Regeln innebär därmed sammanfattningsvis en begränsning av den fria rörligheten även om möjligheten finns att säga upp sitt kontrakt i förtid. Det är dock viktigt att komma ihåg att det handlar om en part som bryter ett gällande och giltigt kontrakt men det kan trots detta ifrågasättas om skadeståndets utformning och storlek är proportionerligt och nödvändigt med hänsyn till syftena bakom

³²³ Se Mexèsfallet avsnitt 5.3.3 samt 5.3.5

regeln. Det får inte heller bortses från det faktum att skadeståndets storlek kan regleras i avtalet efter förhandlingar mellan parterna. I dessa fall har spelaren gått med på att en viss summa ska gälla i de fall uppsägning sker. Då kan det eventuellt inte anses som ett hinder av den fria rörligheten eftersom spelaren själv har varit med och arbetat fram kontraktet. Dock beror detta säkerligen på hur högt det avtalade skadeståndet faktiskt är.

5.4.2.2 Sportsliga sanktioner

Nyckelordet i detta sammanhang är begreppen saklig eller idrottslig saklig grund eftersom det aldrig blir aktuellt med sanktioner om uppsägning skett och dessa grunder förelegat. Vilka situationer som inbegrips i dessa begrepp beror på olika faktorer och beslutas från fall till fall av DRC. Detta gör att det är svårt att generellt säga vad som är saklig grund och idrottslig saklig grund.³²⁴ Det som blir avgörande i detta sammanhang är hur restriktivt begreppen kommer att tolkas. Regeln har sällan utnyttjats och ingen säker praxis kring den har ännu uppstått. Om en restriktiv tolkning av begreppet intas kan det ifrågasättas om regeln är förenlig med Art. 39 EGF eftersom den då på ett ingripande och negativt sätt påverkar spelarens möjlighet att komma ur sitt kontrakt. Detta med anledning av att då kommer skadeståndet oftare att kombineras med en sanktion. Att sportorganisationer förespråkar sanktioner av disciplinär natur när spelare inte följer fotbollens regler eller misslyckas med att leva upp till det kontrakt de ingått är inget som kan ifrågasättas. Organisationerna har både rätten och skyldigheten att sätta upp regler som måste följas för att tävlingar som de anordnar ska fungera. Hur som helst är det lite annorlunda när det kommer till sanktioner vid fall av förtida uppsägning av kontrakt eftersom det handlar om arbetsrättsliga rättigheter.

Under vissa omständigheter kan en spelares agerande ses som felaktigt och därmed kan sportsliga sanktioner motiveras vid uppsägning utan saklig eller idrottslig saklig grund. Ett exempel kan vara att spelaren under säsongen utan anledning bryter sitt kontrakt. Enligt RSTP är detta förbjudet men det finns inget som hindrar en spelare från att agera på detta sätt. Det är självklart att en spelare som betar sig på detta sätt kan orsaka problem för sin klubb eftersom den inte kan hitta en ersättare på en gång då uppsägningen sker mellan två transferfönster. Därmed kan det ses som legitimt att påföra spelaren sanktioner i en sådan situation. Det måste också framföras att det i verkligheten är ytterst ovanligt att detta inträffar. En spelare bryter troligen inte sitt kontrakt mitt i säsongen utan att det finns saklig eller idrottslig saklig grund. Om spelaren skulle agera på det sättet skulle han sätta sig i en situation där han hamnar

³²⁴ Dock finns det en reglering om när idrottslig saklig grund föreligger och det är när en spelare har ställt upp i mindre än 10 % av klubbens officiella matcher.

utanför arbetsmarknaden för resten av säsongen tills nästa transferfönster öppnar. Om den situationen ändå skulle uppstå finns det inget behov av matchförbud för en annan klubb eftersom spelaren redan satt sig själv i en sådan situation. En mer sannolik situation är när spelaren bryter sitt kontrakt utan att meddela sin klubb om uppsägningen tillräckligt i förväg. Sådant beteende gör det svårt för klubbar att hitta en ersättare innan transferfönstret stänger. Under dessa omständigheter kan en sportslig sanktion kännas berättigad.

När det gäller bestämmandet av längden på matchförbudet måste hänsyn tas till spelarens karriär och detta medför att sanktionen om sex månaders matchförbud bör ses som den längsta acceptabla längden. Dock kan det alltid diskuteras om det inte finns något alternativ som är mindre ingripande som kunde garantera samma mål på ett tillfredställande sätt. Ett alternativ kunde vara att, när matchförbud och skadestånd samtidigt är aktuellt, kombinera den sportsliga sanktionen med en minskad skadeståndsskyldighet.

Tvivel kvarstår dock om dubbelbestraffning genom kombination av skadestånd samt påförande av sportsliga sanktioner är förenligt med Art. 39 EGF. Är dubbelbestraffningen nödvändig för att uppnå stabilitet i kontrakten och försäkra att tävlingar regleras på ett funktionsdugligt sätt? Det vanligaste inom fotbollen är att övergångar sker genom överenskommelser och inte genom att en spelare i förtid säger upp kontraktet. Förtida uppsägning är mer ett undantag på fotbollens arbetsmarknad men sker detta så finns det ofta en legitim sportslig orsak till att spelaren valt denna väg att komma ur sitt gällande kontrakt. Därmed kan det ses som orimligt att belasta spelaren med sportsliga sanktioner och skadestånd i en sådan situation. Både spelare och klubbar borde ha möjligheten att ostört kunna gå skilda vägar. Slutligen kan sägas att sportsliga sanktioner som kan drabba en spelare innebär ett förbud att inte spela på mellan fyra till sex månader och detta tillsammans med ett skadestånd är ett hårt straff med beaktande av att en spelare har en ganska kort karriär. Därmed kan denna reglering vid en första anblick ses som ett hinder av den fria rörligheten. Detta beror på att kombinationen med dubbla straff starkt avskräcker spelaren från att utnyttja sin möjlighet till att säga upp kontraktet för att ta en ny anställning under skyddsperioden. Nästa steg blir därför att undersöka om det finns några rättfärdigade grunder för regeln? Detta kommer att diskuteras i en sammanfattande analys nedan i avsnitt 5.4.3.

5.4.3 Sammanfattande analys av förtida uppsägning

Argumentet om att klubbarna har ett intresse i att investera i ett lag som kommer att ha en stabil lagsammansättning kan ifrågasättas. Detta beror på att klubbarna ofta inte agerar i syfte att stärka lagsammansättningen utan det som i slutändan har betydelse är den omedelbara

sportsliga succén. Det enda som spelar roll är att vinna just nu och investeringar sker ofta kortsiktigt för att nå det mål som satts upp för säsongen. Kontrakt skrivs på minimilängden för att ta den där viktiga segern som tar dem upp en division. Är det verkligen stabilitet i lagsammansättningen som är det viktiga i slutändan? Jag tvivlar på det. Vad gäller argumentet om att publiken vill ha stabilitet i laget eftersom de känner identifikation med lagets stjärnor kan det invändas att publiken lika gärna kan identifiera sig med laget och med enskilda spelare i andra hand. Vissa spelare kan dock bli som en symbol för klubben men dennes roll övertas ofta av nya tillskott i laget.

RSTP:s regler om förtida uppsägning av avtal fungerar lika för bägge parter på så sätt att även klubbar kan bryta ett kontrakt om det finns giltiga skäl. Det ska inte glömmas att uppsägning av kontrakt genom överenskommelse är möjligt under alla omständigheter och när som helst, även under skyddsperioden. Vid en första anblick kan det ses som att dessa två möjligheter kompletterar varandra för de olika situationer som kan uppstå. Det mest sannolika i de fall ömsesidig uppsägning sker är att spelaren troligen slutligen måste lämna samtycke till en övergång innan hans kontrakt gått ut. Om klubben verkligen vill bli av med kontraktet på en spelare så hittar de ofta vägar att göra detta och därför haltar argumentet om spelarens anställningstrygghet. I övergångsförhandlingar har fortfarande klubben en starkare position än spelaren. Själva systemet med uppsägning av kontrakt är det inget fel på, men problem uppstår när maktbalansen mellan parterna är förskjuten och tyvärr ligger makten ofta hos klubbarna. Därmed är den ömsediga uppsägningen inte alltid så ömsesidig. Detta medför att argumentet med anställningstrygghet inte har samma tyngd. Så länge som klubbarna kan tvinga spelare att acceptera en övergång är detta inte ett vinnande argument. Trots att en spelare är knuten till klubben minst två eller tre år har inte klubbarna några andra förpliktelser än att låta honom ställa upp i minst 10 % av de officiella matcherna. Klubben kan därmed sälja spelaren efter bara ett år och faktiskt indirekt tvinga honom att godta detta om det skulle behövas genom regeln om minst 10 % officiella matcher.

Hur utfallet av skadeståndet blir i en viss given situation är oförutsägbart men genom Websterdomen har klarhet vad gäller uppsägning *efter* skyddsperioden erhållits. Denna skadeståndsnivå kommer troligen ses som proportionerlig och nödvändig med hänsyn till intresset av stabilitet i kontrakten men det är fortfarande osäkert hur höga nivåerna kan bli vid uppsägning *under* skyddsperioden. Denna osäkerhet kan göra att spelare avskräcks från att byta arbetsgivare under denna period och därmed hindras de i sin fria rörlighet. Det kan ses

som att regelverket brottas med principerna "pacta sunt servanda"³²⁵ och principen om den fria rörligheten. Om inget avtalats och skadeståndet är högt, kan det ses som ett hinder av den fria rörligheten. Har klubben och spelaren reglerat ett högt skadestånd i kontraktet kan principen "pacta sunt servanda" göra att den fria rörligheten inte anses kränkt.

Den faktiska möjligheten för en spelare att i förtid säga upp ditt kontrakt kan ses som obefintlig med tanke på de sportsliga och/eller finansiella sanktioner som påbjuds. Antagligen kan själva skadeståndsberäkningen efter skyddsperioden rättfärdigas genom de legitima skälen om stabilitet i kontrakten och försvara en inskränkning i den fria rörligheten. Dock kan skadeståndet i kombination med sanktioner medföra att den fria rörligheten inskränks i allt för hög grad och kombinationen kan inte ses som proportionell och nödvändig för att uppnå det framförda syftet. Mindre ingripande åtgärder så som bara skadestånd skulle istället kunna tillämpas eller att skadeståndet minskas vid utdömandet av sanktioner.

6. Slutlig analys – Den fria rörlighetens framtida utmaningar av transfersystemet

Inom fotbollen pågår en ständig jakt på stjärnspelaren som ska komma att förändra hela laget och avgöra om det blir vinst eller förlust i en match. Detta sökande gör att klubbar fattar ekonomiska beslut som inte skulle anses som rationella i andra branscher. Denna särart kan användas som argument för att fotbollen har ett behov av ett eget system för övergångar av arbetstagare. Detta argument kan stärkas med resonemanget om att ett borttagande av transfersystemet troligen inte skulle leda till att köp och försäljning av spelare skulle upphöra och inte heller leda till en total frihet för fotbollsspelaren. Verksamheten skulle säkerligen istället ske i det dolda med hjälp av agenter. Fotbollsspelarens arbetsmarknad skulle alltså regleras av marknadskrafterna istället för av legala, stabila och genomförbara kontrakt och fotbollsspelarens anställningstrygghet skulle därmed minska.

Transfersystemet begränsar fotbollsspelaren men legitimeras på grund av sportens speciella behov av att arbetsgivare ska uppmuntras till rekrytering och utbildning av spelare. Är denna idé verkligen en egenhet enbart hos fotbollen? FIFA:s transfersystem har accepteras av EU-kommissionen på grund av den europeiska fotbollens särart vilket är värdet av den utbildning som fotbollen medför, dess hälsofrämjande effekter, den sociala och kulturella funktionen samt sportens rekreativfunktion. Det finns ett behov av stabilitet i klubbarna och solidaritet mellan klubbarna i den gemensamma utbildningen av professionella spelare. Dessa

³²⁵ Latin för att avtal ska hållas.

funktioner är viktiga men inte på något sätt unika för fotbollen. Önskan om stabilitet genom att arbetstagarna stanna kvar hos arbetsgivaren finns hos många företag eftersom kunskapen hos anställda idag är en viktig faktor för framgångsrika företag. För klubbarnas del är detta dock särskilt framträdande och spelarna är helt avgörande för framgång i serierna och därmed kan det argumenteras för att det finns ett större behov av stabilitet i fotbollens verksamhet.

Ska fotbollen få ha egna regler som hindrar den fria rörligheten när andra industrier inte får ha det? Enligt Bosmandomen ska det accepteras att fotbollen har ett system där pengar övergår till de utbildande klubbarna. Ett sådant system kan godtas eftersom det är en del i förverkligandet av syftet att behålla en maktbalans mellan klubbarna. Även med anledning av behovet att garantera trovärdiga serier bör ett sådant system ses som legitimt. Detta är alltså grunderna för att godkänna att sportindustrin får ha en självreglering på ett mer ingripande sätt än vad som är tillåtet inom andra sektorer. På samma sätt kan det konstateras att det kan vara acceptabelt med transferfönster som typiskt sätt förhindrar en spelare från att omedelbart bli anställd i en ny klubb. Likaså vad gäller regler som förbjuder spelare från att spela officiella matcher i mer än två klubbar under en tolv månadersperiod. Dessa regler kan säkerligen anses förenliga med EG-rätten eftersom de bidrar till fullföljandet av det större syftet att bevara en jämlik och solidarisk organisation inom fotbollen och skydda den sportsliga integriteten.

Det kan dock inte bortses från att det rådande transfersystemet har en hindrande effekt. Detta eftersom höga utbildningsersättningarna kan krävas efter ett kontrakts slut och det är bara några få stora klubbar som har råd att betala dessa vid en övergång. Därmed minskar spelarnas valmöjlighet då de kan inte välja vilken klubb de vill spela i. Det kan diskuteras om domstolen i Bosmandomen går till överdrift vad gäller argumentet om sportens särart för att legitimera ett system med ersättning för träningskostnader. Det antas helt enkelt att sporten har ett särskilt behov av att erbjuda incitament till arbetsgivare för att träna spelare. Var finns anledningen till att fotbollen till skillnad från övriga arbetsmarknaden inte skulle träna sina unga anställda om incitament saknades? Risken att en arbetstagare slutar på ett företag är minst lika stor som en fotbollsspelare byter klubb men detta hindrar inte att företaget satsar på utbildning av personalen trots avsaknaden av övergångssummor och utbildnings- och solidaritetsersättningar. Alla arbetsgivare behöver utbilda sin personal för att kunna utnyttja deras skicklighet under den tid som arbetsgivarna vill konkurrera på arbetsmarknaden och attrahera arbetstagarna att stanna kvar. Fotbollen är inget undantag från detta.

Det transfersystem som finns idag skulle faktiskt kunna medföra att stabiliteten inom klubbarna minskar eftersom pengarna fått en avgörande roll. Möjligheten att tjäna pengar på

sina spelare kanske lockar mer än intresset att bevara stabiliteten i ett lag. Det finns nämligen en möjlighet att tjäna stora pengar genom att på ett systematiskt sätt organisera sina övergångar. Systemet har en motverkande effekt genom att uppmuntra fler övergångar och mer pengar som resulterar i mindre stabilitet. Argumentet om önskan att skapa balans och solidaritet mellan klubbarna för att rättfärdiga transfersystemet kan därför ifrågasättas. Detta beror på att transferreglerna inte har förebyggt att de stora klubbarna säkrar de bästa spelarna. Vidare kvarstår det faktum att finansiella resurser är en avgörande faktor. Dagens system resulterar ofta i att små klubbar tvingas sälja sina bästa spelare vilket försvagar deras lag ytterligare. Även om de ibland kompenseras med en viss utbildningsersättning kommer de aldrig komma i den positionen att de har råd att köpa de bästa spelarna. Därmed fortsätter den rådande maktbalansen och transfersystemet kan sägas vara ett misslyckat instrument för att jämna ut balansen mellan klubbarna och uppnå samma konkurrensmöjligheter. Att utbildningsersättningen idag är en förhandlingsfråga gör dessutom att de små klubbarnas möjlighet till ersättning inskränks och solidariteten mellan klubbarna kan även ifrågasättas på grund av detta.

Vad gäller reglerna om uppsägning av anställningsavtal som syftar till att bevara stabilitet i klubben, så är detta syfte inget som nämns i Bosmandomen. Därmed går reglerna troligen över de tillåtna rättfärdigandegrunderna som sattes upp. Detta kan dock inte utesluta att argumentet om stabilitet hos klubbarna kan tillämpas som en rättfärdigandegrund för reglerna om förtida uppsägning. Det beror på att domstolen i Bosmandomen lade till att de ansåg att det var betydelsefullt med ett system som uppmuntrade rekrytering och utbildning av unga spelare och att detta i sig var en legitim rättfärdigandegrund.³²⁶ EU-kommissionen har dessutom accepterat detta syfte som legitimt i överenskommelsen med FIFA från år 2001.

Analyserna i uppsatsen visar att EG-domstolen troligen kan ha en del att invända mot dagens RSTP och dess förenlighet med Art. 39 EGF. Det som jag kommit fram till är att utbildningsersättningen, dubbelbestraffning som väntar vid uppsägning inom skyddsperioden, oförutsägbarheten om skadeståndsnivån vid uppsägning inom skyddsperioden samt om oklarheten när uppsägning kan ske utan konsekvenser troligen kommer att ses som det hindrar den fria rörligheten. Spelarens möjlighet att säga upp sitt kontrakt har sin grund i oklara och odefinierade begrepp så som saklig och idrottslig saklig grund. Detta uppmuntrar inte fotbollsspelaren till att utöva sin fria rörlighet utan snarare tvärtom. Att spelaren förutom ett troligt högt skadestånd även kan råka ut för sportsliga sanktioner i händelse av uppsägning av

³²⁶ Se Mål C-415/93 Bosman p. 106

anställningsavtalet inom skyddsperioden hindrar hans fria rörlighet ytterligare. Att lägga till är då också existensen av de höga utbildningsersättningarna som kommit att medföra ett system som påminner om det som underkändes i Bosmandomen. Hur kommer EG-domstolen att reagera på detta? Har deras förtroende till fotbollen skadats och deras acceptans till viss särreglering vad gäller fotbollen förändrats? En annan intressant fråga är om spelarens rörlighet bör utökas ytterligare. Är det verkligen det som är lösningen på problemet att en spelare inte trivs i sitt gällande anställningsavtal? Vore det inte bättre om problemet angrips på ett tidigare stadium genom att spelaren blir mer förhandlingskraftig och ingår bättre avtal som de inte vill komma ifrån. Idag tillhör fotbollsspelaren en förening som är hans motpart i avtalsförhandlingarna. Detta leder till att fotbollsrörelsen lider av en individualisering som inte är till nytta för spelaren själv. De flesta tvister inom idrotten har uppstått för att en enskild person känt sig orättvist behandlad av idrottens interna regler och EG-rätten har då fungerat som ett skydd för denna enskilda individ. Spelaren har bristande erfarenheter i förhandlingar till skillnad mot klubbarna där det tillhör vardagen. Det faktum att spelaren ofta är ung gör att han blir en ännu svagare motpart i avtalsförhandlingarna. Spelaren kan därför alltför lätt övertygas om de omedelbara fördelarna han kan få genom klubbytet. En mängd konsekvenser förbises i sammanhanget och spelaren kan många gånger i efterhand komma att ändra sig. Ska det verkligen krävas en dom i EG-domstolen för att fotbollsspelaren ska få igenom sina rättigheter? Egentligen borde parterna kunna komma överens om ett avtal som båda är nöjda med. Hur ska detta kunna ske? Att fotbollsspelare stärker sin förhandlingsposition skulle kunna vara en del av en lösning eller att klubben istället fick ett spelarfack eller juridisk rådgivare som förhandlingspartner. Detta skulle dessutom kunna medföra fördelar för klubbarna eftersom det skulle resultera i ett mer stabilt och fast förhandlingssystem. Även klubbarna måste finna ett värde i att ha ett förutbestämt och tydligt kontrakt.

Knäckfrågan i framtida utmaningar av transfersystemet kommer att vara ifall transfersystemet möter det EG-rättsliga kravet på proportionalitet och nödvändighet. EU-kommissionen har godtagit att det finns ett behov av någon form av system så ett avskaffande är mindre troligt. Däremot finns det behov av framtida modifikationer genom kollektiva förhandlingar mellan fotbollens organisationer och EU snarare än individuella utmaningar av systemet. Det som med säkerhet kan sägas är att RSTP till viss mån har balanserat makten mellan parterna på fotbollens arbetsmarknad. Klubbarna kan inte längre helt agera på eget bevåg och spelarens arbetsrättsliga rättigheter kan inte ignoreras. Att RSTP strider mot den fria rörligheten kanske inte kom som en överraskning med tanke på att reglerna framkommit under förhandlingar och utgör en kompromiss mellan två starka parter, EU-kommissionen och

FIFA, som var och en värnar om sina intressen. Transferreglerna inom den europeiska arbetsmarknaden kan anses skydda legitima syften men de möter hela tiden risken att anses som oproportionerliga eftersom mindre ingripande åtgärder skulle kunna uppnå samma mål. Troligen kommer RSTP att i framtiden prövas och hamna under EG-domstolens lupp. Om det kommer att ske om två år eller om tjugo år, som det tog innan Bosmandomen, är väldigt osäkert. Detta kan bara framtiden utvisa.

6.1 Slutord

En aktuell diskussion som i skrivande stund pågår i media är om de svenska elitfotbollsspelarna Mattias Bjärnsmyr, Rasmus Bengtsson och Rasmus Elm. Ett år kvarstår enligt deras kontrakt med klubbarna men ingen av spelarna har för avsikt att förlänga dessa. Detta upprör klubbarna mycket och de använder argumentet att det inte gagnar svensk fotboll om spelarna skulle gå som Bosman. Klubbarna skulle i sådana fall gå miste om en övergångssumma. När spelarna förklarade att de inte vill förlänga sina kontrakt reagerade vissa klubbar med att tydliggöra att mindre speltid därmed väntade. Samtidigt värvades nya spelare på samma position och det troliga som nu väntar är att klubbarna väljer att satsa på nyförvärven med långa kontrakt istället för spelarna som inte vill förlänga sina kontrakt. En knepig situation uppstår alltså för dessa spelare. Antingen stannar de kvar i klubben och väntar ut tiden på kontrakten men med risken att få knapp speltid. Andra alternativet är att spelarna går med på den övergång som klubben lyckas förhandla fram, men som de egentligen kanske inte vill gå med på. Detta för att vara säkra på att få speltid och stärka sitt marknadsvärde som annars skulle sjunka. I det senare fallet skulle alltså klubben få sin efterfrågade övergångssumma. Ett tredje alternativ är givetvis att de går med på en förlängning av kontrakten så att klubben kan sälja spelarna till ett högre värde i framtiden.³²⁷

Det kan tyckas att en spelare inte ska behöva hamna i en sådan situation och känna sig tvingad att förlänga sitt kontrakt bara för att klubben ska få sina pengar. Även klubbarna drar nytta av dessa situationer genom att värva kontraktslösa spelare kostnadsfritt. En spelare som väljer att gå som Bosman gör inget fel. Ibland vill inte klubbarna förlänga med spelarna och de gör då inte heller något fel. Det är klubbarnas eget misstag om de hamnar i situationer där kontraktet med en attraktiv spelare är på väg att löpa ut.³²⁸ Detta tycker jag är ett tydligt exempel på att dagens system kring övergångar och kontrakt inte gynnar fotbollen då det skapas osämja och bittra miner. Behövs ett nytt system även utifrån detta perspektiv eller är

³²⁷ Robert Raul, ”De vägrar förlänga”, 2009-01-24, <http://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/landslaget/article4253207.ab>

³²⁸ Robert Raul, ”Skyll er själv klubbar”, 2009 -01-24, <http://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/article4251914.ab>

det enbart ett acceptering av spelets regler som krävs? Jag tror fortfarande att rätt hjälp vid avtals ingående är ett steg i rätt riktning för att skapa bra förhållanden på fotbollens arbetsmarknad.

7. Källförteckning

7.1 Litteratur

Adlercreutz Axel, Mulder Johann Bernard, *Svensk Arbetsrätt*, Trettonde upplagan, Norstedts Juridik AB, Vällingby 2007

Andersson Torbjörn, Radmann Aage, *Från Gentleman till Huligan – Svensk fotbollskultur förr och nu*, Brutus Östlings Bokförlag Symposion, Stockholm 1998

Backman Jyri, *Idrottsjuridik - en introduktion*, Idrottsforum.org, Lund 2007

Backman Jyri, *Idrottsjuridisk rättsfallssamling med kommentarer och lästips*, KFS i Lund AB, Lund 2006

Beloff Michael J., Kerr Tim, Demetriou Marie, *Sports Law*, Hart Publishing, Oxford 1999

Bernitz Ulf, Kjellgren Anders, *Europarättens grunder*, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2002

Blanpain Roger, *The Legal Status of Sportsmen and Sportswomen under International, European and Belgian National and Regional Law*, Kluwer Law International, Hague 2003

Bogusz Barbara, Cygan Adam, Szyszczyk Erika, *The Regulation of Sport in the European Union*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham och Northampton 2007

Broberg Ingela, Bäckström Åsa, Fahlström P-G, Gunnarsson Martin, Hassmén Peter, Hellström Linda, Johnson Urban, Malmsten Krister, Olsson Tobias, Pallin Christer, Peterson Tomas, Petersson Jetty, Schantz Peter, Sund Bill, Säderman Sten, Winroth Jan, Viscovi Dino, *Perspektiv på Sport Management*, SISU Idrottsböcker, Stockholm 2004

Craig Paul, De Búrca Gráinne, *EU Law – Text, Cases and Materials*, Fourth edition, Oxford University Press, New York 2008

Englund Thomas, *Reglerna kring anställningen*, tredje upplagan, Tholin & Larssons förlag, Bohus 2007

Glavå Mats, *Arbetsrätt*, Studentlitteratur, Lund 2001

Greenfield Steve, Osborn Guy, *Regulating Football – Commodification, Consumption and the Law*, Pluto Press, London 2001

Halgreen Lars, *European Sports Law – A Comparative Analysis of the European and American Models of Sport*, Förlaget Thomson A/S, Köpenhamn 2004

Hartzell Lars, Iseskog Tommy, *Anställningsavtalet – en handbok*, andra upplagan, Talentum Fakta AB, Halmstad 2008

Idrottsjuridisk skriftserie Nr 7, Artikelsamling 2002, SISU Idrottsböcker Farsta
Idrottsjuridisk skriftserie Nr 9, Artikelsamling 2004, SISU Idrottsböcker Farsta
Idrottsjuridisk skriftserie Nr 10, Artikelsamling 2005, SISU Idrottsböcker Farsta

Idrottsjuridisk skriftserie Nr 12, Artikelsamling 2007, SISU Idrottsböcker Farsta
Idrottsjuridisk skriftserie Nr 13, Artikelsamling 2008, SISU Idrottsböcker Farsta

Lunning Lars, Toijer Gudmund, *Anställningsskydd – Kommentar till anställningsskyddslagen*, nionde upplagan, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2006

Jönsson Åke, *Fotboll – Hur världens största sport växte fram*, Historiska Media, Riga 2006

Lindfeldt Mikael, *Idrott och moral – Reflektioner över idrottens moral*, Bokförlaget Nya Doxa, Falun 1999

Malmsten, Krister, *Idrottens bestraffningsregler*, Tredje upplagan, Norstedts Juridik AB, Stockholm 1999

Malmsten Krister, Pallin Christer, *Idrottens föreningsrätt*, Andra upplagan, Norstedts Juridik AB, Solna 2005

McArdle David, *Froom Boot Money to Bosman: Football, Society and the Law*, Cavendish Publishing Limited, London 2000

Morrow Stephan, *The new business of football – Accountability and Finance in Football*, Macmillan Business Press LTD, London 1999

Nyström Birgitta, *EU och arbetsrätten*, 3:e upplagan, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2002

Sund Bill, *Fotbollsindustrin*, Nomen Förlag, Värmdö 2007

Van den Bogaert Stefaan, *Practical Regulation of the Mobility of Sportsmen in the EU Post Bosman*, Kluwer Law International, Hague 2005

Weatherill Stephan, *European Sports Law – Collected Papers*, T*M*C* Asser Press, Hague 2007

Weger de Frans, *The Jurisprudence of the Fifa Dispute Resolution Chamber*, T*M*C* Asser Press, Hague 2008

Åhnberg Lars, *Om tillämpningen av anställningsskyddslagen – LAS Handboken – Lagtext, kommentarer och AD-domar*, 6:e upplagan, Lars Åhnberg AB, Stockholm 2008

Åhnberg Lars, *Tema Visstid – Tidsbegränsade anställningar enligt LAS - 1 januari 2008*, Lars Åhnberg AB, Stockholm 2007

7.2 Publikationer och artiklar

Backman Jyri, *Fotbolls familjens struktur och dess tvistlösning, och frågan om demokrati och monopol*, Svensk idrottsforskning nr 3-2005

Blackshaw Ian, *The Court of Arbitration for Sport: An International Forum for Settling Disputes Effectively 'Within the Family of Sport'*,

<http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number2/blackshaw.pdf>,
2008-10-25

Carlsson Bo, *Förändras idrotten i dess kontakt med juridiken?*, Svensk idrottsforskning nr 3-2005

Enehag Peter, *USA sitter i vinnarhålet - EU och förrättsligandet av idrottsfältet*,
<http://www.idrottsforum.org/articles/enehag/enehag080507.html>

Raul Robert, *”De vägrar förlänga”*,
<http://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/landslaget/article4253207.ab>, 2009-01-24

Raul Robert, *”Skyll er själv klubbar”*,
<http://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/article4251914.ab>, 2009 -01-24

Sund Bill, *Fotbollen som arbetsmarknad*, www.idrottsforum.org

Swedish Institute for European Policy Studies, EUROPEAN POLICY ANALYSIS 4–2007,
http://www.sieps.se/epa/2007/EPA_4_2007A.pdf

Webster ruling provides answers to many questions,
<http://fifpro.org/index.php?mod=one&id=16489>

Webster decision – Andy Webster is the new Bosman,
<http://fifpro.org/index.php?mod=one&id=16464>

Webster case - step forwards in the freedom of players,
<http://fifpro.org/index.php?mod=one&id=15386>

7.3 Internet

http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/transfer_commentary_06_en_1843.pdf, 2008-10-15

http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/50/02/75/disco_2008_en.pdf,
2008-11-02

http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/regulations_on_the_status_and_transfer_of_players_en_33410.pdf, 2008-12-20

<http://www.tas-cas.org/20question>, 2008-12-03

www.fifa.com

<http://www.tas-cas.org>

http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_119/scope_128/ImageVaultHandler.aspx, 2008-12-01

http://spelarforeningen.com/files/documents/Presentationmaterial_Svenska_Fotbollspelare_20070110_-_Kopia.pdf, 2008-11-14

<http://www.spelarforeningen.com/index.php?mod=plink&id=2379&PHPSESSID=9f6debd50d34900c44b4d4d504ba11a>, 2008-01-01

<http://www.svenskelitfotboll.se/index.htm>, 2008-11-14

<http://www.epfl-europeanleagues.com/index.htm>, 2008-12-18

<http://www.spelarforeningen.com/index.php?mod=plink&id=2376&PHPSESSID=218a026c28909d7e0b62bc74539b186e>, 2008-11-01

<http://www.svenskfotboll.se/files/%7BAFB3A69E-3DBE-4140-A549-5CEE8E7D053%7D.pdf>, 2009-01-24

http://spelarforeningen.com/files/documents/SFS_Dokument_utbliven_bet_el_kontr_brott.pdf, 2009-01-24

<http://to-work.se/karriarguiden/Trivas-pa-jobbet/Byta-jobb-bra-for-bade-halsan-och-planboken>, 2008-11-25

http://www.jusek.se/templates/JK_SimplePage.aspx?id=52946, 2008-11-25

http://europa.eu/abc/treaties/index_sv.htm, 2008-10-03

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001PC0584:SV:HTML>, 2008-10-03

http://ec.europa.eu/sport/what-we-do/doc53_en.htm, 2008-10-10

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31964L0221:SV:HTML>, 2008-12-03

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31968R1612:SV:HTML>, 2008-11-29

<http://eur-lex.europa.eu/sv/treaties/dat/11997D/htm/11997D.html>, 2008-09-28

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:229:0035:0048:SV:PDF>, 2008-10-03

<http://www.eu-upplysningen.se.ezproxy.ub.gu.se/Lagar-och-regler/Om-rattsakterna/>, 2008-10-30

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1999:0644:FIN:SV:PDF>, 2008-10-08

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001PC0584:SV:HTML>, 2008-10-02

http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/sv/ec/00400-r1.%20ann.s0.htm, 2008-11-19

http://www.europarl.europa.eu/summits/nice1_sv.htm, 2008-11-19

<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/03/57/65/a752920c.pdf>, 2008-11-30

<http://www.lissabonfordraget.se/index.php>, 2008-10-02

http://europa.eu/lisbon_treaty/take/index_sv.htm, 2008-10-02

www.independentfootballreview.com, 2008-10-02

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61993J0415:SV:HTM>, 2008-11-01

<http://www.forex.se>, 2008-12-29

7.4 Muntliga källor

Intervju med Håkan Sandberg, Consultant/Licensed Players' Agent, MAQS Law Firm Advokatbyrå AB Sport & Entertainment, 2008-12-17

Intervju med Mikael Kowal, jur kand., MAQS Law Firm Advokatbyrå AB Sport & Entertainment 2008-12-18

7.5 Offentligt tryck

Proposition 1973:129, *Förslag till lag om anställningsskydd m.m. given Stockholms slott den 25 maj 1973*

Proposition 2005/06:185, *Förstärkning och förenkling – ändringar i anställningsskyddslagen och föräldraledighetslagen*

Proposition 2006/07:111, *Bättre möjligheter till tidsbegränsad anställning, m.m*

Proposition 2007/08:168, *Lissabonfördraget*

Ds 2001:54, *Idrotten i Sverige och EU*

Ds 2002:56, *Hållfast arbetsrätt – för ett föränderligt arbetsliv*

Ds 2008:65 *Bättre möjligheter till tidsbegränsad anställning m.m*

SOU 1973:7, *Utredningen rörande ökad anställningstrygghet och vidgad behörighet för Arbetsdomstolen*

SOU 1993:32, *Ny anställningsskyddslag*

7.6 EG-rättsligt material

Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004, ”Rörelsedirektivet”

Rådets förordning (EEG) nr. 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen

Official Journal C 120, 16/05/1989 s.33

Official Journal C 69, 20/03/1989 s. 234

Official Journal C 205, 25/07/1994 s. 486
Official Journal C 200, 30/06/1997 s. 252
Official Journal C 135, 07/05/2001 s. 274 - 278
Europeiska unionens officiella tidning 2007 C 306/1
Europeiska unionens officiella tidning C 27 E/232

P6_TA(2007)0100 Framtiden för professionell fotboll i Europa, Utskottet för kultur och utbildning PE 378.708

Europaparlamentets resolution av den 29 mars 2007 om framtiden för professionell fotboll i Europa (2006/2130(INI))

European Parliament, *Report Jannssen van Raay on freedom of movement of professional footballers in the Community*, PE DOC A2-415/88, 1 mars 1989

European Parliamnet, *Larive Report on the European Union and Sport*, PE DOC A3-0326/94

Helsingforsrapporten Bryssel den 10.12.1999 KOM(1999) 644 slutlig

Europeiska gemenskapernas kommission, *Vitbok om idrott*, Bryssel den 11.7.2007, KOM (2007) 391 slutlig

Europeiska kommissionen, *XXXI:e rapporten om konkurrenspolitiken 2001* (Offentliggjord tillsammans med *Allmän rapport om Europeiska unionens verksamhet – 2001*), http://ec.europa.eu/comm/competition/annual_reports/2001/sv.pdf

Beslut IP/02/824,
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/02/824&format=HTML&aged=1&language=SW&guiLanguage=en>

7.7 Rättsfall

7.7.1 EG-domstolen

Mål C-26/62 Van Gend en Loos mot Nederlandse Administratie der Belastingen
Mål C-6/64 Costa mot ENEL
Mål C-11/70 Internationale Handelsgesellschaft mot Einfuhr- und Vorratstelle Gereide
Mål C-8/74 Procureur du Roi mot Benoit och Gustave Dassonville
Mål C-36/74 Walrave och Koch mot Association Union Cycliste Internationale
Mål C-41/74 van Duyn mot Home Office
Mål C-67/74 Bonsignore
Mål C-43/75 Defrenne mot Sabena
Mål C-13/76 Gaetano Donà mot Mario Mantero
Mål C-106/77 Amministrazione delle Finanze dello Stato mot Simmental
Mål C-120/78 Rewe_Zentrale AG mot Bundesmonopolverwaltung fur Branntwein (Cassis de Dijon)
Mål C-53/81 Levin mot Staatsecretaris van Justitie
Mål C-35/82 och 36/82 Morson och Jhanjan mot Nederländerna
Mål C-66/85 Lawrie-Blum mot Land Baden-Württemberg
Mål C-314/85 Foto-Forst mot Hauptzollamt Lubeck

Mål C-415/93 Union Rroyale Belgie des Socièrès de Football Association, Royal Club Liegeois, UEFA mot Jean-Marc Bosman med flera
Mål C-55/94 Gebhard mot Consiglio dell-Ordine degli Avvovati Procuratori di Milano
Mål C-176/96 Jyri Lehtonen och Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL mot Fédèration royale belge des sociètès de basket-ball ASBL (FRBSB)
Mål C-191/97 Deliége mot Ligue francophone de judo et disciplined associées ASBL
Mål C-35/98 Staatsecretaris van Financien mot B.G.M Verkooijen
Mål C-281/98 Roman Angonese mot Cassa di Risparmio di Bolzana SpA
Mål C-388/01 Europeiska kommissionen mot Italienska republiken

7.7.2 FIFA

DRC 10 June 2004, no 64133,
DRC 4 February 2005, no. 25820
DRC 13 May 2005, no 55484
DRC 1 June 2005 no. 65850
DRC 23 June 2005 no.65503, opublicerat
DRC 21 February 2006, no.26267
DRC 26 October 2006, no. 1061207
DRC 4 April 2007, no.47936

CAS of 11 March 2005, no. Cas 2004 a/708/709/713
CAS of 5 December 2005, no.2005/A/902/903
CAS 2007/A/1298 & 1299 & 1300 Cases Between Webster, Heart of Midlothian, Wigan Athletic, ISSN 1825-6678, Vol. IV, Fasc. 1, 2008

7.7.3 England

Eastham v Newcastle United Football Club 1963 WL 20662 (Ch D), [1963] 3 All E.R. 139, [1964] Ch. 413, [1963] 3 W.L.R. 574, (1963) 107 S.J. 574

7.7.4 Arbetsdomstolen

AD 1971 nr 19
AD1975 nr 135
AD 1976 nr 52
AD 1979 nr 152
AD 1983 nr 5
AD 1986 nr 17
AD 1996 nr 99
AD 1997 nr 36
AD 1997 nr 120
AD 1999 nr 133
AD 1999 nr 141
AD 2000 nr 81
AD 2004 nr 37
AD 2006 nr 82

7.9 Övrigt

Databas: Westlaw International